28 Dezember 1984
Nummer 47
•
15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Moltkestr. 45
4100 Duisburg 1
Tel: 0203/34 03 97

Türkiye Postası

FEDERA
FRANSA
BELÇIKA
HOLLAN
INGILTE
DANIMA
ISVEÇ:
AVUSTU
ISVIÇRE

Postvertriebstück Gebühr bezahlt A1319D

1984'de halkımız ve dünya halkları acıyı ve umudu birlikte yaşadılar ve...

Yeni yıla girerken umutlarımız acılarımızdan daha büyük ve güçlü...

1984 bitti. Yeni bir yıla başlıyoruz. Yeni bir yıl yeni umutlar demek. Ama yeni acılar da... Ancak umutlarımız acılarımızdan daha büyük ve güçlü. 1984'de de öyle değil miydi? Reagan yönetiminin yeniden seçilmesi, ABD'nin Lübnan yenilgisine rağmen kanlı ellerini Ortadoğu'dan bir türlü çekmeyişi; bölgede, özellikle Körfez'de gerginliği durmaksızın tırmandırışı; El Salvador'da, Grenada'da, Güney Afrika'da düzmece seçimlerle ABD kuklası hükümetlerin işbaşına gelmeleri; kapitalist sistemin dört köşesinde işsizliğin alabildiğine yükselişi, milyonlarca emekçinin aç, işsiz ve yarınlara güvensiz yaşamaya zorlanışı dünya halklarına, insanlığa acı verdi. Keza ülkemizde Evren-Özal rejiminin hâlâ yıkılamamış oluşu, acılı Kürt halkına karşı sürdürülen ilan edilmemiş ama amansız savaş; halkımızın pahalılık cehenemine döndürülmüş Türkiye'de açlığın sınırında yaşaması; hapishaneleri dolduran binlerce siyasi tutuklu, kardeşlerimiz, arkadaşlarımız, yoldaşlarımız bizleri, ilerici insanlığı acılara saldı. Ama olsun. Olsun gene de büyük ve güçlüdür umudumuz. Acılarımızdan daha büyük ve güçlü. Umudumuzu büyüten, besleyen bir dizi kazanım elde ettik 1984'de. Işte Nikaragua. Işte Latin Amerika'da birer ikişer devrilen diktatörlükler. Işte Ingiliz maden işçilerinin yiğit direnişleri. Işte 35 saatlık hafta için greve çıkan Alman işçi sınıfı. Ve ülkemizde Türkiye'de, dilekçeleriyle rejime meydan okuyan öğrenciler, aydınlar. Gökova halkı. Ve 1984'ün sonunu taçlandıran Sol Birlik... Elbette acılarımızdan daha büyük ve daha güçlüdür umutlarımız...

• Yazısı 6.-7. Sayfalarda

Tüm okur ve dostlarımızın yeni yılı kutlu olsun !

1985 dünyamıza barış, ülkemize demokrasi, yurtdışındaki göçmen emekçilere eşit haklar getirsin

Doğru Yol Partisi'nde hareketlenme: Demirel yavaş yavaş siperden çıkıyor !

Doğru Yol Partisi son günlerde belirgin bir hareketlenmeye girdi. Kapatılan Büyük Türkiye Partisi'-

Türkiye Postası, özel

Dışsatım patlamasının içyüzü Özal Hükümetini yalanlıyor

Özal hükümetinin en çok övündüğü **"dışsatım patlaması"**nın kalıcı olmadığı ve Türkiye'nin döviz sorununa hiçbir ciddi çözüm getirmediği her geçen gün biraz daha iyi görülüyor. Herşeyden önce 1984 yılında gerçekleştirilen dışsatımın hiç de küçümsenemeyecek

Doğru Yol Partisi son günlerde belirgin bir hareketlenmeye girdi. Kapatılan Büyük Türkiye Partisi'nin yönetici kadrosu topluca DYP'ye katıldılar. Ankara'da düzenlenen **"İkinci Büyük Danışma Toplantısı"** tam bir gövde gösterisine dönüştü. DYP'nin dümeninde **Süleyman Demirel** var. Siyasal gözlemciler **"Demirel yavaş yavaş siperden çıkıyor"** değerlendirmesini yapıyorlar. ANAP'ın pilinin bitmeye başladığı günlerdeki bu çıkış, bu yüzden önem taşıyor.

● Yazısı 3. Sayfada

STİD'in ve Dev-Yol sempatizanlarının Avrupa Parlamentosu toplantısı sırasında gerçekleştirdikleri protesto eylemine (sağda), parlamenterler de bizzat katıldılar (solda)

Türkiye'de insan hakları konusu gündemden inmiyor

Strasbourg Türkiyeli İşçiler Derneği ile Dev-Yol sempatizanlarının oluşturdukları İdam ve İşkenceleri Protesto Komitesi, 13 Aralık günü Avrupa Konseyi binasında yapılmakta olan Avrupa Parlamentosu toplantısı sırasında Türkiye'deki idam ve işkenceleri protesto ettiler. Öğleden sonraki oturum başlarken, bu kez komünist ve ekolojist parlamenterlerin bizzat bildiri dağıtmaya başlamaları üzerine bir çok parlamenter, idam edilenlerin resimlerini boyunlarına asarak gösteriye bizzat katıldılar. Parlamenterlerin ilk kez bizzat katıldıkları bu protesto eylemi büyük yankı uyandırdı.

Türkiye'deki rejimi protesto amacıyla Batı Avrupa'nın çeşitli kentlerinde düzenlenen eylemlere ilişkin öteki haberleri Türkiye Postası'nın iç sayfalarında okuyabilirsiniz.

● Yazısı 5. Sayfada

Foto: Türkiye P...

iyi görülüyor. Herşeyden önce 1984 yılında gerçekleştirilen dışsatımın hiç de küçümsenemeyecek bir bölümünü **"hayali dışsatım"** oluşturuyor. Öte yandan 1984 yılında gerçekleştirilen dışsatımın temelinde, 17 holdinge verilen 750 milyar lirayı aşan teşvikler yatıyor. 1984 yılında, halktan toplanan vergilerin dışsatım yapan holdinglere teşvik adı altında aktarılması sayesinde, Türkiye'nin dışsatım ürünlerinin çok düşük fiyatlarla dünya piyasasına sürülmesi mümkün oldu.

● Yazısı 8. Sayfada

Kıbrıs doruğu öncesinde hangi konularda anlaşma oldu

Kipriyanu ile Denktaş'ın 17 Ocak'ta bir doruk toplantısında buluşarak Kıbrıs'ta bir federe devlet oluşturulması konusunda bir anlaşmaya varmaya çalışmaları bekleniyor. ABD ve NATO'nun yönlendirdiği ve halkın devre dışı bırakıldığı bu toplantıda soruna çözüm getirilemeyeceğine ilişkin haklı kuşkular var.

● Yazısı 3. Sayfada

Yeni bir yıla başlarken...

1984 yurt dışında yaşamak zorunda bırakılmış Türkiyeliler için nasıl bir yıl oldu? **Güzel bir yıl oldu!** Bu sözler bazılarımızı şaşırtabilir. Uluslararası gerginlikle ve işsizlikle birlikte büyüyen yabancı düşmanlığı...Geriye dönüş zorlamalarıyla ve yabancıları ilgilendiren yasaları ağırlaştırma çabalarıyla bu yangının üzerine körükle giden gerici hükümetler...Diktatörlükle yönetilen bir ülkenin yurttaşları olmanın manevi ve maddi acısı...Evet, bunların hepsi doğru ama hiçbirisi yeni değil. Bunlar daha öncesi 80'li yıllarda da vardı.

Gözlerimizi **"gitmekte olana"** değil, **"gelmekte olana", "yeni olana"**, 1984'te uç veren **"filizlere"** çevirmeliyiz. O zaman başarıları da eksiklikleri de daha iyi değerlendirebiliriz.

1984 güzel bir yıldı. Büyüyen sorunlarımız karşısında yalnız olmadığımızı, tersine, sırtımızı güvenle dayayabileceğimiz sağlam dostlara sahip olduğumuzu en iyi 1984 yılında gördük. Federal Alman hükümeti 1984 programına aldığı yeni Yabancılar Yasası'nı ertelemek zorunda kaldı. Bu, Federal Alman işçi sınıfının, emekçilerinin ve bütün ilerici ve demokrat güçlerinin, bizimle dayanışma içinde Zimmermann Yasası'na karşı gösterdikleri direniş sayesinde gerçekleşti. Kemal Özgül faşist patronun adamları tarafından öldürülünce 2 milyon 300 bin Fransız işçisi ayağa kalktı. Batı Avrupalı ilericiler ve demokratlar Türkiye'de genel af ilan edilsin diye Avrupa Konseyi'ne 130 bini aşkın imza yığdılar. Dilekçe verme hakkını kullandılar diye yargılanan aydınlarımız, aralarında dünya çapında ünlü sanatçıların, yazarların ve politikacıların yer aldığı 2 bin Avrupalı aydının dayanışmasını yanlarında buldular.

1984 güzel bir yıldı. Federal Almanya'daki 35 saat grevlerinde oynadığımız rolle Batı Avrupa işçi sınıfının yalnız tezgâh başında değil, sınıf mücadelesinde de kopmaz bir parçası olduğumuzu alnımızın akıyla ispatladık.

1984 güzel bir yıldı. Yurt dışındaki gençlerimiz bedelli askerlik soygununa karşı Federal Almanya'da merkezi bir örgüt kur-

Devamı 2. sayfada

Türkiye Postası

Tikhonov'un Türkiye gezisi halkımıza gerçek dostun kim olduğunu bir kez daha gösterdi

Sovyetler Birliği Başbakanı Tikhonov'un Turgut Özal'ın davetlisi olarak Türkiye'ye ziyareti gazetemiz baskıya verildiği sırada başladı. **"Sovyet tehdidi", "Türkiye'nin doğusunda boşluk var"** ve **"terörizm arkasındaki Sovyetler"** biçimindeki anti-komünist ve anti-Sovyet propagandanın alabildiğine yükseldiği bir dönemde gerçekleşen bu ziyaret hem uluslararası planda hem de Türkiye açısından büyük önem taşıyor. Bu ziyaret sonucunda **Sovyetler Birliği** ile **Türkiye** arasında gaz boru hattı ve elektrik enerjisi başta olmak üzere bir çok konuda önemli ticari anlaşmaların imzalanması bekleniyor.

● Yazısı 3. Sayfada

Milliyet
Halk Gazetesi
17
Kaçak sol, Türkiye'ye karşı birleşti
ihanet cephesi

Sol Birlik coşku ve sevinç yarattı

1984 yılının son gününde 6 partinin oluşturduğu Sol Birlik Türkiye'de ve Batı Avrupa'daki göçmen işçiler ve ilericiler arasında coşku ve sevinç yarattı. Tekelci boyalı basın da olaya geniş yer verdi. Kuşkusuz haberi çarpıtmak ve karalamak amacıyla kullanmışlardı. Ama silah geri tepti.

● Yazısı 3. Sayfada

Başbakan Kohl'den işçilere yeni yıl armağanı (!)

Federal Almanya'da iktidardaki CDU/CSU ve FDP koalisyonu 1985 yılında işçilerin kazanılmış haklarına yeni kısıtlamalar getirmeye hazırlanıyor. Federal Alman Çalışma Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 1 Ocak 1985'den itibaren yürürlüğe sokulmasına çalışılan yasa tasarısı, işçileri bölmeyi ve daha düşük ücretlerle çalıştırmayı hedefliyor.

Hükümetin uygulamaya hazırlandığı yasa tasarısı, yeni iş bulan işsizlerin ve gençlerin 3 veya 6 ay gibi kısa sürelerle çalıştırılmasını, işverenlere kiralık işçi çalıştırma olanağının verilmesini, 45 saatten az çalıştırılanların da **"işçi"** sayılmasını, yarım gün çalışma ve işi bölme uygulamasının bir politika haline getirilmesini ve sosyal planların kısılmasını öngörüyor.

Kohl hükümetinin Federal Alman işçi sınıfına verdiği bu **"yeni yıl hediyesi"**nden ilk ve en ağır biçimde etkilenecek olanlar, işsizliğin en ağır darbesini yiyen yabancı işçiler olacak. Buna karşı çıkmak içinse Alman işçileriyle ortak savaşım vermek gerek.

● Yazısı 4. Sayfada

Hollanda hükümeti ülkede yabancı gençlere "evlenme yasağı" koymak istiyor

Sayın Lubers, evlenmemize izin verir misiniz ?

Foto: Türkiye Postası, özel

Hollanda hükümetinin ikinci ve üçüncü kuşaktan yabancı gençlerin evlenmelerini engelleyen "1445 Gulden" uygulaması Hollanda'da büyük protestolarla karşılaşıyor. Hollanda hükümetinin bundan bir süre önce yürürlüğe soktuğu uygulamaya göre, yabancı bir gencin kendi ülkesinden evlilik yaparak eşini yanına getirtebilmesi için ayda asgari 1445 Guldenlik gelire sahip olması gerekiyor. Gençlerin alabildikleri asgari ücretin bu sınırın altında olması ve gençler arasındaki yüksek işsizlik oranı gözönüne alındığında, bu uygulama fiilen "evlenme yasağı" anlamına geliyor. Buna karşı iki aydan bu yana etkili bir kampanya yürütülüyor...

● Yazısı 5. Sayfada

1984'le vedalaşırken...

Baştarafı 1. sayfada

mayı bu yıl başardılar. Yürüttükleri kararlı mücadeleyle silahtan, zamdan ve dövizden başka birşeyi gözü görmeyen Türkiye'deki diktatörlüğe ve hükümetine geri adım attırarak bedel miktarını yüzde 25 oranında düşürtmeyi başardılar.

1984 güzel bir yıldı. Yurt dışında bizleri temsil etmekte olan ilerici yığın örgütleri, şimdilik yalnızca Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışma konusuyla sınırlı da kalsa, eylem birliğinin güzel örneklerini verdiler. Türkiye'deki diktatörlüğün kendisini "batı dünyası"na bir türlü kabul ettirememesini sağlayan uluslararası dayanışmanın temelleri bu eylem birliğine dayandı.

1984 yılında yapamadıklarımıza ve başarılarımızın içinde saklı olan eksikliklere gelince... Bunları tek tek sıralamak yerine şu soruya yanıt vermek herhalde daha doğru olacaktır: **"Batı Avrupa'daki barış savaşımına, yabancı düşmanlığına karşı eylemlere ve Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışma hareketi içine 2 milyon dolayındaki insanımızın kaçta kaçını aktif olarak çekebildik?"** Eğri oturup doğru konuşalım. Bu soruya göğsümüzü gere gere verebileceğimiz bir yanıtımız yoktur. **"Şimdiye kadar yaptıklarımızın daha iyisini yapmalıyız"** gibi bir yanıtla da işin içinden çıkmak mümkün değildir.

Bu konu bizi yurt dışındaki varlığımızın tarihi kadar eski ve temel bir sorunumuza götürüyor: Örgütlenme sorununa...Demokratik yığın örgütlenmesi sorununa...Batı Avrupa ülkelerinde, bir avuç faşist dışında kalan bütün Türk ve Kürt emekçilerini politik görüşleri ve dini inançları ne olursa olsun yığınsal olarak bir araya getirecek ve onları temsil edebilecek güçte örgütler **hâlâ** yoktur. Gerici güçlerin kurmaya çalıştıkları **"lobilerden"** ve sınıf savaşımının dışındaki **"cemaat"** örgütlerinden söz etmiyoruz. Yaşadığımız ülkelerin işçi ve emekçilerinin bir parçası olarak üzerimize düşenleri yapabilmemizi sağlayacak, bulunduğumuz ülkelerin demokratik yığın örgütleriyle ve ilerici partileriyle birlikte hareket edecek, hem Türk ve Kürt göçmenlerini temsil edebilecek ve onların özel sorunlarını ele alabilecek, hem de Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışmamızı daha yükseltebilmemizi sağlayacak örgütlerden söz ediyoruz.

Yurt dışındaki milyonlarca Türkiyelinin sözcülüğü, Türkiye'nin gerici hükümetlerine ya da onların borazanlığını yapan işçi sınıfı düşmanı üç-beş boyalı gazeteye ve konsolosluklara bırakılamaz. Bu alanda ilk adımları atmak ilerici Türk ve Kürt yığın örgütlerine düşüyor. Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışma eylemlerinin örgütlenmesinde bugüne kadar başarılmış olan eylem birlikleri bizi bu konuda haklı olarak umutlandırıyor.

1985 yılı bu umudumuzun da gerçekleşmeye başladığı bir yıl olsun!

Türkiye Postası

BİR KONU BİR YAZAR

Hasan A. YORULMAZ

Bedel kampanyası yeniden yükselirken

Federal Almanya düzeyinde gençlerin **"Bedel kampanyası"** yaklaşık bir yıldır sürüyor. Bundan bir yıl önce yerel çıkışlar niteliğinde Federal Almanya'nın her köşesinde filizlenen bu hareket kısa zamanda bir kampanyaya dönüştü. Özellikle gençliğin en yakıcı sorunlarından birini ana belgi olarak alan ve **"Bedel beş bine indirilmelidir!"** belgisinin etrafında gelişen bu kampanya Mart 84'de Federal Almanya Bedelli Askerlik Girişimi'nin (FEBAG) kurulması ile daha da güçlendi. Hem de öyle bir güçlendi ki, Federal Almanya'nın en saygın işçi kuruluşlarından Alman Sendikalar Birliği'nin, Yabancılar Sorumlusu Bayan Funcke'nin ve Türk-İş'in desteğini aldı. Federal Almanya'da bugüne dek gerçekleştirilen en güçlü 19 Mayıs Gençlik ve Spor kutlamalarını gerçekleştirdi. Onbirbin genç 1984 19 Mayıs'ını birlikte kutladı. Gecelerin, şenliklerin yanısıra yoğun bir imza kampanyası sürdürdü, onbinlerce imza topladı. Ve işte bu güçle bedel miktarında beşbin Marklık, yani % 25'lik bir indirim yapıldı. Böylece gençler güçlerini ortaya koyarak **"zam kralı"** Turgut Özal hükümetinden ilk indirimi koparak aldılar. Kolay değildir hergün iğneden ipliğe herşeye zam yapanlardan indirim istemek ve sonucunda da almak. Ama işte gençlerin bu gücü olmaz denileni de gerçekleştirdi.

Şimdi bu başarı gençlerin saflarında gevşeme mi yarattı? Hayır. Yaşam koşullarının hergün ağırlaştığı günümüzde bedelin 15 bin Marka inmiş olması sorunları çözmüyor. Bedel sorunu gündemden inmemiştir. O halde şimdi görev, geçen yıldan daha da güçlü bir bedel hareketi yaratıp bedelin beşbin Marka indirilmesini sağlamaktır. En önde yine tek belgi var. **"Bedel beşbin olmalı!"** Kampanya bu belgiyle yaygınlaştırılmalı. Tek belgiyle diyoruz. Çünkü geçen dönemde elde edilen başarının sırrı, istemleri bir temel belgi etrafında toparlayıp kampanyayı bu temelde geliştirmekti. Şimdi geçen yılın tüm deneyimleri, tüm kazanımları bu dönemin daha başlangıcında geçen yıla nazaran daha güçlü olmamızı getiriyor. Şimdi kampanyamızı fiilen yürütecek daha fazla genç vardır, İlk yapılacak yerel çıkışlar bu potansiyelin harekete geçmesini sağlayacak ve geçen yıldan daha güçlü bir hareket yaratacaktır.

Burada dikkat edilmesi gereken bir nokta şudur: Kampanyalar nitelikleri gereği sürekli bir yönde gelişmezler, yani sürekli yükselmezler. Önce yükselirler, güçlenirler sonra belli bir noktadan sonra grafikte bir iniş gözlenir, bir durgunluk başlar. Bedel kampanyası da şimdi yeniden yükselecek ve doğal olarak doruk noktasına ulaşacak. Ama kampanya belli bir dönem sonra durgunlaşsa bile Bedel Hareketi durgunlaşmamalıdır, sürekliliğini, iç dinamizmini korumalıdır. Her an yeni bir çıkışa hazır olmalıdır. Onun için Bedel Kampanyası'nın yükseliş sürecinde yerel potansiyelin uzun vadeli ve sürekli gelişmesini sağlamak için sportif kültürel ve eğitsel çalışmaların da yerel olarak organize edilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bedel hareketini uzun vadede güvence altına almak bu yolla gerçekleşecektir.

Federal Almanya Bedelli Askerlik Girişimi'nin son merkezi toplantıda aldığı kararlar böyle bir çalışmanın gerçekleştirilmesi yönündedir. Bu çalışmalar başarıyla uygulandığı sürece bedelin beşbine indirilmesi hedefi hergün biraz daha yakınlaşacaktır. Turgut Özal da zamlar arasında bir indirim daha yapmak zorunda kalacaktır.

OKUYUCU POSTASI

Demir Özlü'nün açıklaması

Bu küçük mektubum bir tekzip yazısı değildir. **Türkiye Postası**'nın 21 Eylül 1984 tarihli 40. sayısında 4. sayfada yer alan bir haberle ilgili bir açıklamadır.

Eski dostum sevgili Yılmaz Güney'in, hepimizi çok sarsan ölümü karşısında duyduğum duygu ve düşünceleri, Sayın Prof. Server Tanilli'ye telefonla, sevgili eşi Fatoş Güney'e de mektupla ilettim. Cenaze töreninde bulunma olanağımın olmaması da beni üzmüştür. Gençlik arkadaşıma yaşamı sonuna kadar dost kalabilmiş olmak, dostluğun gereklerini yerine getirebilmek ve onun arkasında bırakmış olduğu bilimdir.

Onun ölümü üzerine bildiri yayınlayan arkadaşlar bildiri metnini önceden bana da iletebilselerdi, belki **"uslûp"** konusunda bazı eleştirilerim olurdu. Politika alanına girdi mi, uslûbun önemine inandığımdan. Ben, arkadaşlarımın heyacanını anlamakla birlikte, sorunların önemi açısından bu çeşit bir uygulamaya

Bu küçük mektubun, hiç olmazsa **"Okuyucu Postası"** sütununda yayını rica ederim.

Demir Özlü/Stockholm

Türkiye Postası'nın notu: Sayın Demir Özlü'nün 29 Eylül tarihini taşıyan bu açıklamasını, istemeyerek meydana gelen bir aksaklıktan ötürü geci-

Doğum günü armağanı

Yeni yıla yaklaşırken birçoklarımız tanıdıklarına, dostlarına ufak tefek armağanlar vermeyi planlayabilir. Ben, bizim gazeteye henüz abone olmayan tanıdıklarıma şimdiye kadar doğum günü hediyesi olarak 3 aylık bir abonelik armağan ediyordum. Geçen gün gazetemizi nasıl daha yaygınlaştıracağız diye kendi kendime düşünürken, hemen aklıma yaklaşan yıl ve bir abonelik armağanı geldi. Bu önerim benimsenirse, hem yeni aboneler kazanmış ve hem de gazetemizin adını bir kez daha duyurmuş oluruz. Yeni yılda daha çok aboneler kazanmamız dileğiyle...

I.H./Frankfurt

TKSP'nin 10. Kuruluş Yıldönümü

Türkiye Postası'nın 44. sayısında, 16. sayfada **"TKSP 10. Kuruluş Yıldönümü Kutladı"** başlığı altında kısa bir haber veriliyor ve **"500 kadar kişinin katıldığı"** belirtiliyor.

O geceye ben de katılma olanağı buldum. Olanak diyorum, çünkü sıradan bir kültür gecesine olduğu gibi yaygın bir propaganda çalışması yapılmadı, görevli arkadaşlar tanıdıkları sağlam yurtsever, demokrat ve sosyalistleri geceye davet ediyorlardı. Bir Türkiyeli demokrat olarak ben de bu haber verilenler ve geceye katılanlar arasındaydım.

TKSP'nin 10. Kuruluş yıldönümü kutlama gecesine **Türkiye Postası**'nın belirttiği gibi **"500 kadar kişi"** değil, 1000'i aşkın kişi katıldı. Ve gece oldukça coşkulu ve disiplinli geçti.

Türkiye Postası Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi'nin bu önemli toplantısına daha geniş yer verebilir ve katılım sayısını da daha gerçekçi bir şekilde dile getirebilirdi.

Mahmut Demir/Schwerte

maye Birikiminin Tarihsel Koşulları, R. Lüxemburg 7,-DM **Ekonomik Doktrinler Tarihi,** H. Denis (iki cilt) 36,-DM **Türk Halk Hareketleri ve Devrimler,** Y. Çetkin 20,-DM **Türk Toplumunda Kadın,** N. Abadan 15,-DM ● **Moskova Önlerinde,** A. Bek 15,-DM ● **Felsefe Sözlüğü,** O. Hançerlioğlu 20,-DM ● **Fırtına,** I. Ehrenburg (Iki Cilt-Aranan Roman) 30,-DM ● **Halk Türküleri,** Cahit Öztelli (880 Sayfa) 28,-DM **Fabrika,** Gladkov, Roman 13,-DM ● **Ana,** M. Gorki, Roman 12,-DM ● **Matyev Kojemyakin,** M. Gorki, Roman (Yeni Çıktı) 15,-DM ● **Sorgu,** P. Alleg 6,-DM ● **Yüksek Fırınlar,** F. Baykurt, Almanya Romanı 12,-DM ● **Golovlev Ailesi,** S. Sçedrin, Roman (Yeni Çıktı) 14,-DM ● **Genç Kızlar ve Cinsel Sorunları,** Pomeroy (Yeni Çıktı) 6,-DM ● **Genç Erkekler ve Cinsel Sorunları,** Pomeroy (Yeni Çıktı) 6,-DM **Unutulmayan Öğretmenler,** Öğretmen D. Yayınları 5,-DM **Para ve İnsan,** Kenan Bulutoğlu (Yeni Cıktı) 12,-DM ● **Ekonomi Politik,** P. Nikitin 13,-DM ● **Darağacından Notlar,** J. Fuçik 6,-DM ● **Direnen Filistin,** C. Çandar 13,-DM **Kadın ve Eşitlik,** Mitchel-Oakley 12,-DM ● **Belgelerle 1908 Devrimi Öncesinde Anadolu,** H. Z. Kars (Yeni Çıktı) 7,-DM **Türkçenin Dünü ve Yarını** 4,-DM ● **Kimse,** F. Edgü, Roman (Yeni Çıktı) 7,-DM ● **Türk Romanı,** R. P. Finn 10,-DM **Ölü Bir Deniz,** E. Bener, Roman 10,-DM ● **İşte Biz,** A. Kahraman (Yeni Çıktı) 14,-DM ● **İnce Memet,** Y. Kemal 1.Cilt 12,-DM, 2.Cilt 15,-DM, 3.Cilt 18,-DM ● **Öztürkçe Sözlük,** A. Püsküllüoğlu 14,80,-DM ● **Türkisch Kochen,** Yemek Kitabı (Yeni Çıktı) 29,80,-DM

Ödeme Şekli: Istediğiniz kitapların listesini hemen bize gönderiniz. Adınıza düzenlenmiş bir POSTSCHECKKONTO Formüleri alacaksınız. Bu hazır formüleri postaneye götürerek ödeyiniz. Kitaplarınız en geç 3-7 gün içinde elinizde olacaktır.

Brandenburger Str. 22
4200 Oberhausen 11
Tel: 0208/66 17 43

Türkiye Postası

Abone Fişi

6 aylık (12 sayı) [ ]
1 yıllık (24 sayı) [ ]
Tarih:

Adı-Soyadı
Adresi

Ülkesi

Abone ücretini **Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postschekkonto 4614 32 - 100, BLZ 100 100 10 Postschekamt Berlin-West** hesabına yatırınız ve bu abone fişi ile birlikte havale makbuzunuzu **Türkiye Postası Abone Servisi, Moltke Str. 45, 4100 Duisburg 1** adresine postalayınız.

Abone bedeli

	P.Almanya	Belçika	Danimarka	Fransa	Ingiltere	Hollanda	Isveç
6 aylık	30,-DM	600 BF	120 Krn	85 FF	8.40 £	35 G	95 Krn
1 yıllık	60 - DM	1200 BF	240 Krn	170 FF	16.80 £	70 G	190 Krn

bilmiş olmak, dostluğun gereklerini yerine getirebilmek ve onun arkasında bırakmış olduğu büyük sanatsal-kültürel mirâs, bu büyük acı karşısında tek tesel-

daşlarımın heyacanını anlamakla birlikte, sorunların önemi açısından, bu çeşit bir uygulamaya yolaçılmamasını da düşünüyorum.

tarihini taşıyan bu açıklamasını, istemeyerek meydana gelen bir aksaklıktan ötürü gecikerek yayınlayabiliyoruz. Kendisinden özür dileriz.

OKUYUCU ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER

Durmayın

Doldurun,
doldurun bardaklarınızı
Kandan irinden olsun
içtikleriniz
Yapın,
yapın yeni cezaevleri
savaşa isyan eden insanlar
yaşıyor halâ
Yeni yöntemler bulun
Daha fazla acı verin insanlara
ve geçin karşılarına
kan için kana kana
Ama söz çıktı bir kere
ağızdan
Ne yapın edin
Söylenmye görsün yeterki
son söz
Acısız günler yaşanacak
Uğrunda ölmeye değer.

Selahattin Bıyıkoğlu/ Bremen

AMBLEM YARIŞMASI

27 Temmuz-3 Ağustos günleri arasında Moskova'da yapılacak 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali için oluşturulan Hazırlık Komitesi, çeşitli hazırlık çalışmalarında ve festival sırasında kullanılacak amblemin saptanması amacıyla bir yarışma açmıştır. Uluslararası festival hareketi ilkelerinin, yanısıra Türk ve Kürt halklarının ortak kültürel özelliklerinin, ortak mücadelelerinin yansıtılabileceği çalışmalar en geç 30 Ocak 1985 tarihine dek gönderilmelidir. Katılmak isteyen herkese açık olan yarışmada seçilen amblem (amblemler) ödüllendirilecektir.

Çalışmaların gönderileceği Yarışma Sekreterliği adresi: Postlagerkarte A-11723, 6000 Frankfurt/M 60

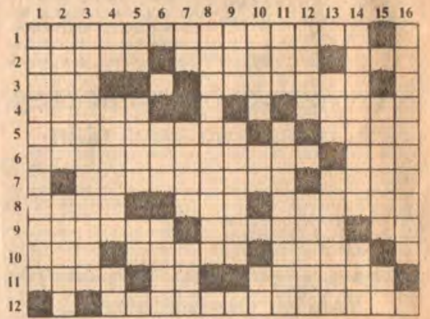
12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali Hazırlık Komitesi Bağlantı Adresi: Cüneyt BASBUGU, 33, rue de la Grange aux Belles, 75010 Paris/France

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1. Bir tür islam sosyalizminin ideolojik temellerini **"Yeşil Devrim"** adını verdiği küçücük broşüründe açıklamaya çalışan Libya Sosyalist Cemahiriyesinin lideri, 2. Tokat'ın bir ilçesi - Canlı, becerikli, çevik anlamında bir sıfat - Dilsiz, 3. Tanrı - Gerçek, 4. Son dönem ud ustalarının en ünlüsü bir Ermeni yurttaşımız - Silahın mermiyi ateşlemeye yarayan mekanizması, 5. Devamı **"kılıç kuşananın"** olan bir atalar sözü - Ur, 6. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, burjuva devrimci Osmanlı generali - Eski dilde: Süt (eski harflerle yazımında küçük bir değişiklikle **"aslan"** anlamına da geliyor), 7. Neden olma, yol açma - Büyük ve yüksek tahıl deposu, 8. **(Tersi) "Ağırlığını ölç!"** anlamında bir emir - **(Tersi)** Birdenbire - Üstüne nakış işlenen delikli kumaş, 9. 12 Mart döneminde anti-faşist tutumu ile saygınlık, 12 Eylül'den sonra ise şovenizmi ve faşizme dolaylı övgüleri ile öfke yaratmış, üstelik anayasa profesörlüğü de olan bir köşe yazarının soyadı - Kestiği bir köprü başında geçenden de, geçmeyenden de haraç almasıyla ünlü bir **Dede Korkut** kahramanı - Bir ilgi zamiri, 10. Dolaylı anlatım - **(Tersi)** Yugoslav para birimi - Bir malın getirdiği gelir, 11. Cümlede özellikle fiilin anlamını açımlamakla görevli sözcüklerin dilbilgisindeki adı - **(Tersi) "Dâhi"** anlamında bir takı - Kararından kolay kolay dönmeyen, ayak direyen, 12. **(Tersi)** Istanbul'da Kadıköy yakasında, son dönem Osmanlı mimarisinin en özgün eserlerinden biri olarak kabul edileh ünlü bir cami.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Acımasız, hunhar, 2. Doğu Anadolu'da Ermenilerin kurduğu çok eski bir uygarlığın ve devletin adı - Tolstoy, Dostoyevsky, Şolohof, Flaubert, Emile Zola, Steinbeck, Balzac, Faulkner gibi yazı ustalarının elinden en iyi örneklerini okuduğumuz bir edebiyat dalı, 3. **"Yılkı Atı"** adlı uzun hikayesi ile ünlenmiş bir edebiyatçımız, 4. Eski dilde: Su - **(Tersi)** Polonya'da Ikinici Dünya Savaşı sırasında büyük yıkıma uğramış bir kent - Başlangıcı çok eskilere giden bir zaman dilimi için kullanılır, 5. Eski dilde: Su - **(Tersi)** Ince şerit - Sanat, 6. Ege'de zeybek başı, yiğit - **(Tersi)** Anlam, kavram, 7. **(Tersi)** Türk lirasının yüzde birinin kısa yazılışı - Divan edebiyatının ünlü bir şairi - **(Tersi)** DDR'in resmi haber ajansı, 8. Baharda yağan ve günlerce süren yağmurların adı, 9. Roma Imparatorluğu döneminde **"Romalı selamı"** olarak ünlü sözcük - **(Tersi)** Bir ülkede görevli yabancı diplomatların en yaşlı ve kıdemlisi, 10. **(Tersi)** Ege'de, Gediz Ovası'nda büyük yıkıntılarıyla ünlü, ilk çağların büyük yerleşim merkezlerinden bir kent - **(Tersi) "Dudaklarını yapıştırıp içine çek!"** anlamında bir emir - Yün yada pamuktan iplik üretimi için bir alet, 11. Ağacın gövdesinden çıkan bölümleri - Rus Çarı Deli Petro'nun entrikaları kadar zekası ve güzelliği ile de ünlü karısı, 12. Sözleşme - Türk ırkçılarının hayalindeki anayurt, 13. Eşi olmayan - Yeşil sebzelerden yapılan, ekşimsi lezzeti ile yemeklerin yanısıra sofrada önemli bir yeri olan yiyecek, 14. Haberleşme - Yurtdışındaki işçi dövizlerini çekebilmek için 1980 öncesinde Türkiye'de bankaların uyguladığı bir hesap biçimi, 15. Aşırı sıcak ve terleme sonucu yüz ve sırtta oluşan küçük, pembe kabarcıklar - Sahip **(eski dil)**, 16. Elektronlara dayalı olarak ses ve görüntü ileten aletlerle uğraşan bilim dalı.

GEÇEN SAYIDAKİ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1. Mimarsinan - Kaide, 2. Arafat - Apeninler, 3. Rila - Isabet - Eki, 4. Iyi - Mavituna - Tav, 5. Faysal - Prima, 6. Erek - Ebahas - Eşen, 7. Tıbaz - Ite - Zit, 8. Ar - Ruh - Emre, 9. Ark - Kusurcuk - Ek, 10. Maalesef - Unita, 11. Esnekmukabele - Le, 12. Tık - Ali - Eteklik.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Marifetname, 2. Iriyarı - Rast, 3. Maliyebakanı, 4. Ara - Skar - Lek, 5. Ra - Ma - Kek, 6. St - Ale - Kusma, 7. Iv - Bi - Seul, 8. Nasihat - Ufki, 9. Nebula - Ucube, 11. Nen - Suhunet, 12. Kitap - Kile, 13. An - Reze - Tek, 14. Iletişim, 15. Dekametre - Li, 16. Erivan - Ekmek.

Türkiye Postası: 15 günde bir cuma günleri çıkar **Herausgeber:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität e.V. 1000 Berlin 44, Donaustr. 1 Tel: (030) 624 60 92 **Verantwortlicher Redakteur:** Ahmet Kardam **Anschrift der Redaktion:** 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 Tel: (0203) 34 03 97 **Herstellung:** Infomedia, 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 **Druck:** Flambeck & Co. Druck und Verlag GmbH, 4040 Neuss, Xantenerstr. 7 **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postscheckkonto 461 432-100, BLZ 100 100 10 Postscheckamt Berlin-West **Abone Koşulları:** Federal Almanya ve Batı Berlin'de 6 aylık (12 sayı) 30 DM. 1 yıllık (24 sayı) 60 DM. **Temsilcilikler: Fransa**-Paris, Tel: 0-258 26 90 **Isviçre**-Basel, Tel: 061-22 15 91 **Hollanda**-Amsterdam, Tel: 020-90 85 46 **Ingiltere**-Londra, Tel: 01-340 47 39 **Danimarka**-Kopenhag, Tel: 01-707 506 **Isveç**-Stockholm, Tel: 08-367 576 **Batı Berlin**, Tel: 030-624 60 92

BM Genel Sekreteri Peres de Cuellar'ın girişimiyle 17 Ocak'ta doruk toplantısı var

Kıbrıs doruğu öncesinde hangi konularda anlaşma sağlandı?

Kıbrıs Cumhurbaşkanı **Kipriyanu** ile **Denktaş** arasında, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri **Cuellar** aracılığıyla yürütülen dolaylı görüşmelerin 26 Kasım'daki son oturumunun ardından, Kıbrıs'da federe bir devletin oluşturulması için temel ilkelerde anlaşmaya varıldığı ve iki liderin 17 Ocak'da bir zirve toplantısı yapacakları açıklandı. **Kipriyanu-Denktaş** dolaylı görüşmeleri 6-7 Ağustos'da Viyana'da başlamış, 10-20 Eylül ve 15 Ekim'de New York'da sürmüş ve o tarihe dek iki lider arasında bir anlaşma sağlanamamıştı.

İki liderin 1979 yılından bu yana ilk kez biraraya gelmeleri ve Kıbrıs'da barışın sağlanması yönünde bir umut doğması, her ne kadar geniş çevrelerde bir iyimserlik yarattıysa da olayların gelişimi, ABD ve Türkiye'nin işe karışmaları ve KKTC'de son ayların kimi gelişmeleri düşünüldüğünde bu koşullarda yapılacak bir zirveden ne çıkacağı konusunda kaygılar doğmaktadır.

Denktaş uyarı ile tavır değiştirdi

Bir kere aylarca süren dolaylı görüşmelerde hiçbir ödün vermeye yanaşmayan **Denktaş**, 26 Kasım'daki son turda tavır değiştirmiş ve çeşitli konularda kimi ödünlere yanaşmıştı. **Denktaş**, esnek tavır alması için bizzat Başkan **Reagan** tarafından **Evren** aracılığıyla uyarılmıştı. New York'a gitmeden önce Türkiye'ye uğrayan **R. Denktaş**, Evren'le ve Türkiye dışişleri yetkilileriyle birlikte, **Reagan**'ın bu konuda **Evren**'e gönderdiği özel mesajın değerlendirildiği bir toplantı yapmıştı. New York dönüşünde de yine Türkiye'ye uğramış, **Evren**, **Özal** Genel Kurmay Başkanı Org. **Üruğ**, devlet bakanları **Yılmaz** ve **Tenekeci**'nin katıldığı bir toplantıda New York görüşmeleri değerlendirilmiş ve 17 Ocak zirvesi için politika saptanmıştı. Eğer Rum kesimi zirvede bazı koşulları kabul etmezse, KKTC'de yeni anayasa ve genel seçimler yeniden gündeme getirilecek ve toprak konusundaki tavizler de geri alınacaktı. Öte yanda **Kipriyanu**'nun Türk askerinin belirli bir takvim çerçevesinde adadan çekilmesi yönündeki ısrarı üzerinde duruldu ve bu konunun nihai anlaşma sağlanıncaya kadar görüşülmemesi karara bağlandı.

Denktaş, ABD'nin önerileriyle hareket eden **Evren-Özal** yönetimine danışarak bazı kararlar alırken, **Kipriyanu**'nun da ülkesindeki partilerden çok Yunan hükümetine ya da yöneticilerine danıştığı ortadaydı. Yani iki toplum lideri zirveye giderken, işin içinde Amerika vardı, Türkiye vardı, diğer NATO ülkeleri vardı, Yunanistan vardı. Ama adanın barış içinde biraradа yaşamak isteyen halkının ve onların partilerinin görüşünü alan yoktu.

SPİROS KİPRİYANU *RAUF DENKTAŞ*

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Perez de Cuellar aracılığıyla yürütülen dolaylı görüşmeler sonucu 17 Ocak'ta Kıbrıs doruğu toplanması karara bağlandı. Ancak dolaylı görüşmeler sırasında her iki toplumun lideri kimi noktalarda anlaşmaya vardılar.

DENKTAŞ VE KİPRİYANU ŞU NOKTALARDA ANLAŞMAYA VARDILAR

Türk kesimi toprakların yüzde 29,5'una sahip olacak.

•

Senatoda Türkler ve Rumlar yarı yarıya temsil edilecekler.

•

Temsilciler meclisinde her iki toplum 70/30 oranında temsil edilecekler

•

Lefkoşe havaalanı açılacak, ekonomik ambargo kalkacak.

•

Türk askerlerinin adadan çekilişi konusu garantiler sorunu ile birlikte daha sonra ele alınacak.

Geçitkale ve yabancı askerler

Dahası, KKTC'de bir süredir Kıbrıs'ın en büyük askeri havaalanı Geçitkale Havaalanı'nın inşaatı hızlandırılmıştı. Ingiltere'nin ünlü **The Times** gazetesi dahil bazı yabancı yayın organlarında bu havaalanının Amerikan fonları ile inşa edildiği, ABD'nin bu havaalanına 97 milyon dolarlık harcama yaptığı, havaalanının Amerikan Çevik Güçleri tarafından kullanılmasının planlandığı haberleri çıkmaktaydı.

Öte yanda KKTC ile Türkiye arasında Ekim ayı ortasında yapılan ekonomik konulardaki gizli bir çerçeve anlaşması ile Kuzey Kıbrıs ekonomik açıdan tümüyle Türkiye'ye bağlanmıştı. Hükümetin izlediği bu politika, yüksek faiz oranları, yüksek fiyatlar ve yükselen enflasyon oranına bağlı olarak artan yoksulluk protestolara yolaçmaktaydı. 10 Aralık günü KKTC'de 32 sendika ve meslek örgütü 24 saatlik bir grevle hükümeti uyardılar. Grevden bir süre sonra ise KKTC'de Sanayi ve Ticaret Bakanı ile Çalışma Bakanı'nın hükümetten istifa ettikleri açıklandı.

Zirveye giderken, KKTC'de yapılan askeri havaalanı, KKTC'yi Türkiye'ye bağlayan anlaşmalar ve adadaki tüm yabancı askerlerin ne olacağı konuları açıklık bekleyen sorunlardır. **Denktaş**'ın yaptığı açıklamalara göre ise bunlar, nihai anlaşma sağlanıncaya kadar ele alınmayacaktır. Bu durumda, **"bağımsız ve bağlantısız bir Kıbrıs Federal Cumhuriyeti"** adada yabancı askerlerin varolduğu ve belki de varolacakları koşullarda kurulacaktır.

Bu koşullarda zirve, çözüm mü getirecek, yoksa yeni çözümsüzlüklere mi yolaçacaktır? Zirveye giderken bu konuda haklı endişeler vardır.

Sol Birlik'in kurulduğu haberi büyük sevinç yarattı

Kürdistan Öncü Işçi Partisi **(PPKK)**, Türkiye Işçi Partisi **(TIP)**, Türkiye Komünist Emek Partisi **(TKEP)**, Türkiye Komünist Partisi **(TKP)**, Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi **(TKSP)**, Türkiye Sosyalist Işçi Partisi'nin **(TSIP)** **"Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birliği"** adı altında bir güçbirliği oluşturduklarının **Türkiye Postası** tarafından duyurulması okuyucularımız ve bütün ilerici ve demokratlar arasında büyük bir sevinç yarattı. Batı Avrupa ülkelerinden Avustralya'ya kadar uzanan geniş bir bölgeden gazetemize telefon edenler **Sol Birlik**'in kurulmasından duydukları sevinci ve haberi duyurduğu için **Türkiye Postası**'na teşekkürlerini ilettiler.

Türkiye halkı ise haberi **TKP'nin Sesi** ve **Bizim Radyo** kanalı ile duydu. **Sol Birlik**'in kuruluşu özellikle fabrikalarda ve işçi semtlerinde coşku yarattı ve çok değerli bir **yeni yıl armağanı** olarak nitelendi.

Milliyet gazetesi de haberi 16 Aralık'da **Türkiye Postası**'nı kaynak göstererek birinci sayfadan verdi. Daha başlığında **"Kaçak sol Türkiye'ye karşı birleşti. Ihanet cephesi"** diyerek belirgin çarpıtma gayretlerine rağmen Sol Birlik'i kuran 6 partinin adlarının tek tek anılması ve **"Demokratik Güçbirliği Platformu"**ndan alıntılar yapılması, haberin geniş kitlelerce öğrenilmesine -istemeyerek de olsa- katkılı oldu.

DÜZELTME VE ÖZÜR

Geçen sayımızda orta sayfalarımızda yer alan Sol Birlik haberinde Türkiye Işçi Partisi Genel Başkanı Sayın Behice Boran için "TIP Genel Sekreteri" terimi yer almıştır. Bu üzücü dizgi hatamızdan ötürü özür dileriz.

Sovyetler Birliği Başbakanı Nikolai Tikhonov Türkiye'de...

Türkiye halkına gerçek dostun kim olduğunu gösterecek bir ziyaret

Sovyetler Birliği Başbakanı **Tikhonov**'un Başbakan Özal'ın davetlisi olarak Türkiye'ye yapacağı ziyaret gazetemizin baskıya hazırlandığı sırada başlamak üzereydi. Sovyetler Birliği Savunma Bakanı **Ustinov**'un ölümü üzerine ziyaretini bir gün erteleyen Tikhonov, 9 yıllık bir aradan sonra Türkiye'ye gelen ilk Sovyet Başbakanı oluyor.

Evren-Özal rejiminin ve onun sözcülüğünü yapan boyalı basının bu ziyareti **"Özal'ın başarısı"** ve Türkiye'deki diktatörlük rejiminin **"aklanması"** olarak gösterme çabalarına rağmen, Tikhonov'un gezisinin Türkiye'deki yönetimin bölge ve dünya barışını tehdit eden **dış politikasının frenlenmesinde** ve **"Sovyet tehdidi"** biçimindeki anti-Sovyet propagandanın zayıflatılmasında etkili olması bekleniyor.

Bu ziyaret öncesinde, Sovyetler Birliği'nin, Kuzey Kıbrıs'ta yapımı sürmekte olan **Geçitkale Havaalanı** ile Doğu Anadolu'daki **Muş** ve **Batman** üslerinin ABD'nin Çevik Kuvvetleri tarafından kullanılacağı konusundaki endişelerini Ankara'ya ilettiği bildiriliyor. Ziyaret sırasında bu havaalanları konusunun da gündeme getirilmesi bekleniyor. Bilindiği gibi, Kuzey Kıbrıs'taki Geçitkale askeri havaalanının ABD tarafından kullanılması özellikle Ortadoğu ve Doğu Akdeniz'de barışın korunması açısından bir tehlike oluştururken, Sovyet sınırına 380 kilometre mesafedeki Muş ve Batman'daki üsler de doğrudan doğruya Sovyetler Birliği'nin güvenliğini tehdit ediyor.

Sovyetler Birliği Başbakanı beraberinde 6 milyar dolarlık ticari bir paket önerisi de getiriyor. Gelişmiş kapitalist ülkelerle kurulan ve sömürü ve bağımlılık ilişkilerini arttıran ekonomik ilişkilerin tersine doğrudan doğruya Türkiye halkına yardım ve Türkiye'nin dışa bağımlılığını azaltıcı nitelikteki bu ticari paket, başta tekstil ve tarım ürünleri olmak üzere Türk mallarına Sovyet pazarını açmakta ve Türkiye'nin enerji sorununu uzun vadeli çözecek güçte gaz boru ve elektrik hattı projesini de içeriyor.

ABD'nin yapılması düşünülen bu ticari anlaşmalara ve özellikle enerji anlaşmasına karşı çıkması, bu ziyaretin Türkiye halkı için taşıdığı önemi gösterirken, Amerika ve Ortak Pazar ülkelerinin Türkiye'nin ihraç mallarına ambargo koydukları bir dönemde Sovyetler Birliği'nin bu hacimde bir ticari anlaşma önerisiyle gelmesi bütün anti-Sovyet kampanyaya rağmen Türkiye halkına gerçek dostunun kim olduğunu görme fırsatını da veriyor.

Kapatılan BTP'nin yöneticileri topluca DYP'ye katıldı

kanı Org. Uruğ, devlet bakanları **Yılmaz** ve **Tenekeci**'nin katıldığı bir toplantıda New York görüşme-

yönündeki ısrarı üzerinde durul-du ve bu konunun nihai anlaşma sağlanıncaya kadar görüşülme-

NATO ülkeleri vardı, Yunanistan vardı. Ama adanın barış içinde birarada yaşamak isteyen halkının

türklere mi yolaçacaktır? Zirveye gi-derken bu konuda haklı endişeler vardır.

Kıbrıs Barış Konseyi Sekretaryası üyesi Yannakis D. Potamitis'le söyleşi

Kıbrıs sorunu, egemen bir devletin bölünmesi ve işgali sorunudur

Kıbrıs Türk kesiminde, sırtını Türkiye diktatörlüğüne ve emperyalizme dayamış olan Denktaş, kendi kendine gelin güvey olma misali "Kıbrıs Türk Cumhuriyeti"nin birinci yılını, dünyada Türkiye dışında hiçbir devletin tanımadığı bir kukla Cumhuriyet olarak kutlarken, Türkiye Postası Kıbrıs Barış Konseyi Sekretarya üyesi Yannakis D. Potamitis'le bölgenin ve barış hareketlerinin sorunları konusunda bir konuşma yaptı. Aşağıda, Kıbrıs sorununun, bölge barış güçleri açısından değerlendirilmesini ve çözüm önerisini de içeren bu konuşmayı okuyacaksınız.

Türkiye Postası: Kıbrıs yıllardan beri dünyanın "sıcak nokta"larından biri olmaya devam ediyor. Bu durum bölge barış hareketlerinin tümü gibi Kıbrıs barış hareketine de kendine özgü görevler yüklüyor olmalı. Çalışma ve sorunlarınızı kısaca aktarır mısınız.

Potamitis: Uluslararası siyaset açısından, Kıbrıs sorunu pek çok kez "son derece önemli bir sorun" olarak nitelendi. Bu son derece önemli soruna halen bir çözüm bulunamamış olması, Kıbrıs'ı, sizin de değindiğiniz gibi "sıcak bölge" haline getiriyor. Emperyalist güçler ve NATO, Kıbrıs sorunun çözüme kavuşmasını istemiyorlar. Çünkü, çözüm sağlanırsa adada halen var olan üslerini kaybedecekleri gibi yeni hava üsleri olanaklarına sahip olma şansını da yitirecekler. Çünkü bizim için çözüm tam bağımsız egemen Kıbrıs'tır ve bağımsız Kıbrıs askerden arındırılacağı gibi bloksuz konumunu sürdürecektir. Bu durum emperyalistlerin işine gelmiyor kuşkusuz. Amerikalıların, işgal altındaki Kuzey Kıbrıs'ta adanın en büyük askeri hava-alanını kurdukları, bunun için 97 milyonluk harcama yaptıkları, ayrıca deniz üsleri kurma hazırlıkları-nı da sürdürdükleri biliniyor. Kısaca özetlemeye çalıştığım bu durum, Kıbrıs Barış Komitesi'ni özgün sorunlar karşısında bırakıyor ve ona özgün görevler yüklüyor. Barış Komitemiz, var olan ve kurulması planlanan üslere karşı barışı diyebileceğimiz bir savaşım yürütürken, uluslararası planda barışın sağlanması için enternasyonalist görevlerini de unutmuyor. Barış yürüyüşleri düzenliyoruz, çeşitli gösteriler örgütlüyoruz ve saflarımıza yeni üyeler, yandaşlar kazanıyoruz. Tam bu noktada en büyük sorunumuz barış hareketini bir yığın hareketi haline getirebilmek olarak ortaya çıkıyor. Sendikalar, gençlik ve kadın örgütleri, köylü örgütlenmeleri hareketimize bir ölçüde katıldıkları halde, bu katılımı ve yığınsallaşmayı çok daha ileri boyutlara vardırabilmek için çalışıyoruz. Şu sırada ilk sorunumuz yığınsallaşma...

Türkiye Postası: Sizce Kıbrıs sorununun çözümü nedir? Önerinizin bugünkü dünya koşullarında hayata geçebileceğini, gerçekçi olduğunu düşünüyor musunuz?

Potamitis: Önce, "Kıbrıs sorunu nedir" diye sormak gerek. Kıbrıs sorunu, Birleşmiş Milletler üyesi bağımsız bir devletin bölünmesi ve topraklarının işgali sorunudur. Yüzlerce yıl birlikte yaşamış bir halkın bölünmesi sorunudur. Sorun böyle konulunca çözüm de kendiliğinden ortaya çıkıyor. Çözüm, işgalin kaldırılması yani Türk birliklerinin çekilmesi, toprak birliğinin yeniden sağlanması, ve halkın kendi bölgelerine, kendi yurtlarına gönüllü olarak dönmesidir.

Türk ve Rum nüfusunun çoğunluğu, kendi yurtlarına, evlerine barklarına dönmek ve birlikte yaşamak istiyorlar. Türk ve Rum Kıbrıs halkı, dış müdahaleler olmadan sükûnet içinde yaşamak; nüfusun tümünün kişisel ve anayasal haklarının güvenlik altına alınmış olduğu askerden arınmış, bağımsız, bağlantısız, egemen bir demokratik devleti kendileri, kendi uygun gördükleri biçimde kurmak istiyor.

Türkiye Postası: Kıbrıs ve Türk barış hareketlerinin ortak sorunları konusunda bilgi verir misiniz?

Potamitis: Kıbrıs'ın tümünde barış savaşçılarını temsil eden **Kıbrıs Barış Konseyi**'yle sadece adanın kuzeyinde etkinlik gösteren **Barış Dostları Hareketi**'nin savaşımları ortaktır: Dünya barışı için ve Kıbrıs dramını yaratmış olan ve halen de sürdüren, Türkiye'de Kıbrıs'ta şovenistleri cesaretlendiren emperyalizme karşı savaş...

Bugünkü koşullarda, Kıbrıs'ta, iki barış hareketinin ülke içinde ilişkiye geçmeleri ve ortak hareket etmeleri olanaklı değil; ama yurt dışındaki toplantılarda, eylemlerde ve kararlarda birlikte yeralıyorlar. Her iki hareketin ve Türkiye Barış Konseyi'nin, genel uluslararası sorunlar ve Kıbrıs sorununa ilişkin görüşleri her zaman birbiriyle tam uyum içinde oldu. Hareketlerimiz arasında bu görüş birliğinden doğan dostluğu da vurgulamak istiyorum. Kıbrıs Barış Konseyi Türkiye Barış Komitesi yöneticileri üzerindeki baskıları, özellikle Başkan Dikerdem'in tutuklanmasını ve maruz bırakıldığı sert muameleyi sürekli olarak protesto etti. Bu dayanışmanın somut örneklerinden biri olarak veriyorum.

Köyceğiz'de 12 Eylül partileri yenik düştü

Muğla'nın küçücük ve güzel ilçesi Köyceğiz'de ölen belediye başkanı yüzünden yeniden belediye başkanlığı seçimi yapıldı. **Türkiye Postası** yayına girerken alınan kesin olmayan sonuçlara göre oyların 1300'ünü alan DYP seçimi kazandı. ANAP 1000 oy alırken, SODEP de 500'de kaldı. Yani parlamento dışında bırakılmış burjuva muhalefet, "12 Eylül partileri"ni ezdi geçti. Kısa süre önce yapılan Kuyucak (Aydın) belediye seçimlerini SODEP'in kazandığı hatırlanırsa son yerel seçimlerden bu yana gelişmenin yönünü bulmak hiç de zor değil.

Bir önemli nokta daha var. Ağrı ve Köyceğiz'de belediye seçimleri neden bir genel seçim havasında geçti? Böyle oldu, çünkü 12 Eylül parlamentosunun sahte ve gayrimeşru olduğunun canlı kanıtları bu seçimler. Türkiye'de yıllardır yerel seçim yapılıyor. Ama küçücük bir ilçenin, uzak bir doğu ilinin belediye seçiminin genel seçim havasına girdiğine daha önce hiç tanık olunmamıştı. O yüzden Köyceğiz seçimine, halkın 12 Eylül rejimine bir yanıtı diye bakmak hiç de yanlış değil.

Kapatılan BTP'nin yöneticileri topluca DYP'ye katıldı

DYP'de hareketlenme: Demirel yavaş yavaş siperden çıkıyor

Aydın ENGİN

Doğru Yol Partisi 17 Aralık günü, Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda kelimenin tam anlamıyla gövde gösterisi yaptı. **"İkinci Büyük Danışma Toplantısı"** için Ankara'ya aktarılan delegeler ve izleyiciler salondan taştı ve kapı önünde birkaç bin kişilik kuyruklar oluşturdu. Ancak gövde gösterisi salt kalabalıktan ibaret değildi. Genel Başkan Yıldırım Avcı, kurucu üye **Mehmet Dülger**, AP'nin ünlü Dışişleri Bakanı **İhsan Sabri Çağlayangil**, DYP yönetimine yeni getirilen **Nazif Kocayusufpaşaoğlu**'nun konuşmaları da argo, fakat yerinde bir deyimle ANAP'a da, Çankaya'ya da **"posta koyar"** nitelikteydi. AP'nin devamı olduklarının altını özellikle çizen konuşmacılar, ANAP'ı **"tesadüflerin hükümeti"** olarak nitelediler.

Danışma toplantısında Yıldırım Avcı'nın **"Gerçek demokrasinin, ilk şartı hür ortamda serbest, adil, eşit ve genel seçimdir"** diyerek 12 Eylül rejimini anti-demokratik olarak nitelemesi delegelerin **"Usta yapar çırak satar!"**, **"Muhteşem Süleyman!"** sloganları ile kesildi.

DYP'nin bu gövde gösterisinden bir kaç gün önce yönetim düzeyinde büyük operasyonlar gerçekleştirdiğini, kapatılan Büyük Türkiye Partisi'nin (**BTP**) vetolu yöneticilerinden **Mehmet Gölhan** ile **Hüsamettin Cindoruk**'un ve maliye uzmanlarından **Nazif Kocayusufpaşaoğlu**'nun genel başkan yardımcılıklarına getirildiklerini, Demirel'in yakın çevresinin partiye **"kan vermek üzere"** kolları sıvadıklarını hatırlayanlar, DYP'nin bu hareketlenmesini **Demirel**'in 12 eylül öncesi çekildiği siperden yavaş yavaş çıkmaya başladığı biçiminde değerlendirdiler.

Doğru Yol Partisi'nin elinde tutan bu eski politikacı, sezarın hakkını sezara vermek gerekirse, usta bir zamanlamacı olduğunu bir kez daha kanıtlıyor. Büyük Türkiye Partisi'nin başına gelenlerden sonra **"temkinli"** olmak gerektiğini kavrayan **Demirel**, DYP'yi uzun süre ve sabırla buzdolabında tuttu. Anayasa Mahkemesi'nde açılan soruşturmanın sonuçlanmasını bekledi. Bu bekleyişin **"isabeti"**, partinin bu badireyi atlatışıyla kanıtlandı. Demirel'in zamanlama planına göre şimdi partiye taze kan gerekiyordu.

SÜLEYMAN DEMİREL
Bir zamanlama ustası mı?

İlk olarak **Mehmet Gölhan, Hüsamettin Cindoruk** gibi taa AP'nin kuruluş yıllarında çorbada tuzu bulunan siyasetçiler DYP yönetimine getirildiler. Ardından Özal'la aralarında kan davası bulunan eski maliyecilerinden **Nazif Kocayusufpaşaoğlu** da DYP yönetimine dahil edildi. Bütün bu manevralar için Genel Başkan Avcı'nın tarihi önceden bilinen bir Avrupa gezisi beklenmişti. Avcı döndüğünde operasyon çoktan tamamlanmıştı. Emrivakiyi kabullenmek istemeyen Avcı ise yandaş bulamayınca tükürdüğünü yalayıverdi ve en azından bir süre daha koltuğunda kalmayı yeğledi. DYP'de halen partiyi fiilen yöneten beş genel başkan yardımcısı var: Ahmet Nusret Tuna ile Halil Ünalp örgütlenme ile ilgileniyorlar, Mehmet Gölhan iş çevreleri ile ilişkileri düzenliyor, Nazif Kocayusufpaşaoğlu Özal ve ekibine alternatif bir ekonomik paket oluşturmayı üstleniyor, Demirel'in en sadık adamlarından, geçtiğimiz yıl ölen Yılmaz Ergenekon'un oğlu Gökberk Ergenekon ise doğrudan Demirel'e bağlı olarak, Demirel'in yönerge ve öngörülerini yönetim organlarına aktarıyor ve her zaman yazılı olmasına özen gösterdiği metinlere dayanarak partinin sözcülüğünü üstleniyor. Sözkonusu yazılı metinlerde Demirel'in üslubunu sezmek ise başkent gazetecileri için hiç de zor değil.

Demirel'in bu manevralardan beklentisinin ne olduğu sorusuna gelince... Bu konuda en ilginç gözlemler, SODEP ile işbirliği tartışmaları sırasında ortaya çıktı. İlk bakışta **Milliyet** gazetesinin siyasal sansasyon yaratmak için düzenlediği izlenimi uyandıran ve **Türkiye Postası**'nın geçen sayısında değerlendirmesini sunduğumuz DYP-SODEP yakınlaşması, daha sonraki günlerde burjuva basınında **"saman alevi gibi yanıp sönen asılsız bir haber"** olarak ele alındı. Ancak daha da sonraki günlerde yeralan açıklamalar ve kulis dedikoduları saman alevi değerlendirmesinin yanlışlığını, dumanın ateş olduğu için çıktığını gösteriyordu. Gözlenebildiği kadarıyla, Avcı ve çevresi yakınlaşmayı **"işbirliği"**ne dönüştürme eğilimini benimserken, Demirel ve ekibi daha mesafeli ve fakat daha gerçekçi konumlarda kalmayı yeğliyorlardı. Nitekim **Mehmet Gölhan, Hüsamettin Cindoruk, İhsan Sabri Çağlayangil** gibi Demirel'e dolaysız bağlı politikacılar, daha çok 12 Mart'ta Faruk Gürler'in cumhurbaşkanı olmasını önlemek için AP-CHP arasında varılan türden yakınlaşmalardan, ortak tutumlar almaktan yana çıkıyorlardı. Bir başka deyişle Demirel -eğer hesabı çıkarsa- iktidarın er geç kendisine düşeceğine inanıyor. Pek paylaşma yanlısı da değil. Çünkü Özal'ın kaçınılmaz benzeyen ve geç kalmayacağa benzeyen düşüşünden sonra Türkiye tekelci sermayesinin ve ABD'nin, gönüllü yada gönülsüz **"sonunda gene ona gelecekleri"**ni hesaplıyor Demirel...

SDAJ'un 8. Kongresi Bottrop'ta toplandı

Sosyalist Alman İşçi Gençliği **(SDAJ)**, 15-16 Aralık günleri Bottrop kentinde 8. Kongresini yaptı. **"Roket değil işyeri"**, **"Sağa karşı birleşelim"**, **"Yeni meslek eğitim yerleri"** belgileri altında toplanan kongreye, aralarında Türkiyeli gençlerin de bulunduğu 700'ün üzerinde delege katıldı. Kongrede, özellikle gençleri etkileyen işsizliğe, sosyal harcamaların kısıtlanmasına, ABD roketlerinin ülke topraklarına yerleştirilmesine karşı ve yeni çıraklık eğitim yerlerinin açılması için bir **"Eylem Programı"** kabul edildi. IGD yöneticilerinden **Mehmet Boz** da konuklar arasındaydı. Nikaragua temsilcisinin konuşması "Non pasaran" belgisiyle selamlandı.

Savaş yanlısı filmin gösterilmesi engellendi

Düsseldorf'da barışsever, demokrat güçler, savaş yanlısı, ve anti-komünist **"Die Rote Flut" (Kızıl Akın)** adlı Amerikan filminin sinemalarda oynatılmasını protesto ederek filmin gösterilmesini önlediler. Tüm dünyada tepkilere yol açan, **Milius** adlı gözü dönmüş bir anti-komünist rejisörün sözkonusu filminde **"Sovyetler Birliği, Küba, Nikaragua birliklerinin ABD'yi işgal ederek Amerikan halkını kırımdan geçirmesi, ülkeyi yağma ve talan etmesi"** anlatılıyor. Nazi döneminin Propaganda Bakanı **Goebels**'in direktifiyle çevrilmiş izlenimini uyandıran filmde anlatılanlar hakkında, ABD tekelci basını bile **"faşist fanteziler"** diye yazıyordu.

Federal hükümetin 1985 paketi işçi sınıfının bir dizi kazanımını geri almayı hedefliyor

Kohl'den, işçilere yılbaşı armağanı !...

Ümit KÖSEOĞLU

● **Federal hükümet, iş mukavelelerinin "süreli" yapılmasını, kiralık işçi almada kolaylık getirmeyi öngörüyor**

Yılbaşlarında adettir, herkes sevdiklerine yeni yıl dilekleriyle birlikte hediyeler verir. Ümitle, arzuyla, bekleyişle doludur yeni yıl.

Federal Almanya'da sayılan, gizli-açık, 3,5 Milyonu bulan işsizler yeni yılda bir işyerine kavuşabilme ümidiyle yaşayadursun, hükümetin Çalışma Bakanı Norbert Blüm milyonlarca emekçinin yeni yıl hediye paketini hazırladı bile. 1984 yılına girerken kendilerine Federal hükümetçe verilen hediye paketiyle işsizlik parasının, işsizlik yardımı ve analık ödeneklerinin, çocuk parasının, BAFÖG yardımının kısıtlandığını gören emekçiler, 1985 yılı paketinin de kendilerine neler getireceğini yaklaşık olarak tahmin edebiliyorlar. **"Yaklaşık"** diyoruz, çünkü 1985 paketi daha ağır sürprizlerle dolu.

Çalışma Bakanlığı'nca hazırlanan ve 1 Ocak 1985'ten itibaren yürürlüğe sokulmasına çalışılan yasa tasarısı, kazanılmış emekçi haklarına geçmiş yıllara kıyasla daha büyük boyutlarda saldırıyı da beraberinde getirmektedir. Şimdi bunlara sırayla bir bakalım:

İş mukavelesinin süreli yapılması

Yasa tasarısı, işyeri bularak çalışmaya başlayacak işsizlerle ve meslek eğitimini bitirerek iş hayatına atılacak gençlerle, 3 veya 6 aylık, veya en fazla bir yıl süreli iş mukavelesi yapılmasını ve sürenin dolmasından sonra mukavelenin, işveren isterse, yine aynı süreler için uzatılmasını öngörüyor.

Halen geçerli olan yasa, süreli iş mukavelelerinin özel hallerde ve belirli ön şartlara dayandırılarak yapılabileceğini ve böyle durumlarda işyeri işçi temsilciliğinin onayının alınmasını öngörmektedir.

Yeni yasanın yardımıyla böylece **"Fesihten korunma yasası"** (Kündigungsschutz) ve işçi temsilciliğinin birlikte karar olanakları ortadan kaldırılmak istenmekte, işverenlere, yasal bir hakkın çiğnenmesi, yine yasa gücüyle verilmektedir. Bilindiği gibi, bir işyerinde 6 ayı doldurmayanların, işten çıkarılmaları halinde, fesihten korunma yasasından yararlanarak Iş Mahkemesi'ne başvurma hakları yoktur. **"Süreli"** kaydıyla işe alınanlar ise bu haktan zaten baştan itibaren yoksundurlar.

Bu durum işverene ayrıca **"Seç, beğen, al - kullan, kullan at"** olanağını da vermektedir. Yasanın vurmak istediği diğer bir hedef de, işyerlerindeki sendikal güç birliğinin, süreli olarak işe alınacaklarla kırılmak istenmesidir.

Kiralık işçi almada kolaylık

Yasa tasarısı, bu zamana kadar geçerli olan 3 aylık işçi kiralama süresini 6 aya çıkarmayı öngörmektedir. Yasanın gerçekleşmesi halinde, zaten günümüzde varolan işçi kiralayan firmaların, yasal bir kuruluş olan iş bulma kurumlarına karşı konumlarını güçlendirecek bu kurumları **"gereksiz"** kuruluşlar durumuna getirecektir. Ayrıca, ezici çoğunluğu sendikasız olan kiralık işçiler sayesinde işyerlerindeki sendikal güç birliği kolayca kırılacaktır. Sendikaların, üyeleri için her yıl yeniledikleri toplu sözleşme haklarından mahrum olan kiralık işçiler, patronlarla işçi kiralayan firmalar arasında **"alınıp satılan ve değiştirilebilen bir mal gibi, pazarlık faktörü"** durumuna geleceklerdir. Kiralık işçiler, o işyerinde uzun yıllardır çalışan işçilerle **"yasal rekabet aracı"** durumuna sokulmak istenmektedir. Yasanın diğer bir amacı da, işçi temsilciliğinin **"birlikte karar"** olanaklarının kısıtlanmasıdır.

Yasanın kısıtlanması

Yasa tasarısı, herhangi bir işyerinde, bir ayda 45 saatten az çalışanların **"işçi sayılmaması"**nı öngörüyor. Sayılan Federal Almanya'da bir hayli olan bu tür işyerlerindeki çalışanların, bu durumda **"Fesihten korunma yasasından"** yararlanmaları **"işçi sayılmadıkları"** için olanaksız bir hale gelecektir. Ayrıca bu tür işçi çalıştıran işyerlerinde yasal bir hak olan **"Işçi Temsilciliği"** kurma olanağı da kendiliğinden ortadan kalkmış olacaktır.

Yarım gün çalışma ve işin bölünmesi

Yasa tasarısı, günümüzde zaten varolan yarım gün çalışma veya işin bölünmesi olanaklarını, geleceğin çalışma ve tam istihdam politikası haline getirmeyi öngörmekte ve buna yasal bir temel hazırlamaktadır. Yasa işverenlere **"işçi sayınızı, ihtiyacınıza göre ayarlayın"** demektedir. Böylece, bir yanda işyerlerindeki sendikal güç birliği, işin bölünmesiyle torpillenmek istenirken, öte yanda Helmut Kohl hükümetinin sözünü çok ettiği **"tam istihdam"** politikasının uyutmaca olduğu belgelenmektedir. Ayrıca, işin bölünmesi sonucu, çalışanlara hastalık ve emeklilik hallerinde daha az ödeme yapılacağı gerçeği de gizlenmek istenmektedir.

Yasa tasarısı, iflas, işyeri kapanması, kısım kapanması veya personel azaltılması nedenleriyle **"toplu işçi çıkarmalarda"** emekçilerin son ümitleri olan ve birkaç kuruş alabilecekleri **"Sosyal Plan"** olanaklarını da sınırlamayı öngörmektedir.

Bugüne kadarki uygulamada, if-

Türkiyeli işçilerin başını çektiği bir sendikal örgütlenme savaşımından derslerle dolu kesitler...

Oldorid Fabrikasında patronun sendika yasağı nasıl kırıldı?

Bir işyerine sendika girmesi, bir dile bir de sendika savaşımı vermemiş olana kolay. Marl'daki Oldorid fabrikasında 25 yıllık tabu geçtiğimiz günlerde nihayet kırıldı. Türkiyeli işçilerin büyük katkılarıyla işyerine ilk kez sendika girdi. Patron başvurmadık oyun, baskı bırakmadı. Ama sonunda başarıldı. Nasıl? Işçiler ne diyor? Işyerinde neler olup bitiyor? Türkiye Postası gelişmeleri yerinde izledi.

Yücel FEYZİOĞLU

Oldorid'de, 25 yıldır sendika girememiş bu işyerinde sendika savaşımı nasıl gelişti, nasıl kazanıldı?

Fabrikada gerilim arttıktan bu yana işçi arkadaşların yanında olmaya çalıştık. Onları günü gününe izledik, söyleştik, toplantılarına katıldık. Evlerini ziyaret ettik. Kimi zaman kaya gibi sağlam, köklerinden sökülmez olduklarını, kimi zaman patronun oyunları karşısında sallandıklarını, umutsuzluğa kapıldıklarını gördük. Taa fabrikanın geçmişin-

Kâmuran, **"Bir küçük adım atmamızla patron kaç şeyi birden düzeltti. Demek ki sendika girerse daha nice haklarımızı elde edebiliriz."**

"– Orası öyle, orası öyle ama..."

"Ama"nın sonunu getirmeden biz söze girdik.

"– En eski işçi sizmişsiniz fabrikada."

"– Evet Oldorid firmasına ilk giren benim. Benden sonra Konyalı Mustafa girdi. Mustafa Özdemir yani. Bu yanımızdaki Mustafa ile karıştırmayın. 9 yıl

gir. Sendika yoksa, sendika kur, dedi. Kocan değil ters dönmek, direk gibi kalksa da ben bunu imzalamam!"

Herkeste bir rahatlama olmuş. Işyerinde iki kişinin dışında kimseye imzalatamamış.

"– Bizi attılar gene imzalamadık ve de işe gittik" dedi Naciya Abla. **"O Frank var ya Frank, bana seni polisle attıracağım dedi. Hele erkeğe bak**

rını, umutsuzluğa kapıldıklarını gördük.Taa fabrikanın geçmişinden günümüze dek gelişimini anlattırmaya, tüm olumsuzlukları öncü işçilerle birlikte anımsatmaya çalıştık. Toplantılarda hava kimi zaman gerginleşti. Bağırıp çağıranlar oldu. Sözü biri alıp ötekine verdi. Eskiden bellekler de olumlu gibi kalan anılar ortaya döküldü. Bugün işçilerin nice aleyhine sonuçlandığı görülerek sinirler iyice gerildi. Kendine güvenilmediğini hisseden **Hüseyin Akgün** beklenmedik bir anda sözü aldı:

"– Ben satılmış bir işçiyim arkadaş, diye toplantıda bağırdı. Ben sizi sattım. Patrona ihbar eden benim..."

Kendisini yatıştırdık. Bize yaklaşmaya çalışarak yine konuştu:

HÜSEYİN AKGÜN
Firmada en eski Türk işçisi

"– Ben patrondan yana göründüm Abi. Patronun oyunlarını açığa çıkarıp arkadaşlara söyledim. Arkadaşlar beni yanlış anladı. Beni patron yanlısı sandılar. Patronun adamı vallaha ben değil, Konyalı Mustafa'dır. **Ben milyonu kırar, arkadaşlarımı gene kırmam. Bak yine söylüyorum hepsine. Patron bize yine bir oyun kuracak."**

Gerçekten de Hüseyin'in bu uyarısından bir gün sonra patron fabrikayı üçe böldü. 800 DM Noel parası da vermeği kabul etti. Daha sonra bir kere daha Hüseyin'le görüştüğümüzde yine umutsuzluğa düşmüştü. Bilgiç kardeşi Arif: **"Sendikadan birşey çıkmaz. Ben sendikaya üye olmam. Kendi işimi kendim yaparım"** diyordu. Hüseyin de başı yerde: **"Bilmem ki bu sendika işini nasıl başarırız. Patronun bin türlü fitnesi var"** demeğe başladı.

"– Bak Hüseyin Abi", dedi **Konyalı Mustafa girdi. Mustafa Özdemir yani. Bu yanımızdaki Mustafa ile karıştırmayın. 9 yıl önceydi. 10-15 kişiydik toplam. Küçük bir atölyeydi. Almanları kaçak çalıştırıyordu. Birçoğu asıl işinden sonra gelip firmada 4 saat çalışıyor, bizim iki katımız ücret alıyorlardı. Biz kolları bir sıvadık. Patron birgün bize dedi ki, ben Almanları çıkaracağım, bunlar kaytarıcı. Siz bana Türk getirin. Türkler çok kuvvetli ve de çalışkan. Biz de orayı Türkle doldurduk. Konyalıyla beni,onların üstüne usta yaptı."**

Mustafa Koçak,Hüseyin'in sözünü kesti:

"– Ama ilk sorusu sendika üyesi misiniz? oluyordu. Geçmişte bile sendika üyeliği olan biri olsa almıyordu. Örneğin ben sendika üyeliğimi gizleyerek buraya girdim. Değil mi Hüseyin?"

Mustafa Koçak 50 yaşına yakın, güleç yüzlü, konuk canlısı bir işçi. Elleri yarık yarık. Her yarığa sanki simsiyah kalın iplikler yatırılmış. Nasırdan parmakları kötür kötür. Hepsinin elleri böyle.

"– Şu e'lerimize bak bir. Neyle yıkarsan yıka, çıkmaz bunlar. Emdiler bizi Abi, emdiler. Tüm içimize dışımıza plastik dumanları sindi. Tükürünce ağzımızdan simsiyah balgam geliyor. Aynen kömür işçisi gibi. Her vardiya bitiminde banyoya giriyor, buz gibi soğuğa çıkıyoruz. Belimi kaldıramıyorum. Her yanımız ağrıyor. Doktora gidemiyoruz. Aldığımız para mı?.. Dokuz nüfusum var. Hepsi burada, elime 1600-1700 mark geçiyor. 450 mark kira veriyorum. Gel de geçin şimdi!"

Sözü yine fabrikanın tarihçesine çekmek istedik. Hüseyin Akgün toplantıda olduğu gibi pek de gönüllü değil. Söyleşmeyi sürdürdük. Yanlış bilgiler gelince dayanamadı, gene sözü aldı:

"– Biz Türklerle işyerini doldurunca birden hızlı bir gelişim başladı. Sadece bozuk, yırtılmış boruları tamir ederken, yeni üretime geçtik. Karın,buzun içinde çalıştık. Ellerimize bir hohluyor, bir çalışıyorduk. Çalıştığımız yer bir izbe gibiydi. Büyüdükçe büyüdü. Şimdi gördüğünüz o fabrikayı biz kurduk.

Türkiye Postası, özel

Oldorid fabrikasındaki işçiler toplu halde bir toplantıda görülüyor

O fabrika bizim eserimizdir."

Bir başka arkadaş sözü aldı:

"– O Konyalı Mustafa var ya, onu da ispiyoncu tuttu. Patronun has adamı. Sanki fabrika onun kardeşim, sanki öz işi. Bizden tüm ayrıcalığı, belki de şef bizden ayrı ona bir tavuk ısmarlıyor. Senin gibisi yok. Sen bu fabrikanın belkemiğisin, diyor. O da bizi bir söze

MUSTAFA KOÇAK
9 nüfusu 1600 Markla doyuruyor

satıveriyor. Hele bu kriz döneminde kimse kıdem almasın, ücretler artmasın diye patron sık sık işçi atıyor. O gidip işçiden rüşvet alıyor, yeniden toplayıp düşük ücretle işe yerleştiriyor. Bu sendika işi çıkınca patron gibi o da kudurdu kardeşim. Ulan çok korkuyorsan dıştan patrondan yana ol, içten bizi destekle olmaz mı sanki?.."

Fabrikada işlerin oldukça yoğun olmasına karşın, ücretler 900 Markla 1700 Mark arasında. Kimisi 2 yıldan beri izin kullanmamış. İzinler yaşına göre yıllık 20 ila 28 gün arasında. Toplu sözleşmelerde alınan izin süresinden az. İşyerinde yemek yeri yok. Herkes makinanın başında birşeyler atıştırıyor. Eskiden çalışma saatinin içinde 15'er dakikadan yarım saat dinlenme varken, bu 8 saatin dışına çıkarılmış. Şimdi herkes 8,5 saat fabrikada kalmak zorunda.

Patronun öteki baskılarını, işten atılan genç işçilerden Necati Demirok da anlattı.

"– Polonyalı Gerd ağır hastalandı, doktora gitti. Bir hafta istirahatli kaldı diye işten atıldı." dedi.

"– Ayı yerine koydular bizi abi" diye bir başka arkadaş ileri atıldı. **"Yıllarca kart basma saatinin üstüne bir karikatür astılar. Kıravatlı bir adam, önünde beş ayı ayağa kalkıp sıraya dizilmiş, hazırola geçmişler. Kıravatlı adam:** 'İşte herşey böyle düzenli olmalı' di**yor. Biz her vardiyada kart bastıkça onu gördük, aynı düzende çalıştık. Şimdi aklıma gelince öyle zoruma gidiyor ki...Ayı oğlu ayılara bak sen!.."**

"– Beş altı ay önce yeni bir işletme şefi aldılar" dedi Kâmuran. **"Felaket bir baskı başlattı. Soyadı Frank. Sen bir kamyonsun deyip arkadaşları kaldıramayacakları yükün altına sokuyor. Şef bu çok ağır, kaldırılamaz deyince, zaten sizin için yalnız yemek kolay. Ya kaldırırsınız, ya da kağıtlarınızı alıp gidersiniz diyor. Yıllardır biz borçtan kurtulamıyoruz, o fabrikaya girişinin üçüncü yılında altında Mercedes aldı. Bize de birer peynirli brötchen ısmarladı, Mercedesi kutladık."**

Fabrikada günde bin metre eski boru onarılıyor. Bin metre yeni boru üretiliyor. Eski borular

NACİYE AKTAŞ
Yiğit bir işçi

onarıldıktan sonra metresi 39 DM'tan, yeni borunun metresi 90 DM'tan maden ocaklarına satılıyor. Günlük gelir toplam 129 bin DM. 50 işçiye ortalama 100 DM'tan 5 bin Mark ödeniyor. 50 bin DM da hammadde, işletme giderleri olarak hesap edilirse, patrona kalan kâr günde 75 bin DM'ı buluyor. Üretimde çalışan bir işçi 80 metre boru ürettiği halde 2 metre borunun parasını bile alamıyor.

"– İşte böyle" dedi Kâmuran, **"biri yer biri bakarsa kıyamet o zaman kopar. Biz de bu hesapları görünce kıyamet koptu. Yıllardan beri haklarımız yeniliyordu. Tek tek gidip bürodan hak alamayız dedik. Yoğun bir örgütlenme çalışmasını başlattık. Tüm arkadaşlar bu çalışmalarda yer aldı. Gizlice sendikaya üye olduk. Patron duyunca baskı üstüne baskı uyguladı. Herkesi işten atmakla tehdit etti."**

Araya Genç Mustafa girdi:

"– Sendika gelirse 3 yıl ücretleriniz donar. Noel parası 300 DM'dan 50 DM'a iner. Faz-

KAMURAN ÇETİNKAYA
Patronun bağışlamadığı

ladan sendikaya para ödersiniz. İşinize bakmaz. Bakın Maden işçileri Sendikası İngiltere'yi ne hale soktu. İşçileri aç bıraktı. Ama ben her işinize bakıyorum, dedi. Ben de vay be dedim, meğer sendika senden yanaymış.Daha neden bu kadar köpürüyorsun. Tabii işe yeni girdiğim için atar diye korktum, içimden dedim. Önce kurucuları tesbit etmeğe çalıştı. Başaramayınca: 'Biz fabrikadan hoşnutuz, sendikaya üye olmuyoruz' **diye bir kağıdı dayattı. İlk olarak 7 yıldan beri bu fabrikada çalışan Naciye Abla'ya getirdi. İmzala bunu! dedi."**

Herkes tedirgince Naciye Aktaş'a bakmış. Bir imzalasa, gerisi çorap söküğü gibi gelecek belki de. Herkeste heyecan yükselmiş.

"– Nedir bu?" demiş Naciye Abla.

Patronun bizzat özü anlatmış.

"– Memnun değilim ki; imzalamıyorum" demiş Naciye Abla.

Patron köpürmüş:

"– Benim kocamın vasiyeti var. Gözünü kapattığı zaman fabrikaya sendika sokmayın dedi. Sokmam ben sendikayı. 500 bin marka harcar, yine sokmam. Sokarsam kocam mezarında ters döner."

Yanıt vermiş Naciye Abla:

"– Benim kocam da fabrikaya girdiği zaman, sendikaya da

NECATİ DEMİROK
Patron, onu da bağışlamıyor

erkeğe! Ulan yiğitsen kendin atsana! 7 yıldır bu fabrikada 11 kadınla erkek işi yapıyoruz. 20-30 metre boyunda boruların bir ucuna ben, bir ucuna başka bir kadın geçiyor, açıyor, hava verip deliklerini tespit ediyoruz. Sonra tamir edilenleri paket yapıyoruz. Yüzlerce kilo ağırlığında. Azıcık iş gecikse bir sözler söylüyorlar, ite atsan o sözleri it yutamaz. Yine de düşük ücret alıyoruz. Eşim çalışmıyor. Elime 1400 DM geçiyor. Neyinden hoşnut olacakmışım! İmzalar mıyım hiç!"

Sinirlerin en zayıflatıldığı bir noktada işte bu söz silkelemiş herkesi. **"İmzalamam!"** Bu basit sözcük başarının anahtarı olmuş.

İşçi temsilciliği tüm kısımlarda kurulmasa bile işçilerin birliği başarıyla sonuçlanmış durumda.

Çıkarılan işçilerden 2'sinin çıkışı geri alındı. Frank tüm işletme şefliğinden geri çektirildi, bir kısma verildi. Noel Parası 300 DM'tan 800 DM'a çıkarıldı. Dinlenme saati iki kere 20'şer dakika,birinin iş saati içinde kullanılması kabul edildi. Lavabolara

ABDULLAH EKİN
İlk atılıp, işe geri alınanlardan

havlu ve sabun koyuldu. Saat ücretlerine 30 Fenik zam yapıldı.

Oldorid'de savaşım sürüyor. Bunların hepsinden önemlisi İşçi Temsilciliğini kurmaktır. Örgütsüz hiçbir yere varılamaz. Şimdiye dek alınan yol işçilere ışık tutacak. Dayanın Oldorid'li Kardeşler. Dayanın emek ile yürek ile! Dayanın kazanacağız!

mektedir.

Bugüne kadarki uygulamada, iflas eden bir işyerinde, işçi ücretleri **"öncelikle güvence altına alınmalıdır"** prensibi geçerliydi. Ama Yüksek İş Mahkemesi geçtiğimiz aylarda aldığı bir kararla bunu **"öncelikle tanınmayabilir de"** biçiminde düzeltti. Bu **"düzeltme"** iflas eden veya iflasın eşiğinde olan birçok işvereni cesaretlendirdi ve çevremiz iflas nedeniyle bir kuruş dahi alamadan işyerini kaybedenlerle doldu.

Hazırlanan yasa tasarısı, iflâs eden bir işyerinde sosyal plan yapılması halinde (tabii yapılırsa) emekçilere işyerlerinin kaybolmasına karşılık tazminat olarak aylıkların en fazla 2,5 katının ödenmesini, işyeri kaybına uğrayan tüm işçilere yapılacak tazminat ödemesi tutarının da, iflâs memurunun elindeki parasal olanakların üçte birini geçemeyeceğini öngörmektedir. Bütün bunlar, işyerini kaybeden işçiye, bu zamana kadar yapılan ödemelerde yüzde 15 oranında bir azalma olacağı anlamına gelmektedir.

Sosyal planın kısılması

Federal Hükümetin sosyal planı kısıtlama düşünceleri, her ne sebepten olursa olsun toplu işçi çıkartmalarında bugüne kadarki sosyal plan yapma zorunluğunda olan işverenleri, bu zorunluklarından kurtarma demektir. Bunlara ek olarak, yasa tasarısı, yeni kurulan işyerlerinde toplu işçi çıkarma halinde, ilk 4 yıl sosyal plan yapılması zorunluluğunu kaldırmaktadır. Aynı tasarı, toplu işçi çıkarmalarda geçerli olan **"500 kişiden fazla işçi çalıştığı işyerlerinde, bir ay içinde 30 kişi çıkarılacaksa, bu toplu çıkış sayılır ve sosyal plan yapılması zorunludur"** maddesindeki işçi sayısını bir kat daha artırarak, 60'a çıkarmak istemektedir.

Böylece işverenlerin sosyal plan zorunluğunu kolayca aşması yasalarla sağlanmakta, toplu çıkışlardaki, Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün ve işçi temsilciliğinin birlikte karar olanakları çiğnenmekte, işyerini kaybedenlerin sosyal plan hakları da budanarak, iki kez cezalandırılmaları legalleştirilmektedir.

Bütün bunlardan sonra, ilk yasa piyangosunun biz yabancılara, özellikle Türkiyelilere vuracağından kimsenin kuşkusu var mı?

Hollanda Hükümeti ülkedeki yabancı gençlere "evlenme yasağı" koymak istiyor

İki ay süren kampanya sonunda Başbakan Lubers geri adım atmak zorunda kaldı

(Hollanda'da Türkiyeli gençler soruyor) Sayın Lubers, evlenmemize lütfen izin verir misiniz ?

Lubers'in başbakanlığını yaptığı Hollanda'daki CDA hükümetinin ikinci ve üçüncü kuşaktan yabancı gençlerin evlenmelerini engellemek amacıyla uygulamaya koyduğu **"1445 Gulden uygulaması"** yabancılar ve Hollanda demokratik kamuoyu tarafından büyük bir tepkiyle karşılandı. Hollanda'daki yabancı işçi örgütlerinin eylembirliği platformu **LSOBA**'nın ve **Hollanda Türkiyeli İşçiler Birliği**'nin (HTİB) açtığı kampanya 1 Aralık günü Rotterdam kentinin en büyük salonu AHOY'da yapılan merkezi bir toplantıyla noktalandı. Bu toplantıya büyük çoğunluğunu Türkiyeli gençlerin oluşturduğu 2.600 yabancı genç katıldı. Toplantıda konuşma yapan HTIB Başkanı, LSOBA sözcüsü ve Faslı işçilerin temsilcisi bu ayırımcı uygulamanın durdurulmasını istediler. Ayrıca toplantıda hazır bulunan Işçi Partisi PvDA senatörüne bir deklerasyon verilerek parlamentoya iletmesi istendi.

Hükümet geri adım atıyor

Eylül ayından beri sürmekte olan kampanyanın başarısı daha şimdiden hükümete geri adım attırmış bulunuyor. CDA hükümeti bir süreden beri uygulamaya soktuğu **"1445 Gulden uygulaması"**'nın, Hollanda parlamentosunda ele alınacağı Nisan 1985 tarihine kadar durdurdu. Rotterdam belediyesi de yabancı gençlerin evlenebilmesi için şart koşulan en az 1 445 Gulden'lik aylık kazanç sınırını 1 335 Guldene indirdiğini açıkladı.

Fakat 1 Aralık günü Rotterdam'da yapılan toplantıda, gençlerin bununla yetinmeyecekleri ve bu ayırımcı uygulama tümüyle kaldırılıncaya kadar mücadele edecekleri vurgulandı. Konuya ilişkin olarak **"Daha işimiz bitmedi"** başlığı ile bir bildiri yayınlayan HTIB, **"1445 Gulden kuralının kaldırılmadığını"** hatırlatarak, **"Kampanyamızı güçlendirmeliyiz. Eylemlerimize devam etmeliyiz. En önemlisi, gücümüzü, örgütlülüğümüzü, birliğimizi korumalı, yeni yeni gençleri bu haklı davamıza kazanmalıyız"** dedi.

Başarılı bir kampanya

"1445 Gulden uygulaması"na karşı kampanya LSOBA'nın Eylül ayında bir eylem komitesi kurmasıyla başladı. Bu komiteye bağlı olarak Hollanda'nın 40 ayrı yerinde alt komiteler kuruldu ve Rotterdam'daki toplantı öncesinde 14 kentte yerel toplantılar düzenlendi ve gençler konuyu tartıştılar. Kampanya boyunca LSOBA 20 bin bildiri ve 8 bin afiş dağıttı. HTIB de 7500 posta kartı bastırarak parlamento başkanlığına postalanmalarını sağladı. Ayrıca 2 bin broşür ve 4 bin bildiri dağıttı. Yabancı gençlerin yürüttüğü bu kampanyayı Hollanda'nın 6 büyük partisinin gençlik örgütleri desteklediler.

1 Aralık günü Rotterdam'da yapılan geceye 25 kentten 51 otobüsle gelen 2.500'ün üzerinde yabancı genç katıldı. Bu toplantıya basın, radyo ve televizyon geniş bir biçimde yer verdi.

HOLLANDA PARLAMENTOSU'NA POSTALANAN KART

1445 Gulden Yasası nedir?

Hollanda hükümeti bundan bir süre önce başlattığı bir uygulama ile, Hollanda'da yaşayan yabancı gençlerin kendi ülkelerinden biriyle evlenmeleri halinde eşlerini Hollanda'ya getirmelerini bir dizi koşula bağlamıştı. Bu koşullardan en önemlisi, "1 445 Gulden" kuralıydı. Buna göre, yeni evlendiği eşini Hollanda'ya getirmek isteyen her yabancı genç ayda en az 1 445 Gulden kazanmak zorundaydı. Bu kural, aslında 23 yaşından küçük yabancı gençler için bir "evlenme yasağı" demekti. Çünkü 23 yaşın altındaki geuçlerin asgari ücretleri 1 445 Guldenin çok altındaydı. Kaldı ki, işsizlikten en çok etkilenenlerin başında yabancı gençler geliyordu. Başta Türkiyeliler olmak üzere yabancı gençlerin yürüttükleri kampanyanın etkisiyle hükümet şimdilik geri bir adım atmış bulunuyor. 1 445 Gulden uygulaması sonucu yabancı gençlerin eşlerinin ülkelerine geri gönderilmesi, Nisan 1985'e kadar durduruldu. Bu tarihte konu Hollanda parlamentosunda yeniden değerlendirilecek.

Türkiye Postası, özel

LONDRA HALKEVİ'NİN DÜZENLEDİĞİ DAYANIŞMA GECESİNDEN...

Batı Avrupa'da İngiliz madencileriyle dayanışma yarışı

İşyerlerinin korunması için 41 haftadır direnen Ingiliz maden işçileriyle dayanışma hareketi Federal Almanya'da da güçleniyor. Hessen eyaletindeki sendikacılar 45 bin Mark değerinde yiyecek yüklü kamyonu Ingiltere'ye gönderme kararı alırken, DKP, grevdeki işçilerin çocukları için giyecek ve oyuncak yüklü bir gemi kaldırdı. Hamburg DKP örgütünün açtığı bağış kampanyasında 100 bin Mark toplanmıştı. Yine Hessen IG-Metall'in gençlik kolu, "noel hediyesi" olarak çocuklara 50 bin Marklık oyuncak gönderdi. Ingiltere'de Londra Halkevi'nin Güney Galler'de 2 Aralık günü düzenlediği dayanışma gecesinde de Aberdere kenti Belediye Başkanı David Jenkins'e, FIDEF'in açtığı kampanyada toplanan 4 bin 700 Marklık bağış verildi. Geceye 500'ü aşkın madenci ailesi katıldı. Italya'da da sendikaların 200 bin Mark bağış topladıkları bildiriliyor. Bağış yapmak isteyenler için Federal Almanya bağış hesap numarası: Raphaela Kruppa, Bank für Gemeinwirtschaft. Wuppertal, BLZ: 330 101 11, Konto Nr: 201 512 3300, "Bergarbeiter".

38,5 saat uygulamasında somut kazanımlar elde edildi

IG-Metall Sendikası geçtiğimiz hafta yaptığı açıklamasında, tüm Federal Almanya'da şimdiye dek 38,5 saatlik iş haftasıyla ilgili olarak 23 işletmede ek işyeri anlaşması yapıldığını duyurdu. 30 bin işçiyi kapsayan ve işyeri işçi temsilciliği ve işveren arasında imzalanan bu anlaşmaların tümünde, 38,5 saatlik iş haftasının uygulanış biçimi IG-Metall'in öngördüğü doğrultuda belirlendi. Ek işyeri anlaşmalarının en son imzalandığı işletmeler, Baden-Württemberg'deki **SEL**, **Schiele**, **Driaswerke Maschinenbau** ve **Heinkel Apparatebau** firmaları.

Metal Işverenleri Birliği (Gesamtmetal) bilindiği gibi ek işyeri anlaşmalarında **"esnek çalışma"** kuralını getirmeye çalışıyor, bir işletmede değişik bölümlerdeki işçileri 40, 38,5, 37,5 yada 37 saat gibi değişik sürelerle çalıştırma yoluyla **"38,5 saatlik iş haftasına ulaşmayı"** hedefliyordu. Gesamtmetall, kendi üyesi olan patronlara mektuplar yazarak **"savaşın ikinci aşamasının"** başladığından söz ediyor, patronlar "esnek çalış-

"Dolarla Borçlanma Tasarısı" göçmen işçileri değil SSK'yı kurtaracak

Göçmen işçilerin yurtdışında geçen sürelerinin Türkiye'ye dönüşte emekliliklerine sa-

Paris'te 6 Kasım 1984 günü başlayan "Türkiye'de insan hakları için nöbet" eylemi her Çarşamba yineleniyor

"Türkiye'de insan hakları" konusu hep gündemde

Türkiye'de insan haklarının durumu 1984 yılı bitip 1985 yılına girilirken dünya kamuoyunun gündeminde bütün tazeliği ile duruyor. 1984 yılının son günleri de "Türkiye demokrasi güçleriyle ve Kürt halkıyla dayanışma" eylemlerine ve çıkışlarına tanık oldu.

formasyon standı açarak imza kampanyasını sürdürdüler.

Kassel kentinde de 8 Aralık günü Türkiye Işçi ve Öğrenci Derneği kentin en işlek yerinde bir enformasyon standı açarak imza toplama eylemini sürdürdü.

Belçika

oylaması sırasında da Avrupa Parlamentosu Ortak Pazar'ın 1985 bütçesini 3 olumlu ve 16 çekimser oya karşılık 321 oyla reddetti.

Viyana

Uluslararası Af Örgütü'nün Vi-

da geçen sürelerinin Türkiye'ye dönüşte emekliliklerine sayılabilmesi için dolarla borçlanma esası getiren yasa tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) 1 Ocak 1985 tarihli oturumunda görüşülmeye başlanacak. Özal hükümeti, emeklilik için Dolarla borçlanma esasıyla, bir yandan işçi dövizi girişimlerini artırmak ve öte yandan da, büyük bir ekonomik sıkıntı içine giren ve işçilerin emekli maaşını ödemekte güçlük çeken Sosyal Sigortalar Kurumu'nu (SSK) göçmen işçilerin parasıyla bunalımdan kurtarmak istiyor. Bilindiği gibi Türkiye'deki işverenler SSK'ya olan borçlarını ödemedikleri için bu kurum büyük bir mali sıkıntı içinde bulunuyor.

TBMM'ne sunulan yasa tasarısına göre, Türkiyeli göçmen işçiler, bir işte çalışıp çalışmadıklarına bakılmaksızın yurdışında bulundukları sürenin tamamını emekliliklerine saydırabilecekler ve bunun için gün başına ABD doları ödeyecekler. Yeni yasa tasarısıyla, göçmen işçilere yurtdışında geçen sürelerin emeklilik sürelerine eklenmesi hakkı tanınırken, hem Dolarla ödeme esası getirmek ve hem de, ödeme miktarı yüksek tutulmak suretiyle, yurtdışındaki işçilere bir kazık daha atıldı.

Bilindiği gibi, Türkiye'de yaşayan bir kimse, sosyal kurumlara ödeme yaparak çalışmadığı süreleri emeklilik süresine ekletebiliyor ve bunun için, yılda ortalama 48 bin 900 Lira ödeme yapması gerekiyor. Yeni yasa tasarısına göre ise, Türkiyeli göçmen işçiler yılda 360 Dolar ödeyecekler. Önümüzdeki yıl 1 ABD Dolarının 600 Lira olacağı düşünülürse, Türkiyeli bir göçmen işçinin bu haktan yararlanabilmesi için, Türk parası hesabıyla 1985'te ödemesi gereken para 216 bin Lira ediyor. Bir başka deyişle, bu yasadan 1985 yılında yararlanmak isteyen yurtdışındaki işçilerimiz ve aileleri en az 167 bin Lira fazla ödemek zorunda kalacaklar.

Kürt halkıyla dayanışma" eylemlerine ve çıkışlarına tanık oldu.

10 örgütün açıklaması

Federal Almanya'da 17 Kasım günü 11 örgüt tarafından başlatılmış olan ve şu anda bunlardan 10'u tarafından devam ettirilen "Kürdistan halkına karşı savaşa son, idamlar, işkenceler durdurulsun, politik tutuklulara özgürlük, genel af" kampanyası sürüyor. Kampanyayı yürüten Birlik Yolu, DİBAF, FİDEF, Gerçek ADK, Işçi Gerçeği, KKDK, KOMKAR, KURD-KOM, Kürdistanlı Devrimciler ve Proleter Dayanışma geçtiğimiz günlerde ortak bir basın açıklaması yayınlayarak kampanya konusunda basına bilgi verdiler. Basın açıklamasında, 15 Ocak gününe kadar sürecek olan kampanyada Avrupa Konseyi başkanlığına 50 bin protesto kartının gönderilmesinin hedeflendiği ve bugüne kadar da 20 binden fazla kartın postalanmış olduğu bildirildi.

Türkiye Postası, özel

TÜRKİYE'DE DEMOKRASİ DARAĞACINDA SALLANIRKEN...
Kassel Işçi ve Öğrenci Derneği'nin örgütlediği dayanışma eyleminde kentin en işlek yerinde açılan bilgilendirme standı, kurulan darağacı ile geniş ilgi topladı. Darağacına Türkiye'de insan haklarını simgeleyen bir manken asılmıştı...

Bremen/Kassel

Bu kampanyanın bir parçası olarak 7 ve 8 Aralık günleri Bremen ve Kassel kentlerinde eylemler düzenlendi. 7 Aralık günü Bremen Üniversitesi'nde **BBC**'nin Türkiye üzerine hazırladığı televizyon yayınının filmi gösterildi ve Türkiye'deki güncel gelişmeler içinde Kürt halkına yapılan kıyım anlatıldı. Bu eylemi düzenleyen KOMKAR, KKDK, Bremen Gençler Birliği ve Bremen ve Çevresi Türk Işçileri Derneği 15 Aralık günü kentte ortak bir en-

Çok uzaklardan... Avustralya'dan bir dayanışma

Avustralya'da 1 Aralık günü yapılan genel seçimlerde, sembolik olarak Türkiye için de oy kullanıldı. Avustralya'da yayınlanmakta olan Yorum gazetesinin bildirdiğine göre, Melbourne kentinde kurulmuş bulunan Türkiye'deki Siyasi Mahkumlara Af Komitesi, genel seçimlerden yararlanarak 1 Aralık günü Melbourne'da 15, Sydney'de ise 3 seçim sandığı çevresinde "Türkiye'de genel af için oy kullanın" pankartalarıyla 18 "seçim sandığı" kurdu. Bu sandıklarda 6.050 Avustralya vatandaşı üzerinde "Türkiye'deki idamları, işkenceleri ve Kürt ulusuna yapılan baskıları kınıyor ve Türkiye'de genel af çıkartılmasını istiyorum" cümlesi yazılı oy pusulalarını imzalayıp sandıklara atarak oy kullandılar. Oy kullananlar arasında Avustralya Başbakanı Bob Hawke, senatör Mulvihill, parlamenter Peter Boldwin ile birçok tanınmış sanatçı ve sendikacı da bulunmaktadır.

toplama eylemini sürdürdü.

Belçika

İlyas Has ile **Hıdır Aslan**'ın idam edilmelerinin uyandırdığı tepkinin yankıları Belçika kamuoyunda sürüyor. Geçtiğimiz günlerde Sosyalist Parti Başkanı **K. Van Miert**, **Kenan Evren**'e bir mektup göndererek son idamların Avrupa kamuoyunda yarattığı kaygıları dile getirdi ve Türkiye hükümetinden bu gibi insanlık dışı davranışlara son vermesini, insan haklarına saygılı bir demokrasiye dönülmesini istedi.

Paris'te nöbet

Fransız aydınlarının çağrısı üzerine 6 Kasım günü yapılan **"Türkiye'de insan hakları için 18 saat"** gösterisinden sonra, Fransa-Türkiye Derneği bu girişimi sürekli bir eylem biçimine dönüştürdü. Paris'te her çarşamba günü saat 15 ile 16 arasında Fransız demokratları Türkiye Büyükelçiliği önünde **"nöbet tutma"** eylemini sürdürüyorlar. Nöbet yerinde taşınan **"Tüm politik tutuklulara özgürlük", "Kürdistan'daki soykırımı uygulamasına son", "Idamlara son", "Insan haklarına saygı"** gibi pankartların yanısıra, Türkiye'deki baskıları gösteren fotoğraflar da sergilenmekte.

Görüştüğümüz dernek yöneticileri, bu eylemlerin Fransız kamuoyunda uyandırdığı yankıların beklediklerinden çok daha geniş olduğunu belirttiler.

Avrupa Parlamentosu

Avrupa Parlamentosu'nda 13 Aralık günü yapılan Ortak Pazar bütçesi oylaması sırasında Türkiye tekrar tartışma konusu oldu. Ortak Pazar Bakanlar Konseyi, Parlamento'nun geçen oturumda Türkiye'ye yapılacak mali yardımların bütçeden çıkartılması kararını dikkate almayarak bu yardımları tekrar bütçeye koyması, 13 Aralık günlü oturumda tartışmalara neden oldu ve bu durum Ortak Pazar içindeki kurumsal bunalımın daha da derinleşmesi olarak yorumlandı.

Tartışmalar sırasında söz alan Komünist grup üyesi Fransız parlamenter **F. Wurtz** konuşmasında Türkiye'de insan hakları çiğnenirken bu kredilerin tekrar bütçeye konulmasını bir skandal olarak niteledi. F. Wurtz'un bu sözleri parlamentonun ilerici ve demokrat üyelerince alkışlandı. Bütçe

Uluslararası Af Örgütü'nün Viyana Bürosu'nun 73 numaralı çalışma grubu 8 yıla hükümlü TÖB-DER Genel Sekreter Yardımcısı **Seyfettin Bican** ile Maden-İş kongresinde Enternasyonal marşını söylediği için 5 yıla hükümlü **Bayram Küçükuysal**'ın serbest bırakılmaları için imza kampanyası başlattı. Bu kampanyanın bir parçası olarak aralarında Avusturya Sosyal-Demokrat Partisi Dış İlişkiler Sekreteri **Dr. Peter Jankowitsch**'in de bulunduğu 15 sosyal demokrat parlamenter Kenan Evren'e konuyla ilgili bir telgraf çektiler. Telgrafı imzalayan öteki parlamenterlerin adları şöyle: **Dr. Peter Keppelmüller, Rudolf Nürnberg, Prof. Dr. Ewald Nowotny, Josef Cap, Gaby Traxler, Anton Brennsteiner, Dr. Rupert Gmoser, Helmut Stocker, Harald Hoffman, Alfred Teschl, Mag. Walter Guggenberger, Walter Scholger, Wanda Brunner, Johann Höll, Karl Neuwirt, Edith Dobesberger, Prof. Dr. Seel.**

ra mektupları yazarak "savaşın **ikinci aşamasının**" başladığından söz ediyor, patronlar **"esnek çalışma"** kuralıyla kendilerinden yana olan işyeri işçi temsilcilerini de etkileyerek işçileri bölmeye çalışıyordu. IG-Metall ise hedefin **"herkes için 38,5 saat"** olduğunu söylüyor ve ancak bu yolla 35 saatlik iş haftasının yolunun açılabileceğini belirtiyordu. Nitekim patronlarla çetin görüşmeler sonucunda imzalanan 23 işyeri anlaşmasında da 38,5 saatlik iş haftasının uygulanış biçimleri sendikanın istemleri doğrultusunda şöyle belirlendi: Her cuma 1,5 saat, yada iki haftada bir cuma günü 3 saat erken işi bırakma yada 26 işgününde bir tatil günü. 38,5 saatlik iş haftası, bir dizi işletmede de günde 18 dakika az çalışma şeklinde gerçekleşecek. Sözkonusu anlaşmaların tümü 1 Nisan 1985'den itibaren geçerli olacak. Böylece işverenlerin, toplu sözleşmede esnek çalışmanın ilke olarak benimsendiği yönündeki iddiaları da çürütülmüş oldu.

Hannover Konsolosluğu ile ülkücüler elele

Aşağı Saksonya'da Türkiyeli demokrat öğretmenlere baskı

Hannover Başkonsolosluğu, Aşağı Saksonya bölgesinde görev yapan Türkiyeli öğretmenler üzerinde baskı ve sindirme politikasını sürdürüyor. Türkiye Postası'nın daha önceki sayılarında da, konsolosluğun Batı Berlin'de hazırlanan ders kitabını okutmamaları için öğretmenlere baskı yaptığı haberini vermiştik.

Hannover Başkonsolosluğu ve Eğitim Müşavirliği öğretmenleri bölme ve bu yolla istediklerini daha kolay dayatabilme amacıyla **"Aşağı Saksonya Türk Öğretmenleri Yürütme Kurulu"** adlı kukla bir kurul oluşturuldu. Mayıs ayında yapılan kurul seçimlerinde buraya yalnız faşist ve sağ görüşlü öğretmenler getirildi. Kurulda bulunan Hannover Ülkücüler Derneği eski başkanı ve şu anda faşistleri örgütlemekle görevli **Hüseyin Topçu**; aktif "ülkücü" **Numan Turan** ve MC döneminde eğitim müşavirliği yapmış olan **Zahit Ögüt** gibileri, ilerici demokrat öğretmenleri konsolosluğa ispiyonluyorlar. Konsolosluk da bu kurulun **"tavsiyelerine"** göre hareket ederek demokrat öğretmenlere- örneğin Batı Berlin'de hazırlanan kitapların okutulmaması yönünde baskı yapıyor. Ayrıca Alman eğitim makamlarına kitabın bilimsel ve pedagojik yönden zararlı olduğunu bildirerek, yasaklanması için girişimlerde bulunuyor. Konsolosluğa giden öğretmenlere de tehdit mektupları veriliyor.

Kukla kurulun yaptığı işlerden biri de cuntanın **"Öğretmenler Günü"** olarak ilan ettiği 24 Kasım'ı öğretmenlere kabul ettirmeye çalışması. Bir de **"Öğretmenler Günü Tertip Komitesi"** kuran kurul ve Hannover Başkonsolosluğu cuntanın erke gelmesinden bu yana her yıl bu günü **"kutluyor"** ve toplantıya katılmayan öğretmenleri kara listeye alıyor. Bu yıl 24 Kasım Salzgitter'de kutlandı. Eğitim Müşaviri tarafından bol bol faşizm propagandası yapılan toplantının sevindirici yanı, Aşağı Saksonya'da ilerici demokrat öğretmenlerin çoğunlukta olmalarının anlaşılması oldu. Geceye çok az sayıda, çoğu faşist oldukları herkesce bilinen öğretmenler katıldı.

Türkiye halkı 1984'de acıyı ve umudu birlikte yaşadı

Türkiye boyalı basınının 1984 yılı değerlendirmelerini okuyanlar ve Özal'a verilen "karneleri" inceleyenler "Türkiye'de 1984 yılı boyunca fiyat değişmelerinden, ihracattan, faizlerden, enflasyondan, vergilerden başka bir olay olmadı mı? Öyleyse saklanan nedir?" diye sormaktan kendilerini alamadılar. Oysa 1984, daha önceki üç yıla kıyasla, ekonomideki yıkımın da etkisiyle önemli politik gelişmelere tanık olmuştu. Yılın değerlendirilmesi rakamlara boğulurken gözlerden kaçırılmak istenen işte buydu. 1984 yılı, hapishanelerdeki direnişlerle, tutuklu ailelerinin ellerindeki kanlı çamaşırlarla, TBMM'nin kapısına dayanmalarıyla başladı. "Genel Af", yıl boyunca gündemden hiç inmeyen istemlerden biri oldu. 25 Mart'taki yerel seçimlerde halk oylarıyla bugünkü parlamentonun sahteleğini dünyanın gözleri önüne seriverdi. Aydınların dilekçe eylemi ve dünyanın dört bir yanından bu dilekçeye gelen destek... Istanbul'daki işçi toplantısı... Öğrencilerin dilekçe eylemi... Gökova halkının direnişi... Kürt halkının "Kürt sorunu"nu Türkiye'deki demokrasi tartışmalarının baş köşesine oturtan direngen savaşımı... Kısacası, 1984 yılı "demokrasiye geçiş" manevrasının, generallerin ve Özal'ın ayağına dolaştığı, 12 Eylül sabahı ve 6 Kasım seçimleri öncesi halka verilen sözlerin tümünün aldatmacadan ibaret olduğunun iyice açığa çıkmaya başladığı, demokrasi isteyen halkın, başta Özal hükümeti olmak üzere diktatörlüğe karşı hareketlenmeye ve onu köşeye sıkıştırmaya başladığı bir yıl oldu.

Köşeye sıkışan hem saldırganlaşır, hem de manevraya zorlanıp geri adımlar atar. Öyle de oldu. Örneğin bir yandan anayasal haklarını kullananlara davalar açılırken, Kürt halkı üzerinde yakın tarihimizde görülmemiş bir kırıma başvurulurken, idamlar yeniden başlatılırken, öte yandan da DISK yöneticileri ve Barış Derneği'nin 5 yöneticisini tahliye etmek ve ilk grevlerin başlamasına razı olmak zorunda kaldılar.

12 Eylül'ün ve Özal hükümetinin, Türkiye'ye içine yuvarladığı ekonomik, politik ve sosyal çöküntünün 1985 yılında daha da derinleşeceği bir sır değil. Halktaki hareketlenmenin 1985 yılında daha da artacağını görmek de çok kolay. Bu yüzden 25 Mart yerel seçimleriyle gündeme giren "erken seçim" isteğinin, 1985'in ana sorunlarından biri haline geleceğini söylemek kehanet olmayacak. Bakalım 6 sol partinin 1984'ün son ayında halka kurulduğu müjdesini verdikleri Sol Birlik, SODEP, DYP ve RP gibi muhalefet partilerini de kararlı bir mücadele içine girmeye zorlayabilecek güçte bir çekim merkezi haline gelebilecek mi? Bakalım 1985 yılı Özal hükümetinin yıkıldığı ve diktatörlük rejiminin bir daha belini doğrultamayacağı darbeyi yediği yıl Olabilecek mi? Bakalım 1985 yılı, Evren-Özal rejiminin kaçınılmaz sonuna, tarihin çöplüğüne yolcu edildiği yıl olacak mı?

Yıl sonu armağanı: Sol Birlik

1984 biterken 6 partinin (PPKK - TIP - TKEP - TKP - TKSP - TSIP) "Sol Birlik" kurduklarını açıklamaları Türkiye halkı için gerçek bir yeni yıl armağanı idi. Emekçi halkımızın çok eskilere kadar uzanan beklentilerini gerçekleştirebilecek bir adım olarak Sol Birlik, düşman saflarda da yankılandı. Türkiye tekelci sermayesi olayı ürküntülerini ve endişelerini yansıtan büyük başlıklarla duyurdular. 1984 bu bağlamda solda güç ve eylem birliğini geliştirecek ortak eylemlerin yoğunlaştığı bir yıl olarak da ilgi çekti. Avrupa Parlamentosu'nda, yurtdışında toplanan 130 bin imzayı götüren 6 parti temsilcilerinden oluşan delegasyon, Avrupalı demokratlara Türkiye'nin gerçek muhalefetini tanıtırken, Avrupa Konseyi'ne Türkiye'de demokrasi olmadığına ilişkin

Parlamento meşruiyetini iyice yitirdi

1984'ün ilk aylarında Türkiye'de yerel seçimler yapıldı. Ancak tüm ülkede bir genel seçim havası esti. Seçimin özelliği ve önemi yerel yöneticilerin belirlenmesinden çok yasadışı 12 Eylül parlamentosu ile parlamento dışı bırakılmış burjuva partiler arasında bir boy ölçüşmesine dönüşmesinden kaynaklanıyordu. Yerel seçimlerde parlamento dışında bırakılmış SODEP, DYP ve RP tüm oyların yüzde 42,5'ini aldılar. ANAP'ın oyları yüzde 9 geriledi ve yüzde 41,6'da kaldı. Meclisteki sahte muhalefet ise hemen hemen silindi. Yerel seçimlerle ilgili olarak 5 partinin (PPKK - TIP - TKEP - TKP - TKSP) yayınladıkları ortak seçim bildirisi daha seçim öncesinde bir gerçeği vurguluyordu: Gerçek muhalefet parlamentonun dışındadır. 25 Mart'ta yapılan yerel seçimle-

İşçi sınıfı faşizme boyun eğmediğini gösterdi

12 Eylül'de süngünün sivri ucu öncellikle ve ağırlıkla Türkiye işçi sınıfına yöneldi. Onun savaşkan sınıf sendikası DISK yasaklandı. Yıllar boyu kan ve can pahasına elde edilen sendikal kazanımlar yokedildi ve bir avuç tekel için sendikal alan dikensiz gül bahçesine çevrildi. Ücretler, geniş işçi kitlelerini açlık sınırına getirecek biçimde geriledi. Buna karşı 1984 yılı Haziran ayında Türk-Iş yönetiminin Istanbul Açık-

Kürdistan'da halka karşı savaş açıldı

15 Ağustos'ta Eruh ve Şemdinli ilçelerine Kürt gerillalarının düzenledikleri baskının hemen ardından Türk Silahlı Kuvvetleri bölge halkının üstüne çullandı. Bölgede ilan edilmemiş bir savaşın tüm koşulları yaşanmaya başladı. Yüzlerce Kürt köyü işkenceden geçirildi. Huzur Operasyonu adı verilen askeri saldırı Türk sınırlarını da taşarak Irak topraklarında sürdü. "Operasyonlarda" 12 Kürt gerillası öldürüldü. Binlerce kişi de aranıyor. Buna karşılık gerillalar da karşı baskınlarında 16 dolayında Türk asker ve subayını öldürdüler. Olayla ilgili ağır bir sansür var. Özellikle Türkiye kamuoyu bu konuda sadece resmi açıklamalarla yetinmek zorunda. Bunlara rağmen Eruh ve Şemdinli baskınlarından ve Huzur Operasyonu'ndan sonra "Kürt sorunu" Türkiye'de demokrasi tartışmalarının en temel noktalarından birini oluşturdu. Solun çeşitli kesimlerinden, burjuva demokratlarına kadar uzanan yelpazede

1985'd

1984 yılı insanlığın bir atom savaşı te
yaklaştığı bir yıl oldu. 1984'de Ameri
çesi 280 milyar Dolara ulaşırken, Reag
lanma yarışını uzay dahil her alanda si
liğini koruma" adı altında Orta Amerik
bağımsız ülkelerin içişlerine karıştı; ul
mi devlet politikası haline getirdi. Ba
rilmesi planlanan 572 atom füzesinin 93
le... NATO daha saldırgan ve daha p
sosyalist ülkelere karşı üstünlük sağlan
ABD ve NATO, sosyalist ülkelerin sila
deki somut önerilerini dikkate almadıla
her dakika bir milyon dolar silaha gide
çocuk açlıktan öldü. 1984'ün son ayları
ülkesi tarihlerinin en büyük açlık olayın
Ağustos ayı içinde Reagan'ın bir mikr
sındaki sözleri, tüm sağduyulu insanları
ken dünyada savaşı isteyenin ABD ol
ortaya koyuyordu. Prova sırasında, "... S

1984'de silahla kim tırmandırd kim tırmandıra

ABD ve NATO: Reagan yönetimi 198
harcamalarına 297 milyar dolar ayı
Böylece silahlanma harcamaları bir ön
yasla yüzde 7'lik bir artış göstererek ülk
bir düzeye ulaştı. ABD'nin silahlan
1981'de 157, 1971'de ise 78 milyar do
yeni stratejiler gereğince konvansiyonel s
gelişmeler, NATO ülkelerinin on yıl
yar Dolarlık bir ek harcama yapmalarını ve buna bağlı olarak ulusal silahlanma harcamalarını yüzde dört oranında arttırmalarını gerektiriyor. Aralık ayı başındaki NATO Savunma Bakanları toplantısında, yeni silah sistemlerinin güçlendirilmesi üzerinde duruldu, altı yıl içinde NATO'nun askeri altyapısını mükemmelleştirecek bir programa 22 milyar dolar ayrılması planlandı.

Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkeler: Sovyetler Birliği, silahlanma dengesindeki eşitliği korumak için 1985 yılı savunma harcamalarını 17 milyar rubleden 19 milyar rubleye çıkarmak zorunda kaldı. Ancak bu durumda da 1985 yılı savunma harcamaları bütçenin yüzde 4,9'unu

çek muhalefetini tanıtırken, Avrupa Konseyi'ne Türkiye'de demokrasi olmadığına ilişkin saptama yaptırtarak etkileşimi de sağlamış oldular.

du: Gerçek muhalefet parlamentonun dışındadır. 25 Mart'ta yapılan yerel seçimlerin sonucu 5 sol partinin bu ortak yargısını doğruladı.

sendikası DISK yasaklandı. Yıllar boyu kan ve can pahasına elde edilen sendikal kazanımlar yokedildi ve bir avuç tekel için sendikal alan dikensiz gül bahçesine çevrildi. Ücretler, geniş işçi kitlelerini açlık sınırına getirecek biçimde geriledi. Buna karşı 1984 yılı Haziran ayında Türk-İş yönetiminin Istanbul Açıkhava Tiyatrosu'nda düzenlediği "işçi toplantısı" Türkiye işçi sınıfının 12 Eylül sonrasındaki ilk yığınsal çıkışı olarak tüm dikkatleri ve umutları üstüne çekti. Binlerce işçi demokrasi, özgürlük ve sosyal adalet istediklerini haykırdılar. Toplantıyı düzenleyenlerin oyunları bir anda bozuldu. Haziran 1984 işçi toplantısı "umudumuz işçi sınıfıdır" belgisine başkoyanların haklılığını bir kez daha doğruladı.

larından birini oluşturdu. Solun çeşitli kesimlerinden, burjuva demokratlarına kadar uzanan yelpazede "demokratlığın ayıraçlarından biri" de soruna "milliyetçi" yaklaşımlardan sakınabilmek oluyor. Milliyetçi önyargılar gene de hala etkili.

Gençliğin demokratik çıkışı: Dilekçe

YÖK'ün baskıcı uygulamalarına karşı ilerici, yurtsever gençlik özgün ve etkili direniş yöntemleri geliştirmekte gecikmedi. "Ek sınav hakkı" istemi çerçevesinde harekete geçen Istanbul ve Ankara'daki yüksek öğrenim gençliği önce 12 Eylül Anayasası'ndaki ortak dilekçe hakkını kullanmaya yöneldi. Ancak rejim kendi anayasasını çiğnemekte çekince göstermedi. Ardından YÖK dekanlarının kabul etmediği dilekçeler, TBMM Başkanlığı'na postalanmaya başladı. Binlerce öğrencinin postanelerin önüne oluşturdukları kuyruklar "ek sınav hakkı istemi"nin dar sınırlarını aşıp etkili ve yaratıcı bir direniş pratiğine dönüştü.

Gökova Körfezi ve demokratlar

Türkiye'nin turizm sanayiinde kilit taşı değeri taşıyan Gökova Körfezi'ne termik santral yapımı da demokratik kamuoyunun rejime karşı tepkisinin somutlandığı alanlardan biri oldu ve gelişmelere göre yeni yılda da bu niteliğini koruyacak. Bölgedeki canlı varlığını olumsuz yönde etkileyecek, gerçek bir turistik serveti tahrip edecek bu akıl dışı yönelime sadece ANAP sahip çıktı. Hem de akıldışı gerekçelerle. Enerji Bakanı Büyükbaş, tam da büyükbaşlara layık konuştu: "Gökova Santralı doğayı bozmayacak, tam tersine turistik bir anıt olacak" dedi. Özal da "Herkes karışmasın. Bu santral yapılacak! O kadar" diye siyasal külhanbeyliğine soyundu. Ancak ilkin yöredeki köylülerin yolları keserek başlattıkları ve kadınların başını çektiği direnişler kısa sürede kamuoyunca da benimsendi.

Aydınlar Dilekçesi rejime bir darbe oldu

12 Eylül rejiminin ağır baskıları altında tutuklanıp zindanlara atılan ya da ağır bir suskunluk duvarının gerisine itilen Türkiye aydınları 1984 yılında, yerel seçimlerin hemen ardından önemli ve değerli bir demokratik çıkış gerçekleştirdiler. 1399 aydın tarafından imzalanan ortak dilekçe Başbakan ve Devlet Başkanı'na verildi. Rejimin her iki elebaşısının buna yanıtı aydınlar hakkında her türlü hukuki geçerlikten yoksun, kendi anayasalarındaki dilekçe verme hakkını bile çiğneyen bir tutumla sıkıyönetim mahkemelerini harekete geçirmek oldu. Ancak "dilekçe" ile hedeflenen demokratik etkinlik gerçekleşmişti. Halen sürmekte olan "Dilekçe Davası"nın ise rejimi yurt içi ve dışında daha da yalıtlamaktan, köşeye sıkıştırmaktan öte anlamı yok. Yurt dışındaki kampanyalar sonucu, Batı Avrupa'nın en seçkin 2 bin aydınının Le Monde ve Frankfurter Rundschau gazetelerinde yer alan destek bildirileri de eylemin hedeflerine ulaşılmışlığının bir başka kanıtı oldu.

DİSK ve Barış davaları

1984'de özellikle yurt dışında örgütlenen demokratik dayanışma eylemlerinin iki somut meyvesi alındı. Idamla yargılanan DISK yöneticileri ve uluslararası demokrasi ve barış güçlerinin sahip çıktığı Barış Derneği yöneticilerinden 6'sı tahliye edildi. Bu arada Mahmut Dikerdem'in Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterilmesi bir başka kazanım oldu.

1984'DEN 1985'E... 1984'DEN 1985'E... 1984'DEN 1985'E... 1984'DE

1984 Göçmen emekçiler için zorlu bir yıl oldu

Yurt dışındaki göçmen emekçiler için 1984 zorlu bir yıl oldu. Yabancı düşmanlığı Federal Almanya'dan öteki Batı Avrupa ülkelerine yayıldı. Nitekim Fransa'da iki Türkiyeli göçmen emekçi faşistlerin yönlendirdiği bir katil tarafından öldürüldü. Sendikal savaşıma aktif katılan Türkiyeli emekçiler de Avrupa gericiliğinin hedefi oldular. Fransa'da Kemal Özgül adlı FKP üyesi bir emekçi patronlar tarafından kurşunlanarak öldürüldü. Ancak Fransız işçi sınıfının bu cinayete yanıtı pek sert ve anlamlı oldu. Fransız komünistlerinin başını çektiği dayanışma eylemi, göçmen işçiler için çok yönlü dersler içeriyordu. Federal Almanya'da yabancı düşmanlığının hükümet düzeyindeki yansısı olan Zimmermann Tasarısı'nın engellenmesi de 1984'ün kuşkusuz önemli kazanımlarından biriydi. Göçmen işçi örgütlerinin çıkışları Federal Alman demokratlarınca da desteklenince CDU/CSU gericiliği yasa tasarısını geri çekmek zorunda kaldı.
1984 yılında Türkiyeli emekçiler barış hareketi içinde yığınsal olarak yeraldılar. Kentler arasında kurulan "insan zincirleri"nde Türkiyeli emekçiler zincirin halkaları içinde yeralmayı ve kenetlenmeyi gerçekleştirdiler.

Bedel için kavga sürüyor

Askerlik çağındaki gençlerin "bedel" konusunda kurdukları girişimlerin tüm Federal Almanya çapında merkezileştirilmesi 1984'ün altı çizilmesi gereken eylemleri arasında yer aldı. Örgütlü gücün yenilmezliği bu alanda da kanıtlandı ve gerici ANAP hükümeti bedeli 15 bin Marka indirmek zorunda kaldı. 1984 biterken gençler "**15 bin Mark da çok**" belgisiyle ikinci bir kampanyayı başlatmışlardı.

Foto: Türkiye Postası, özel

Göçmen işçiler 35 saat savaşımında

DGB sendikalarının, 1984 toplu sözleşme döneminde başlattıkları 35 saatlik çalışma haftası istemi Federal Almanya'nın kuruluşundan bu yana tanık olunan en uzun ve yığınsal grevlere yol açtı. Özellikle IG-Metall Sendikası saflarında örgütlenmiş Türkiyeli emekçiler de bu savaşlarda altı hafta boyunca ön saflarda yer aldılar. **"Tek ülke, tek sınıf, tek parti"** ilkesinin doğruluğu, bu savaşlarla bir kez daha kanıtlandı. Grevlerden başarı ve kazanımlarla çıkan Alman işçi sınıfı, Türkiyeli göçmen emekçilerin "yabancı" değil, sınıf kardeşi olduklarını bu savaşım içinde yeniden kavradılar.

Foto: M. Werner

Dayanışma kampanyasında 130 bin imza

Türkiye demokrasi güçleri ile dayanışma amacıyla tüm Batı Avrupa'daki göçmen örgütlerinin düzenledikleri eylemler 1984 yılında, önceki yıllara göre daha somut kazanımlara yol açtı ve yaratıcı etkinliklerle zenginleşti. Dev boyutlu kampanyada 130 bin imzaya ulaşılması dayanışma eylemlerinin en önemlisiydi. Keza Türkiye Kürdistanı'na sadınlarla ilgili, Aydınlar Dilekçesi'ne destek olunmasına yönelik eylemler de dikkati çeken dayanışma etkinlikleri içinde yer aldılar.

çıkarmak zorunda kaldı. Ancak bu durumda da 1985 yılı savunma harcamaları bütçenin yüzde 4,9'unu geçmeyecek. Silahlanma harcamaları 1981'de de 17 milyardı. Bu arada toplumsal harcamalara ayrılan miktar sürekli arttırıldı. Öte yanda sosyalist ülkeler 5 Mart 1984'de NATO ve Varşova Paktı ülkelerinin silahlanma harcamalarının üç yıl için dondurulması önerisinde bulundular. Ve her fırsatta, uzayın silahsızlandırılması, atom silahlarının miktarının dondurulması, atom denemelerine son verilmesi, ABD'nin de atom silahlarına ilk başvuran ülke olmayacağı konusunda garanti vermesi konularındaki önerilerini yinelediler.

Kapitalizm ve

Sosyalist ülkeler için işsizlik bir anı

1984'de Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi Sovyetler Birliği, Demokratik Alman Cumhuriyeti (DDR), Çekoslovakya, Macaristan, Bulgaristan, Romanya, Polonya, Moğolistan, Vietnam ve Küba aralarındaki kardeşçe işbirliğini geliştirerek ekonomilerinde önemli ilerlemeler kaydettiler.
Gelişmelerin ana doğrultularından biri halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesi olurken bir başka doğrultu da kişilerin kendilerini daha iyi yetiştirebilecekleri, sosyalist ekonomiye daha katkılı olabilecekleri ve kendilerini daha mutlu hissedebilecekleri çalışma koşullarının sağlanması yönünde oldu. Işsizlik ise sosyalist sistem için anılarda kalan bir karabasandan ibaret. Sosyalist ülke insanları işsizliği tanımıyorlar bile.
EYK topluluğu üyesi sosyalist ülkelerde 1970-1983 yılında iki katına çıkan endüstri üretimi ve 1,6 katına çıkan halkın gerçek gelirleri 1984'de de artışı sürdürdü. Örneğin, Sovyetler Birliği'nde ulusal gelir geçtiğimiz yıla oranla yüzde 3,1, kişi başına düşen gelir yüzde 3,3, endüstri üretimi ise yüzde 4,4 artarak plan hedefleri aşıldı.

'de umudumuz acılarımızdan daha büyük !..

savaşı tehlikesine daha da
Amerikan askersel büt-
n, Reagan yönetimi silah-
alanda sürdürdü. "Güven-
Amerika'da, Ortadoğu'da
arıştı; uluslararası teröriz-
irdi. Batı Avrupa'ya geti-
esinin 93'ü yerleştirildi bi-
daha pahalı stratejilerle
k sağlama yarışına girişti.
erin silahsızlanma yönün-
almadılar. Ve dünyamızda
aha giderken, milyonlarca
on aylarında Afrika'nın 30
k olayını yaşadı. 1984'ün
bir mikrofon provası sıra-
nsanları dehşete düşürür-
ABD olduğunu da açıkça
da, "...Sovyetler Birliği'ni yok etme emrini içeren bir karar imzaladığımı bildirmekle sevinçliyim, beş dakika içinde Rusya'yı bombalamaya başlıyoruz" diyen Reagan düşündüklerini yüksek sesle söylemişti. Ancak, bu gelişmeleri kaygıyla karşılayan barış ve demokrasi güçleri 1984'ü umutsuz ve boş geçirmediler. Sosyalist ülkelerin artan ekonomik ve savunma gücü, yığınsallığı ve toplumsal çeşitliliği açısından şimdiye dek eşine rastlanmayan boyutlardaki savaş karşıtı hareket... Asya'da, Afrika'da ve Latin Amerika'daki anti-emperyalist güçler... Kapitalist ülkelerde işsizliğe, toplumsal hakların budanmasına, yabancı düşmanlığına karşı mücadeleyi yükselten emekçiler... Yine kapitalist ülkelerin gerçekçi düşünen politikacıları ve yöneticileri... Ve bunların tümünün barışı koruma yönündeki aktif çabaları, saldırgan çevrelerin planlarını bozguna uğratacak bir potansiyel olduğunu gösterdi. Nitekim savaş kışkırtıcıları her alanda istedikleri gibi ilerleyemediler. ABD'nin NATO içindeki müttefiklerine her konuda dayatmalar yapması zorlaştı. Hollanda, Danimarka, Yunanistan ve Belçika gibi ülkelerden ABD'nin füze planlarına ve yüksek silahlanma harcamalarına karşı tepkiler yükselmeye başladı. ABD, Lübnan'ı Ortadoğu'da kalıcı askersel üssü haline getiremedi ve Nikaragua'daki ilerici yönetimi devirip, ilk özgür seçimleri engelleyemedi. Geçtiğimiz sonbahar, dünyanın dört bir yanında, Reagan'ın saldırgan politikasına, NATO manevralarına ve yüksek silahlanma harcamalarına karşı güçlü gösteriler yapıldı. ABD'nin Nikaragua'yı istila tehdidi tüm anakaralarda barış güçlerini ayağa kaldırdı. Ve yıl sonuna doğru, 1985 yılı için de ABD ile Sovyetler Birliği arasında silahsızlanma görüşmelerinin yeniden başlayacağı açıklandı. Kapsamı, 7-8 Ocak'daki ilk karşılaşmada belirlenecek olan görüşmelerde başarı sağlanması, her ne kadar Washington'un tavrına bağlıysa da, 1984 yılı boyunca süren savaşım, çılgın silahlanma yarışına "dur" diyebilme yönünde yeni bir umut kıvılcımı doğurdu.

Geride bıraktığımız 1984 yılı, barış güçlerinin ve emekçi halklarının zaferden zafere koştukları bir yıl olmadı belki. Ama emperyalizme ve gericiliğe de, günümüz dünyasının serbestçe at oynatabilecekleri boş bir alan olmadığını da gösterdiler. İşte bu başarılarına dayanarak 1985 yılına girerken, geleceğe haklı olarak umutla bakıyorlar.

hlanmayı dırdı, 1985'de dıracak ?

timi 1985'de silahlanma
olar ayırmayı öngördü.
n bir önceki bütçeye kı-
erek ülke tarihinde rekor
silahlanma harcamaları
ilyar dolardı. Öte yanda
siyonel silahlar alanındaki
on yıl içinde 30 mil-
yap-
arak
arın
arın
daki
lan-
inin
ldu,
alt-
bir
nası
ler
len-
için
u 17
leye
bu
bar

Bir kazanım: 38,5 saatlık hafta ve kararlı bir savaşım: İngiliz maden işçileri

NATO'nun ve ABD'nin silahlanma politikası ve kapitalizmin krizi Batı Avrupa ülkelerinde emekçilerin durumunu giderek kötüleştirirken, bu ülkelerde işçi sınıfının savaşımı da 1930'lu yıllardan beri görülmemiş boyutlar kazandı. Ingiltere'de Thatcher hükümetinin 20 kömür ocağını kapatma kararı üzerine 56 bin kömür işçisi kendiliğinden greve başladı. Daha sonra Maden İşçileri Sendikası grev kararı aldı. Grevci işçilerin sayısı 120 bine ulaştı. Hükümetin grevi yasadışı ilan ederek, polisi grevcilerin üzerine saldırtması ve kanlı çatışmalar çıkartması dahi şimdiye dek grevi durduramadı. Büyük uluslararası desteğin de yardımıyla maden işçileri Nisan ayında başlattıkları grevi sürdürüyorlar.

ABD, Lübnan'da yenilgiye uğradı yeni gerginlik noktası: Körfez

Ortadoğu'da askersel ve politik hegemonyasını sürdürmek amacıyla Lübnan'ı kalıcı bir üs haline getirmek isteyen, bu nedenle de Güney Lübnan'da Israil işgalinin sürmesini, Lübnan'daki güçlerin bölünmüşlüğünü ve sağcı Hristiyanların güçlenmesini destekleyen Reagan yönetimi 1984'de Lübnan'da geri adımlar atmak ve askerlerini çekmek durumunda kaldı. Reagan yönetiminin

rek **Ulusal Demokratik Cephe**'yi oluşturdular. Lübnan'ın güneyinde halen Israil işgali ve terörü sürmekle birlikte, Lübnan'da son yılın gelişmeleriyle Ortadoğu'da barışın sağlanması yönünde olumlu adımlar atılmış oldu.

Haziran ayı içinde ise ABD, Iran-Irak savaşının şiddetlenmesinden yararlanarak Körfez'e müdahale yönünde yeni adımlar attı. Lübnan'da-

Latin Amerika'da diktatörlükler birer ikişer gidiyor

Latin Amerika'da ABD desteğiyle ayakta durabilen gerici-faşist diktatörlükler yıl boyunca genellikle sendikaların başını çektiği yığınsal gösterilerle sürekli yıpranır ve güçten düşerken, demokrasiye geçen ülkelerde de ana sorunlar ordunun gücü kırılarak demokrasinin sağlamlaştırılması ve ekonomik güçlüklerin temel

atmak ve askerlerini çekmek durumunda kaldı. Reagan yönetiminin geçtiğimiz Şubat ve Mart aylarında Lübnan'ın yedi değişik yöresini ateş altında tutmasına karşın, hükümetin istifası üzerine Lübnan'da sekiz politik parti ve dinsel grubun temsilcileri arasında başlayan ulusal diyalog sürdürüldü ve Mayıs ayında Lübnan'da **Raşid Kerami** yönetiminde tüm politik güçleri içine alan ulusal koalisyon hükümeti oluşturuldu. ABD dayatması sonucu Lübnan'la Israil arasında imzalanmış olan ve Israil işgalci birliklerine yasallık tanıyan anlaşma iptal edildi. 4 Temmuz'da ise **Ulusal Birlik Hükümeti**'nin Beyrut'taki çatışmalara son verme ve güvenliği sağlama planı yürürlüğe girdi, Beyrut'u ikiye ayıran çatışma hattı kaldırıldı. Ekim ayı başında ise Lübnan'daki Sosyalist İlerleme Partisi ve diğer bazı yurtsever grup ve örgütler biraraya gelerek Körfez'e müdahale yönünde yeni adımlar attı. Lübnan'daki yenilgisini Körfez'de kapatmak isteyerek bölgedeki gerici rejimlerle askersel işbirliğini güçlendirdi ve Körfez'deki askersel gücünü artırdı. Geçtiğimiz Eylül ayı içinde dördüncü yılını dolduran Iran-Irak savaşı başlangıcından bu yana ABD tarafından bölgedeki hegemonyasını arttırma yönünde bir olanak olarak değerlendirilmişti. 1984'de de zaman zaman şiddetlenerek süren savaş, ABD'nin her an müdahale edebileceği bir gerginlik ve çatışma noktası olma özelliğini koruyor. ABD'nin bölgeye sık sık savaş gemisi yollaması da bunun kanıtı.

Geriye dön, uygun adım marş, marş !..

Ortadoğu'da gerginliği, emperyalizmin çıkarları doğrultusunda **"diri"** tutma politikasının yansılarından biri de Kürt halkı üstüne oynanan oyunlarda gözlemlenmekte. Türk ordusu önce Türkiye Kürdistanı'na daha sonra da Irak topraklarına sokularak gerginliğin tırmandırılmasına araç olarak kullanıldı ve kullanılmakta. Güneydoğu Anadolu'da Muş ve Batman üsleri ve Kıbrıs'ta Geçitkale üsleriyle yeni saldırı olanakları elde etmeyi hesaplayan ABD, böylece Türkiye'yi de gerginliğin içine sürüklüyor. Bu ise Türkiye'nin bölgede komşularıyla iyi ilişkiler kurabilmesine engel oluyor. Tersine savaş tehlikesini artırıyor...

gücü kırılarak demokrasinin sağlamlaştırılması ve ekonomik güçlüklerin temel dönüşümlerle sağlanması yolunda adımlar atılması oldu. Arjantin'de demokratik hükümetin ilk önlemlerinden biri eski cunta üyelerini yargılamak ve ordunun gücünü kırmak oldu. Bu yıl içinde birden yükselen yığın hareketleri sonunda Uruguay'da önce kısmi genel af, daha sonra da serbest seçim hakkı elde edildi. Yapılan seçimlerde oyların tamamına yakınını alan demokratik parti ve örgütler Cunta iktidarı tümüyle terkedinceye kadar birliklerini bozmama kararı aldılar. Latin Amerika'nın en kanlı diktatörlüklerinden birinin hüküm sürdüğü Şili'de ise 1984, Cunta'nın, tüm baskılarına rağmen, iyice halktan soyutlandığı, demokratik cepheler, sendikalar ve kilise arasındaki işbirliğinin gelişerek, protesto gösterilerinin ülke çapında yaygınlaşıp, bir halk ayaklanmasına doğru yükseldiği yıl oldu.

Federal Almanya'da da toplu sözleşme görüşmelerinde işverenler IG-Metall sendikasının 35 saatlik çalışma haftası önerisini tartışmaksızın reddedince, onbinlerce metal işçisi greve çıktı. Grev oylamalarında sendika üst yönetimlerini dahi şaşırtan sonuçlar alındı. İşçilerin yüzde 80'i "greve evet" diyor ve böylece Federal Alman işçi sınıfı savaş kararlılığını gösteriyordu. Bu kararlılığı işverenin lokavt kararı da yok edemedi. Birbuçuk ay süren grevlerin sonucunda, sendika üst yönetimlerinin masabaşı görüşmelerinde verdikleri tavizlere rağmen, işverenlere 38,5 saatlik çalışma haftası kabul ettirildi.

...m ve sosyalizmin mihenk taşı: işsizlik

1984'de kapitalist sistemin her köşesinde işsizlik arttı on milyonlarca emekçi işsiz

1984 yılında çıkan ilk **Türkiye Postası**'nda, 1984 yılında kapitalist dünyada emekçiler için umut olmadığını söylemiştik. Gerçekten de geçtiğimiz yıl ileri kapitalist ülkelerdeki emekçiler için, başta işsizlik olmak üzere, ekonomik sorunların daha da ağırlaştığı bir yıl oldu.

ABD'de Haziran 1984'de çalışabilir nüfusun yüzde 7'si işsizdi. İş bulabilmiş olanların ücretlerine ise yapılan toplu sözleşme görüşmeleri sonucunda yılda yüzde 2,8'lik bir artış yapılmasına ve bu anlaşmaların süresinin üç yıl olmasına karar verildi. Bu oran ABD'deki enflasyon oranının altında kalmaktaydı.

ABD'de bu yılın ilk üç ayında yüzde 10,7 olan ulusal gelir artış hızı, Eylül sonunda yüzde 1,9'a düştü. Bu oranın 1985'te daha da düşmesi bekleniyor. 120 bilim adamının katıldığı bir bilimsel toplantıda da, yine ABD'de 35,3 milyon kişinin resmi yoksulluk sınırının altında yaşamakta olduğu açıklandı. 1984 yılının ilk haftalarında ABD'de **"yeni yoksulluğun"** ne denli büyük olduğu tüm dünyayı şaşırtırken, yıl içinde bu insanların yaşam koşullarının düzeltilmesi yolunda hiçbir önlem alınmadı. ABD'nin 1985 yılı bütçesi hazırlanırken de yoksullara yardım fonlarından birkaç milyon dolar daha kesinti yapılması kararlaştırıldı.

Batı Avrupa ülkelerinde ise durum daha da kötü. AET üyesi on ülkede Ekim ayı sonunda çalışabilir nüfusun yüzde 11'i işsiz olarak resmen kayıtlıydı. Yani Batı Avrupa ülkelerinde toplam 12 milyon işsiz. En yüksek işsizlik oranları Irlanda'da (yüzde 16,6) Belçika'da (yüzde 15,2) ve Hollanda'da (yüzde 14,4) kaydedildi. Bu işsizlerin üçte birini 25 yaşın altındaki gençler oluşturuyor. Bu ülkelerin sendikaları, ülkelerindeki gerçek işsiz sayısının çok daha yüksek olduğunu söylüyorlar. AET, önümüzdeki yıl Batı Avrupa'daki toplam işsiz sayısının daha da artmasını ve işsizlik oranının yüzde 11,5'e çıkmasını bekliyor.

Federal Almanya'da Kasım ayı sonunda resmen kayıtlı işsiz sayısı 2 milyonun üzerindeydi. Bu sayı nüfusun yüzde 8,8'ini oluşturuyor. Federal Almanya'da en büyük sorunlardan biri de sürekli işsizlik. Bu ülkede ortalama işsiz kalma süresi 8 ay olup, daha da artma eğiliminde.

Üç ülke ve üç düzmece seçim

1984 yılında iç savaşın sürdüğü El Salvador, işgal altındaki Grenada ve ırkçı Güney Afrika'da mevcut gerici rejimlere yasal görüntü verme amacıyla göstermelik seçimler yapıldı. Seçimler, ABD yönetimi ve diğer emperyalist ülkelerin hükümetlerince desteklendi.

El Salvador'da 26 Mart'ta yapılan seçimlere sadece gerici ve faşist partilerin katılmasına izin verildi. ABD'nin hibe ettiği 6,7 milyon Dolar yardımla ve süngü zoruyla yapılan seçimlere katılım çok düşük oldu. Yurtseverlerin kontrolünde bulunan ülke topraklarının üçte birlik bölümünde ise seçimler yapılamadı. Seçimler sonucunda Hristiyan Demokrat Partisi'nin adayı eski cunta şeflerinden **N. Duarte** başkan oldu.

25 Ekim 1983'den beri ABD işgali altında olan Grenada'da ise 15 kişilik parlamento için düzmece seçimler 3 Aralık günü yapıldı. **"Seçim görevlisi"** olarak 150 ABD askerinin getirildiği bir ortamda yapılan seçimlerde, ABD işbirlikçisi ve işgali açıkça destekleyen Yeni Ulusal Parti (NNP)'nin adaylarının 15 sandalyeden 14'ünü almaları sağlandı.

22 ve 28 Ağustos tarihlerinde Güney Afrika'da ırkçı beyaz yönetim, iktidarını kalıcılaştırmak amacıyla göstermelik bir parlamento için seçim düzenlendi. Beyazlar, melezler ve Asyalılar için üç ayrı meclisten oluşan parlamento için yapılan seçimlerde nüfusun yüzde yetmişini oluşturan yerli halkın varlığından dahi söz edilmedi.

Nikaragua halkı hem devrimi hem dünya barışını koruyor

Geçtiğimiz yılın başından bu yana ABD'nin Orta Amerika'daki saldırıları Nikaragua devrimi üstünde odaklandı ve yoğunlaştı. Reagan yönetimi Nikaragua'daki ilerici rejimi yıkmak amacıyla askersel ve ekonomik saldırılarını 1984 yılı boyunca sürdürdü. Komşu ülke Honduras'da eğitilen CIA piyonu karşı-devrimci çeteler ülke topraklarına sürülürken, karasuları ABD savaş gemilerince ihlal edildi; casusluk uçakları Nikaragua hava sahası üzerinden eksik olmadı, limanlar mayınlandı. Ancak Nikaragua halkı tüm saldırılara karşın devrimini bir yandan silahla bir yandan da üretimi arttırarak savundu. Tüm engelleme girişimlerine rağmen Nikaragua'da 4 Kasım'da yapılan ülke tarihinin ilk özgür seçimlerinde iktidardaki Sandinist Cephe'nin adayları oyların yüzde 70'ini aldılar. Halkın mevcut yönetime verdiği güçlü destek, ABD'nin, Nikaragua'yı denizden kuşatarak işgal etme hazırlıklarını hızlandırmasına yol açtı. Her ne kadar dünyadan yükselen güçlü protestolar karşısında Reagan yönetimi askersel gövde gösterilerini istila ile sonuçlandıramadıysa da Nikaragua olayı dünya barış güçlerinin bir numaralı sorunu olma durumunu koruyor.

Flick davası tekelci kapitalizm gerçeğini sergiledi

Kasım ayı içerisinde, savaş sonrasında Federal Almanya'nın en büyük krizi olarak nitelenen Flick skandalı kamuoyunun tüm dikkatini üzerine çekti. Savcılığın yaptığı soruşturmada, milyonlarca Mark vergi kaçırıldığı ve Başbakan Kohl'ün, Strauß, Genscher, von Weizsäcker, Scheel, Benda gibi çok sayıda bakan ve politikacının tekellerden milyonlarca Mark rüşvet aldıkları, bu rüşvetler karşılığında devlet yöneticilerinin tekellerden onay almadan hiçbir ekonomik veya politik karar almamış oldukları saptandı. Bir "hükümet krizi"nden söz ettiren skandal, Flick'den 1,7 milyon Mark rüşvet aldığı ortaya çıkan Meclis Başkanı Barzel'in da istifasına yol açtı. Rüşvet aldıkları saptanan politikacılar, mecliste temsil edilen tüm partilerin olusturduğu komisyon önünde, önümüzdeki yıl da ifade vermeye devam edecek.

İşçi sınıfına bir saldırı daha...

Kıdem tazminatı hakkı yok ediliyor

— ÇIK İŞİN İÇİNDEN

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan ve önümüzdeki günlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) sunulacak olan **"Kıdem Tazminatı Fonu"** yasa tasarısıyla, kıdem tazminatı hakkını düzenleyen bütün yasalar ve toplu sözleşmelerle kazanılmış haklar geçersiz kılınarak, işçilere bir darbe daha vurulmak isteniyor. Hazırlanan yasa tasarısına göre, işverenler işten atma, işten ayrılma ve iş akdinin sona ermesi hallerinde işçilere hiçbir tazminat ödemeyecekler ve ancak işçinin ölmesi, emekli olması veya sakat kalması halinde **"Kıdem Tazminatı Fonu"**ndan küçük bir ödeme yapılacak.

Bilindiği gibi, halen yürürlükte olan yasal düzenlemelere göre, işverenler işçinin sakat kalması, ölümü ve emekli olmasının yanısıra, kendi isteğiyle işten ayrılma, işten atma veya iş akdinin sona ermesi durumlarında da, yasaların öngördüğü ya da toplu sözleşme esaslarına uygun olarak kıdem tatminatı adı altında işçilere toplu bir para ödemek zorundalar. Özal Hükümeti, bu yasa değişikliği ile işverenleri çok büyük bir **"yük"**ten kurtarmak, işten çıkarmaları kolaylaştırmak ve öte yandan da, işçileri emekli ikramiyesi boyutlarında olan kıdem tazminatı hakkından mahrum etmek, bir anlamda iş güvencesi olan bu haktan işçileri yoksun bırakmak istiyor.

Tekel, tekellere

"İyi hal" soruşturması

"Dışsatımı teşvik" adı altında 17 holdinge aktarılan devlet desteği 750 milyar lirayı aşıyor

Dışsatım patlamasının içyüzü !..

Özlem ÖZGÜR

Federal Almanya ve Isviçre'ye yapıldığı iddia edilen 1 milyar 248 milyon dolarlık dışsatımın yüzde 45'inin hayali olduğu belirlendi. Üstelik bunu beceren üçkağıtçı firmalar değil, ödüller kazanan ünlü holdingler de hayali dışsatımcılar listesini onurlandırıyorlar. Bu hayali dışsatım rakamları düşüldükten sonra ise 1984'ün ilk on ayındaki dışsatım sadece 5 milyar 130 milyon dolardan ibaret

Enka, Koç ve Sabancı Holding'in patronları Tarık Şara, Vehbi Koç ve Sakıp Sabancı: Dışsatımı teşvik uygulamasının kaymağını yiyenlerin başında bunlar geliyor.

Dışsatımda patlama yaptık... Dışsatımda rekora gidiyoruz, Türkiye köşeyi dönüyor... Borçlarımızı tıkır tıkır ödüyoruz, dışarıda itibarımız çok çok iyi... IMF ve Dünya Bankası, Türkiye'yi dünyaya örnek gösteriyor... Yaklaşık son dört yıllık boyalı basına gözatanlar, bu ve benzeri haber başlıklarının, ayda birkaç kez manşetlerde yeraldığını göreceklerdir.

Gerçekten de, Türkiye'nin dışsatım miktarı 1980'den itibaren sürekli yükseldi ve 1984 yılında 1980 öncesine oranla yaklaşık 3,5 kat artarak 7 milyar dolarlık bir düzeye ulaştı. Dört yıl boyunca yürütülen bu propaganda, dışsatım miktarındaki bu artışlardan kalkılarak sürdürüldü. Ancak dışalımla dışsatım arasındaki olumsuz fark olan dış ticaret açıkları azalmış mıdır, yoksa artmış mıdır? Türkiye'nin ödemesi gereken yıllık dış borç yükü gerilemiş midir, yoksa tersi mi olmuştur? Türkiye'nin döviz açıklarını oluşturan döviz giderleriyle gelirleri arasındaki olumsuz fark büyümüş müdür, yoksa küçülmüş müdür? Gerçekleştirilen dışsatım artışları kalıcı mıdır ve bu artışların faturası ne olmuştur? Evet, **"dışsatımda patlama yaptık"** propagandası dört yıl boyunca sürdürüldü; ama, sorunun esasını oluşturan bu ve benzeri soruların yanıtlarını vermekten de, aynı derecede kaçınıldı.

İstatistikler: gerçeklerin dili

Döviz darboğazı, 1970'li yılların ortalarında patlayan ekonomik bunalımın en önemli göstergesini oluşturuyor; döviz kıtlığı nedeniyle, Türkiye süresi gelen dış borçlarını ödeyemez bir konuma düşüyordu. Türkiye ekonomisini döviz darboğazına sürükleyen nedenlerin başında da, büyüyen dış ticaret açıkları ve dış borç

kararları"nın birinci maddesini oluşturuyor; ve 24 Ocakçılar, beş yıl içinde dışsatımda patlama yaparak dış ticaret açıklarının ortadan kaldırılacağını ve dış borç yükünün hafifletileceğini söylüyorlardı. Oysa, resmi istatistikler, döviz sorununun aşılmak şöyle dursun, 1980 öncesine göre daha da ağırlaştığını gösteriyor. Örneğin, ekonomik bunalımın başlangıç ve tırmanış dönemini oluşturan 1975-79'u kapsayan beş yılda Türkiye'nin dış ticareti toplam 15 milyar 500 milyon dolar açık verdi. Yani 1980 öncesinde Türkiye'nin dış ticareti yılda ortalama 3 milyar 100 milyon dolar açık veriyordu.

1980-1984 dönemini kapsayan son beş yıl içinde ise Türkiye'nin dış ticareti 19 milyar 300 milyon dolar açık verdi. Bu rakam, 1975-1979 döneminde yılda ortalama 3 milyar 100 milyon dolar olan Türkiye'nin yıllık dış ticaret açığının, 24 Ocak döneminde yılda ortalama 3 milyar 860 milyon dolara yükseldiğini gösteriyordu.

kiye'nin yıllık dış borç yüküne bakıldığında, durumun çok daha kötü olduğu görülüyor. Örneğin, Türkiye 1975-1979 dönemini kapsayan beş yıl içinde 2 milyar 788 milyon dolar dış borç ödedi. Yani, bu dönemde Türkiye'nin yıllık ortalama dış borç yükü yalnızca 557 milyon dolardı.

1980-1984 döneminde ise, Türkiye 11 milyar 74 milyon dolar dış borç ödedi. Yani 1980-1984 döneminde Türkiye'nin yıllık dış borç yükü 1980 öncesine oranla yaklaşık dört kat artarak 2 milyar 210 milyon dolar tırmandı. Dahası, Türkiye önümüzdeki yıl 3 milyar 500 milyon dolar dış borç ödeyecek. Bu rakam da, şimdi Türkiye'nin yıllık dış borç yükünün, 1980 öncesine oranla yaklaşık yedi kat arttığını gösteriyor.

Ya hayali dışsatım

Kaldı ki, **"24 Ocak Kararları"**yla birlikte dışsatımcı holdinglere **"dışsatımı teşvik"** adı altında sağlanan devlet desteği, **"hayali dış-**

dışsatımının gerçek olandan çok daha büyük miktarlarda görünmesine neden oldu.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) geçtiğimiz günlerde yaptığı açıklamaya göre, Ocak-Ekim 1984 dönemini kapsayan on ay içinde, Türkiye 8 milyar 408 milyon dolar dışalım ve 5 milyar 712 milyon dolarlık dışsatım yaptı; ve on aylık dış ticaret açığı, 2 milyar 696 milyon dolar olarak gerçekleşti.

DİE'nin bu açıklamasından birkaç gün sonra, **Anka** ajansı **"hayali dışsatım"**la ilgili olarak bir araştırmanın haberini veriyor ve Ocak-Ekim 1984 döneminde, Türkiye'nin Federal Almanya'ya yaptığı dışsatımın yüzde 33'ünün ve Isviçre'ye yaptığı dışsatımın yüzde 90'ının **"hayali"** olduğunu bildiriyordu. **Anka**'nın haberinde, Federal Almanya'ya ve Isviçre'ye yapılmış gibi görünen 1 milyar 248 milyon dolarlık dışsatımın 582 milyon dolarlık bölümünün **"hayali dışsatım"** olduğu belirtiliyor ve holdinglerin teşvik alabilmek için sahte belgelerle dış-

"hayali dışsatım" dikkate alındığında, Ocak-Ekim 1984 döneminde Türkiye'nin dışsatımının ilan edildiği gibi 5 milyar 712 milyon dolar değil, 5 milyar 130 milyon dolar olduğu ve on aylık dış ticaret açığının da, 3 milyar 278 milyon dolar olarak gerçekleştiği görülüyor. Bu rakam da, 1984 yılında Türkiye'nin dış ticaretinin 4 milyar doların üzerinde açık vereceğini gösteriyor.

Dışsatımı teşvik adı altında holdinglere devlet kasasından paralar aktarıldığı biliniyor, ancak bunun miktarı hakkında kesin bilgi verilmiyordu. Geçtiğimiz günlerde, Karadeniz Bölge Toplantısı'nda bir konuşma yapan Odalar Birliği Başkanı **Mehmet Yazar**, 1984 yılında 17 dışsatımcı büyük holdinge **"dışsatımı teşvik"** adı altında **750 milyar lira** ödendiğini açıkladı. Yine Mehmet Yazar'ın açıklamasına göre, 1984 düzeyindeki dışsatımı gerçekleştirebilmek için, önümüzdeki yıl bu 17 dışsatımcı büyük holdinge **bir trilyon liralık** teşvik vermek gerekecek.

Ancak, yaklaşık beş yıldır devlet kasasından holdinglere verilen teşvikler, devletin ve ekonominin taşıyamayacağı miktarlara ulaştı ve örneğin, Özal Hükümeti, 1985 yılı bütçesine 1 trilyon liralık gereksinmeye karşılık, **"dışsatımı teşvik"** fonu olarak ancak 50 milyar liralık ödenek koyabildi.

O zaman, ister istemez, akla **"1980 öncesine oranla dış ticaret açıkları ve yıllık dış borç yükü daha da artmışsa, Türkiye'nin giderek büyüyen döviz gereksinimi nereden ve nasıl karşılanabiliyor?"** sorusu gelmektedir. Türkiye, son beş yıldır giderek artan döviz gereksinimini dış borçlanmayla karşılıyor. Ancak, Türkiye ekonomisi, hem borçlanmanın ve hem de, devlet desteğinde malların fiyatlarını yarıyarıya düşürerek dışsatımı arttırmanın sınırına geldi. Bu nedenle 1985 Özal hükü-

yen nedenlerin başında da, büyüyen dış ticaret açıkları ve dış borç yükü geliyordu.

Bu sorunun çözümü, "24 Ocak

ortalama 3 milyar 860 milyon dolara yükseldiğini gösteriyordu.

Döviz darboğazına neden olan faktörlerden ikincisine; yani, Tür-

"dışsatımı teşvik" adı altında sağlanan devlet desteği, **"hayali dışsatımı"** pompaladı ve bu durum, resmi istatistiklerde Türkiye'nin

liyor ve holdinglerin teşvik alabilmek için sahte belgelerle dışsatımı şişirdikleri söyleniyordu.

Yalnızca bu iki ülkeye yapılan

dışsatımı arttırmanın sınırına geldi. Bu nedenle 1985 Özal hükümeti için **"döviz sorunu"** açısından çok çetin bir yıl olacaktır.

tekellere kurban edildi

Özal hükümetinin çay, sigara ve elektrik üretim kollarını özel sektöre açmasından sonra, yerli ve yabancı tekeller bu alanlara yatırım yapmak için başvuruda bulunmaya başladılar. Sigara üretimi için ilk izin isteyen firma **Anadolu Endüstri Holding** oldu. Anadolu Endüstri Holding ünlü ABD tekeli **Reynolds Tobacco** ile ortaklık halinde **Winston, Camel** ve **Salem** sigaralarını üretmek istiyor. Çay üretimi için çokuluslu **Unilever** tekelinin yanısıra, **Akta** şirketi de izin için hükümete başvurdu. **Alarko Holding** ise **"Hasanlar Barajı"** üzerinde hidroelektrik santral kurarak elektrik üretmek için izin istedi.

"İyi hal" soruşturması

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'na (TİSK) üye işveren sendikaları, işe alımlarda işçiler hakkında **"iyi hal"** soruşturması yapmaya başladılar. İşverenler, çalışmak için başvuruda bulunan işçilerin isimlerini bağlı oldukları işveren sendikalarına bildirerek, bunlar hakkında soruşturma yaptırıyorlar. Yapılan soruşturmanın konusu, işçilerin solcu olup olmadıkları, sendikal faaliyetlerle ne derece ilgilendikleri, greve katılıp katılmadıkları, **"anarşik"** olaylara karışıp karışmadıkları ve benzeri hususlar oluşturuyor.

1985'de ücret zammı gene yüzde 30

Devlet Bakanı ve Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu Başkanı Kazım Oksay, kamu kuruluşlarına yeni bir genelge göndererek, 1985 yılı içinde yapılacak olan toplu sözleşmelerde yüzde 30'un üzerinde ücret zammı verilmemesini istedi. Devlet Bakanı Oksay'ın bu direktifi, işçi sendikaları tarafından tepkiyle karşılandı ve yasanın **"toplu sözleşmenin tarafları işçi ve işverenlerdir, üçüncü bir kimse taraf olamaz"** şeklindeki açık hükmü hatırlatılarak, bunun yasadışı bir müdahale olduğu belirtildi.

Sümerbank ve THY de satılacak

Boğaz Köprüsü'nün satışını yenilerinin izleyeceği anlaşılıyor. Bizzat Başbakan Özal'ın açıklamasına göre 1985'in ilk aylarında Sümerbank'a bağlı kimi işletmelerle Türk Hava Yolları da satışa çıkarılacak. Bu konuya ilişkin hazırlıkların tamamlandığı öğrenildi. Sümerbank işletmelerinin özellikle dayanıksız tüketim malı üreten ve kârlılığı yüksek olanlarının satışa dahil edileceği bildiriliyor. THY ise Airbus alımından sonra satılacak.

Döviz hesabı faizleri gene düşürüldü

Özal hükümeti, Türkiye Merkez Bankası nezdinde yurtdışındaki işçilerin açtırdıkları **"döviz hesapları"**na ödenen faiz oranlarını 3 puan düşürerek Türkiyeli göçmen işçilere bir kazık daha attı. Merkez Bankası Başkanı Yavuz Canevi'nin yaptığı açıklamaya göre, 2 yıl vadeli döviz hesabına ödenen faiz oranı yüzde 14'ten yüzde 11'e ve bir yıl vadeli döviz hesabına ödenen faiz oranı da yüzde 10'dan yüzde 8'e düşürüldü.

Enflasyon tırmanıyor: yüzde 58

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) Başkanı Nihat Güner, geçtiğimiz günlerde bir basın toplantısı yaparak Kasım ayı sonunda yıllık enflasyonun yüzde 58'e yükseldiğini açıkladı. DİE'nin toptan eşya fiyatları indeksine göre, Kasım ayında fiyatlar yüzde 3,7 oranında arttı ve Ocak-Kasım dönemini kapsayan 11 aylık sürede enflasyon yüzde 51 olarak gerçekleşti.

Uzmanlar 1985 yılı bütçesinin 1 trilyon lira açık vereceğini açıkladılar

Devlet bütçesi dikiş tutmuyor

Artan vergi kaçaklığı, devlet sektörünün zayıflatılması, devlet kasasından holdinglere aktarılan yüz milyarlarca lira, devlet gelirlerinin gerilemesine ve giderlerinin yükselmesine neden olurken, bütçe açıkları hızla artmaya ve Özal Hükümeti **"uçan kuştan"** borç aramaya başladı. 1984 yılının Ocak-Kasım döneminde bütçenin 550 milyar lira açık verdiği ve harcamaların sınırlandırılmaması halinde, açığın yıl sonunda 800 milyar liraya yükseleceği belirtiliyor. Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın yaptığı açıklamaya göre, 11 aylık sürede devlet gelirlerindeki yüzde 25'lik artışa karşılık, harcamalar yüzde 45 oranında arttı ve bu durum, bütçenin 550 milyar lira açık vermesine neden oldu. Bilindiği gibi, 18 Ekim 1984 tarihde bir basın toplantısı yaparak 1985 yılı bütçesini açıklayan Maliye ve Gümrük Bakanı, 1984 yılı bütçe açığının 340 milyar lira olarak gerçekleşeceğini açıklamıştı.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın bütçe açığıyla ilgili olarak alarm vermesi üzerine, Başbakan **Turgut Özal** kamu kurum ve kuruluşlarına bir genelge göndererek bütün harcamaların kısılmasını, yatırımların durdurulmasını ve boş kadrolara işçi ve memur alınmamasını istedi. **Turgut Özal**, kamu kuruluşlarına gönderdiği genelgede hiçbir şekilde gayrimenkul, taşıt, demirbaş ve kırtasiye satın alınmaması emrini vererek, yıl sonuna kadar kamu kuruluşlarının dışalımlarını yasakladı.

Öte yandan, Özal Hükümeti'nin Türkiye Büyük Millet Meclis'nde (TBMM) görüşülerek kabul edilen bütçesinin 500 milyar lira açık vereceğini ve bunun da iç borçlanma ile karşılanacağını açıklaması üzerine, muhalefet partileri ve uzmanlar, hükümetin öne sürdüğü tahminlerin gerçekçi olmadığını ve 1985 yılı bütçe açığının 1 trilyon liranın üzerinde olacağını söylediler. Muhalefet partilerinin ve uzmanların yaptıkları açıklamada, devlet bütçesinin yüzde 25'ini oluşturan dış borç ödemelerinin, doların 1985'te 475 lira olacağı varsayımına dayandırılarak hesaplandığı belirtilerek, **"bugün 430 lira olan dolar 1985'te 650 liraya yükselecek ve bu durum, bütçe açığını 1 trilyon liranın üzerine çıkartacaktır"** denildi.

1985 yılı bütçesinin 1 trilyon lira dolayında açık vermesi halinde, Özal Hükümeti, ya Cumhuriyet tarihinin en düşük düzeyine inen yatırım harcamalarını daha da kısacak veya karşılıksız para basmak zorunda kalacak. Bilindiği gibi, Özal Hükümeti, 1980 öncesinde devlet bütçesinin yüzde 30-31'ini oluşturan kamu yatırım harcamalarını, 1985 yılı için yüzde 18 olarak saptandı.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından yayınlanan bir raporda, son yıllarda devlet gelirlerinin gerilemesinde artan vergi kaçakçılığının neden olduğu belirtildi ve işverenlerin ödedikleri verginin ikibuçuk katına ulaşan miktarda vergi kaçırdıkları açıklandı. Bakanlığın raporuna göre 1983 yılında 952 milyar lira vergi ödeyen gelir vergisi mükelleflerinin kaçırdıkları vergi, ödenen verginin yüzde 241'ini oluşturdu.

Aynı şekilde, Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından yayınlanan raporda, kurumlar vergisi mükelleflerinin de, 1983 yılında yüzde 56 oranında vergi kaçırdıkları açıklandı ve kaçırılan vergi miktarının 134 milyar 400 milyon lira olduğu belirtildi.

Tekstilcilere AET kapısı daha da kapandı

Türk tekstil tekellerinin damping yaparak sızmaya çalıştıkları Batı Avrupa ve Amerika pazarları, Bu ülkelerin hükümetlerince alınan önlemler sonucu ortaya çıkan dışsatım tıkanıklıkları gitgide ağırlaşıyor. ABD'nin, Türk tekstil ürünlerine yüzde 15 dolayında "fiyat dengeleme gümrüğü" **uygulamasından sonra bu ülke pazar olarak çekiciliğini hemen hemen tümüyle yitirdi. Aralık ayının son günlerinde ise Ortak Pazar'dan (AET) gelen yeni kısıtlama dalgası tişört, anorak, bluejean, pantolon ve gömlek gibi konfeksiyon ürünlerine** "peşin kısıtlamalar" **getirdi. Ilk kez bu yıl alınan peşin kısıtlama önleminden yakınan tekstil tekelleri, Özal Hükümeti'ni AET ile ilişkilerde daha çözümleyici ve etken davranması için sıkıştırıyorlar. Edinilen bilgilere göre Türk tekstil ürünlerinden konfeksiyon dalında artık sadece** "erkek ve kadın donları" **için AET pazarında kısıtlama yok. 1984 yılının ilk 9 ayında 1,3 milyar dolarlık tekstil dışsatımının yüzde 70'inin AET ülkelerine yapıldığına dikkati çeken ekonomistler, 1985 yılında tekstil sanayiinde ciddi bir bunalım yaşanabileceğini dikkati çekiyorlar.**

Dışsatım tekellerine ödül

Dışsatımın kaymağını yiyen holdinglerle tüm yükünü taşıyan kamu kuruluşları, gerçekleştirdikleri dışsatım miktarları açısından bir arada sıralandılar ve "ülkeye döviz kazandıran kuruluşlar" olarak Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından ödüllendirildiler. Toplam 27 dışsatımcı kuruluşun yeraldığı "ödül listesi"nde ilk sırayı ANAP Hükümeti'nin arkasındaki holding olarak ünlü ENKA'nın dışsatım şirketi olan ENKA Pazarlama ve Ihracat AŞ. alıyor. Listede kamu kuruluşlarından Türkiye Petrol Rafinerileri (Tüpraş) TMO, Etibank, Fiskobirlik, Sümerbank ve Tariş yer alırken, holdinglerde ENKA'yı Koç ve Sabancı izliyor.

Halkımıza bir trilyonluk yeni bir kazık daha...

● **Yeni yasalaşan katma değer vergisi (KDV) Federal Almanya'daki Mehrwehrsteuer (Mwst) denen verginin aynı ve doğrudan tüketicinin cebinden çıkıyor.**

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) kabul edilerek yasalaşan Katma Değer Vergisi Yasası (KDV) yeni yılın ilk gününden itibaren yürürlüğe girecek ve tüketiciler, satın alacakları mal ve hizmetlerin fiyatlarına ek olarak yüzde 10 oranında vergi ödeyecekler. Yapılan hesaplamalara göre, KDV, tüketicilere 1 trilyonluk ek yük getirecek.

Ayrıca, yılbaşında yürürlüğe girecek olan KDV uygulamasına göre, bütün dışalım mallarından da yüzde 10 oranında ek vergi alınacak. Bu durum, Türkiye'nin satın aldığı hammadde, aramalı, montaj malzemesi, petrol ve benzeri girdilerin fiyatlarının yüzde 10 oranında artmasına neden olacak ve dolayısıyla enflasyon daha da körüklenecek, sonuçta bunun yükü de emekçilerin sırtına binecek.

Bunun yanısıra, KDV Yasası'na konan bir madde uyarınca, holdinglere yeni bir fon yaratılıyor ve bunların, faizsiz kredi kullanmalarına olanak tanınıyor. Nitekim, KDV Yasası'nda yeralan bu hükme göre, holdingler tüketicilerden aldıkları yüzde 10 oranındaki vergiyi ancak üç ay sonra Maliye Bakanlığı'na yatıracaklar ve böylece, bu parayı hiç faiz ödemeden üç ay boyunca kullanabilecekler.

Yunanlı çocuklardan Reagan'a mektup var !

Sayın Başkan,

Sizin için değerli olduğunu bildiğimiz beş dakikanızı alacağız. Ama söyleyeceklerimizin buna değeceğini sanıyoruz.

Her beş dakikada bir dünyamızda 150 çocuk açlıktan ölüyor.

Her beş dakikada dört bin çalışan kişi işsizler ordusuna katılıyor.

Her beş dakikada bir, bir o kadar yetişkin insan beslenme yetersizliğinden ölüyor.

Ve her beş dakikada bir dünyamızda 6 milyon 500 bin dolar silahlara harcanıyor.

Her beş dakikada bir sadece sizin ülkenizde 1 milyon 500 dolar silaha gidiyor.

Bazı kişiler okul çocuklarının dersleriyle ilgilenmesini, politikaya karışmamasını söylüyorlar. Ama, politika bizim işlerimize karışıyor ve bizim yaşamımızı tehdit ediyorsa biz ne yapabiliriz ki?

Eğer siz de böyle düşünüyorsanız lütfen bu mektubu bizim derslerimizin bir parçası sayın. Çünkü onu yazarken toplama, çarpma ve bölme yapmak zorunda kaldık. Örneğin, silahlara harcanan paralar

NATO Dışişleri Bakanları toplantısı, Avrupalı müttefiklerin ABD'ye daha az bağımlı olmak istediğini gösterdi

NATO'da ABD ile Avrupa'nın çelişkisi derinleşiyor

13-14 Aralık günleri Brüksel'de yapılan NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı'nda NATO üyesi ülkeler ABD ile Sovyetler Birliği arasında yeniden başlayacak olan silahsızlanma görüşmelerinde NATO'nun politikasının ne olacağı üzerinde de durdular. Toplantı bitiminde açıklanan sonuç bildirgesinde, bir taraftan NATO'nun yüksek silahlanma poilitikasına ve özellikle Batı Avrupa'ya yeni atom füzelerinin yerleştirilmesine devam edileceği vurgulanırken, diğer taraftan da Cenevre'de 7-8 Ocak'da başlayacak olan **Gromiko-Schultz** görüşmelerinin memnuniyetle karşılandığı belirtildi.

Son NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı, gerek sonuç bildirgesinin taşıdığı tutarsızlıklar, gerekse bakanlar arası konuşmalardan basına sızanlar, ABD ile NATO'nun Avrupalı müttefikleri arasındaki çelişkileri yansıttı. NATO içinde varolan çelişkilerin son dönemlerde sertleştiği izlenmekte idi. Her ne kadar kararlar yine ABD'nin istediği yönde çıkmakta ise de NATO'da ortak bildirilerde vurgulanan **"birlik, beraberlik"** havası yoktu; müttefikler hoşnutsuzluklarını açıkça dile getirmeye başlamışlardı.

ABD'ye bağımlılık

Bir süredir ABD yönetimi Hollanda ve Belçika hükümetlerine, ABD-Sovyet görüşmeleri öncesinde füzeleri yerleştirmeye başlayacaklarını ilan etmeleri yönünde baskı yapıyor, böyle bir durumun görüşmelerde ABD'nin konumunu güçlendireceğini ileri sürüyordu. Buna karşın şimdiye dek Belçika ve Hollanda'nın tavrı, görüşmelerin bir yumuşama sürecine kapı aralıyabileceği düşüncesiyle biraz daha zaman kazanmak, görüşmelerin sonucunu beklemek şeklinde oldu.

Son dönemlerde ABD'nin Avrupalı müttefikleri, ekonomik ve stratejik nedenler ve ülkelerindeki barış hareketlerinden gelen baskı-

ve özellikle uzay silahlanmasına karşı çıkmakta, bu nedenle de ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki diyaloğun gelişmesini desteklemekte idiler. ABD'nin her yıl müttefiklerinin savunma bütçelerine yeni yükler bindirmesi sert tepkilerle karşılanmaya başlamıştı.

Kimi hesaplara göre Avrupa, ABD'ye sattığı her bir dolarlık silah karşılığında üç dolarlık silah almaktaydı. NATO'nun Avrupalı üyeleri kendi aralarında yaptıkları araştırmalar sonucunda mevcut silah sistemlerini daha ucuza değiştirebilecekleri sonucuna varmışlardı. Ayrıca mevcut ekonomik koşullarda, ABD'nin kendilerine dayattığı yüksek silahlanma harcamalarını karşılamaları mümkün değildi.

Öte yanda Federal Almanya hükümetinin şimdiye dek daha çok olumlu tavır almasına karşın, Ingiltere ve Fransa Reagan yönetiminin **"Yıldızlar savaşı"** ve uzayın silahlandırılması programlarına karşı olumsuz tavır almaya başlamışlardı. Fransa ve Ingiltere'nin bu konudaki karşı çıkışları stratejik bazı kaygıları da içermekteydi. Çünkü uzay silahları ve füzesavarların geliştirilmesi bu iki ülkenin elindeki füze sistemlerini tümüyle işe yaramaz hale getirecekti.

Weinberger ve Lord Carrington NATO Dışişleri Bakanları toplantısında

Çok pahalı yeni sistem silahların geliştirilmesine ve özellikle uzay silahlarına karşı **Reagan** yönetimi son dönemlerde ABD kongresi içinde ağır eleştirilere uğramaktaydı.

Bunlara rağmen ABD Savunma Bakanı **Weinberger**'in NATO toplantısı sırasında yaptığı basın açıklamasında görüşmeler konusundaki tavrı, **"Belki bu görüşmelerden hiçbir şey çıkmaz. Dünya kamuoyu çok büyük şeyler beklememeli"** demek olmuş hiçbir somut öneride bulunmamıştı. Oysa ABD'nin Avrupalı müttefikleri bu görüşmelerin Doğu-Batı diyaloğunu başlatacak ve sürdürecek bir adım olmasını bekliyorlardı. Bunu, 16 Aralık'ta Sovyetler Birliği yöneticilerinden **Gorbaçev** ile yaptığı görüşmede Ingiliz Başbakanı M. **Thatcher** açıkça dile getirdi.

Gorbaçev-Thatcher

16 Aralık'ta Londra'da yapılan **Gorbaçev-Thatcher** görüşmesinde de Gromiko-Schultz buluşması üzerinde duruldu. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri ve Politik Büro üyesi **Gorbaçev**, Ingiliz Parlamentosu'nda yaptığı konuşmada ve **Thatcher**'le görüşmesinde Sovyetler Birliği'nin, uzay silahlanması, atom silahları, kimyasal silahlar alanında köklü değişiklikler yapmaya ve ABD ile diyaloğu sürdürmeye hazır olduğunu vurguladı. Başbakan **Thatcher**'ın da, Doğu-Batı diyaloğunun sürmesine önem verdiklerini vurgulaması, Avrupa ülkelerinin Sovyetler Birliği ile ilişkilerin geliştirilmesini olumlu karşıladıklarını, bu yönde beklentileri olduğunu gösterdi. ABD-Sovyet görüşmeleri arifesindeki **Gorbaçev-Thatcher** buluşması, Sovyetler Birliği'nin de 7-8 Ocak'taki görüşmelerin başarılı geçmesi ve diyaloğun sürmesi yönünde NATO'nun Avrupa kanadından destek beklediğinin bir işareti oldu.

Birleşmiş Milletlerde ABD, 150-1 yenildi

12 Aralık akşamı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda uzayın silahlandırılmasına karşı Sovyetler Birliği, bağlantısız ülkeler ve Çin'in birlikte hazırladıkları bir önerge oylandı. Uzayın silahlandırılmasının mutlaka engellenmesini vurgulayan önergeye, Kurul'a katılan 151 ülkeden 150'si "evet" derken sadece ABD olumsuz yanıt verdi.

Atom silahlarının dondurulması önerisi de sadece birkaç NATO ülkesi tarafından reddedildi.

Öte yanda aynı günlerde B.M. Genel Sekreteri **Perez de Cuellar** Genel Kurul'da yaptığı bir konuşmada silahsızlanma yönünde somut adımlar atılmasının acil önemi üzerinde durdu, dünya halklarını bir atom savaşını engellemek için ellerinden gelen herşeyi yapmaya çağırdı. Resmi bir B.M. görevlisinin Kurul'da bu şekilde konuşması Birleşmiş Milletler

Nikaragua'da kızılderililere temel bazı haklar sağlandı

Nikaragua ile ABD arasında ilişkilerin normalleştirilmesi için yapılan görüşmelerin dokuzuncu turu hiçbir başarı sağlanamadan sona ererken, ülke topraklarına CIA destekli karşı devrimcilerin saldırıları da sürüyor. Geçtiğimiz günlerde Nikaragua hükümeti bir taraftan ABD istilası tehlikesine karşı savunmasını güçlendirirken, diğer taraftan da ülkedeki ulusal azınlıkların haklarının korunması yönünde önemli adımlar attı.

Nikaragua hükümeti Atlantik kıyısında yaşayan kızılderililerin temel hakları üzerine bir deklarasyon yayınladı. Bu belgeyle kızılderililere kendi dillerini kullanma, iki dilde ve iki kültürlü eğitim yapma, geleneksel toprak mülkiyet biçimlerini koruma ve bölgenin doğal zenginliklerinden yararlanma hakkı veriliyor.

Bu arada Içişleri Bakan Yardımcısı **Luis Carrion**'un başkanlığındaki bir komisyon, ülkenin doğusunda kızılderililere özerklik verilmesi konusunda bir yasa tasarısı hazırlıyor. Eğer tasarı gerçekleşirse egemenliğin korunması, dış politika, savunma politikası ve ekonomik gelişmenin yönlendirilmesi yi-

politik ver yerel yönetimlerle ilgili kararları bölgesel yönetim bağımsız olarak alabilecek.

Nikaragua topraklarının yüzde 56'sını oluşturan bu bölgede 400 yıldan fazla süredir kızılderililer yaşıyor. Miskito, Suma, Rama ve Kreol kabilelerinden oluşan bu kızılderili toplumun bugünkü nüfusu 160 bini aşıyor.

Bugün ülke yönetiminde bulunan Sandinistler daha 1969 yılında ulusal azınlıkların hakları üzerine bir program hazırlamışlardı. Devrimden sonra da, ulusal azınlıkların kültürlerinin korunması üzerine bir karar alındı.

Uruguay'da KP yasallaşıyor

Uruguay'da genel seçimlerden sonra yapılan bir gösteride konuşan "Fremde Amplio"nun başkanı Liber Seregni, **ancak genel af ilan edildiği takdirde ülkede gerçek demokrasiden söz edilebileceğini söyledi. UKP Genel Sekreteri Rodney Arismendi'nin yeni devlet başkanıyla yaptığı görüşmede ise Uruguay'ın politik yaşamı ve UKP'nin**

zorunda kaldık. Örneğin, silahlara harcanan paralar ile 50 milyar şişe süt alınabileceğini hesapladık.

Ayrıca bu mektubu sosyoloji derslerimizin bir parçası da sayabilirsiniz. Çünkü silahlara giden paranın binlerce yeni okulun yapılması, dünyada cehaletin kökünün kazınması ve binlerce yeni fabrikanın kurulması için de yeterli olduğunu ortaya çıkardık.

Bu mektup toplumsal bilinç açısından da bir alıştırma olarak düşünülebilir, çünkü biz bu mektupla ülkemizde ve tüm dünyada yaşayan insanlara duyduğumuz sevgiyi gösteriyoruz. Özellikle ülkemizdeki ve tüm Avrupa'daki çocuklar için kaygı duyuyoruz.

Bize, bu sorunlarla büyüyünce ilgilenebileceğimizi söylüyorlar. Ancak biz büyüme şansımız olup olmayacağını, ya da en azından barış içinde bir dünyada yetişip yetişmeyeceğimizi bilemediğimiz için şimdiden bu sorunlarla ilgilenmeye karar verdik.

Biz barış içinde yaşamak ve büyümek istiyoruz. Ne Balkanlar'da, ne Avrupa'da, ne de dünyanın herhangi bir yerinde atom silahı istemiyoruz.

Siz Avrupa'ya yeni füzeler yerleştirmeyi sürdürdüğünüz, savaşı bize daha da yaklaştırdığınız sürece bu nasıl sağlanacak?

Lütfen bizi bu füzelerin "gerekli dengeyi sağlamak için yerleştirildiği" konusunda ikna etmeye kalkışmayın. Siz hangi dengeden söz ediyorsunuz? Bugün dünyamızda mevcut nükleer stoklar gezegenimizi 50 kez ortadan kaldırmaya yeterli.

Bir kez yerine niçin 50 kez yok olmak gerekiyor söyler misiniz? Bu biraz fazla değil mi?

Sizin daha fazla vaktinizi almayacağız, çünkü bizim de kaybedecek vaktimiz yok...

Bir beş dakika daha geçti.

Ve 150 çocuk daha açlıktan öldü.

stratejik nedenler ve ülkelerindeki barış hareketlerinden gelen baskılarla Reagan yönetiminin yüksek silahlanma gerektiren projelerine

Gorbaçev ve Thatcher Londra'daki görüşmelerinde

nin Kurul'da bu şekilde konuşması Birleşmiş Milletler tarihinde ilk kez olmaktaydı.

ka, savunma politikası ve ekonomik gelişmenin yönlendirilmesi yine Managua'daki merkezi hükümetin görevi olarak kalacak. Ancak

kanıyla yaptığı görüşmede ise Uruguay'ın politik yaşamı ve UKP'nin yasallaştırılması üzerinde duruldu.

Bugün Bhopal'de... yarın dünyanın herhangi bir yerinde...

Filiz KARDAM

Hindistan'daki zehirli gaz trajedisinin sorumlusu **Union Carbide,** ABD'nin 37. büyük endüstri tekeli. Kimya alanında ise **Dupont** ve **Dow**'dan sonra üçüncü büyük tekel. Nijerya'dan, Yeni Zelanda'ya kadar 38 ülkede fabrikaları olan tekel, 130 ülkeye mal ihraç ediyor. **Union Carbide**'ın ABD'deki işletmesi, West Virginia eyaletinde. Tüm Amerika'da zehirli fosgen gazını yine öldürücü bir kimyasal madde olan **"methyl isocyanate"**e dönüştüren tek işletme bu.

Işletmenin bulunduğu bölge Kimyasal Vadi adıyla anılmakta ise de civarda oturanların tıpkı Bhopal'da olduğu gibi, fabrikanın ne ürettiğini tam olarak bilmedikleri söylenmekte... Gerçi fabrika bacalarından çıkan sarı dumanların çürümüş lahanayı andıran kokusu ve sık sık çalan alarm zilleri bazı tehlikelere işaret ediyordu ama işletme, nahoş kokularına, gözyaşartıcı dumanlarına karşın bölge halkı için herşeyden önce ekmek kapısıydı. Işsizliğin, yüzde 16 ile ülke ortalamasının üzerinde olduğu bu eyalette **Union Carbide** onbin kişiye iş sağlamaktaydı. Hoş bu eyalette işsizlik gibi kanser oranı da ülke ortalamasının çok üzerindeydi ama insanlar işsiz kalmaktansa kanser korkusuyla yaşamayı tercih ediyorlardı.

672 bin nüfuslu Bhopal kentindeki işletme ise bir gecekondu bölgesinin yanına kurulmuştu. Çevredeki yoksul halk fabrikada ne üretildiğinden haberdar olmadığı için işletmeden yükselen dumanları gördüklerinde çoğu kaçmayı bile düşünememişti. Oysa Bhopal'deki ilk kaza değildi bu...

Union Carbide tarımda kullanılan böcek ilaçlarını üretiyordu. Bu ilaçların yapımında kullanılan zehirli madde **"methyl isocyanate"**i 1980 yılından itibaren ithal etmek yerine bu fabrikada üretmeye başladı. O tarihten bu yana 1982 ve 1983 yıllarında boru sistemlerindeki bazı bozukluklar nedeniyle zehirli gaz civardaki gecekondu bölgesine yayıldı. Ancak sızıntı az miktarda olup, vahim sonuçlara yolaçmadığı için olaylar fazla duyulmadan örtbas edildi. Işletmede çok karmaşık ve tehlikeli bir kimyasal süreç derme-çatma koşullarda, gerçekleştirilmekteydi. Güvenlik önlemleri yetersizdi, halka tehlikeli bir durumda nasıl alarm verilebileceği ve ne yapmaları gerektiği söylenmemişti. **Union Carbide** ve onunla işbirliği içindeki yerli sermayedarlar çevre halkının yoksulluğundan, bilgisizliğinden yararlanıyorlar, halkı göz göre göre zehirliyorlardı.

1981 ve 1982 yıllarında muhalefet partilerinden bazı yerel yöneticiler ve özellikle Komünist Partisi'nden **M. Karma,** işletmenin yerinin ve çalışma koşullarının yarattığı tehlikelere işaret edip, bu konuda bir kampanya yürüttülerse de fayda etmedi. **Union Carbide**'in yöneticileri güçlüydü, **Union Carbide** elli yıldır Hindistan'daydı. Yerli yöneticiler, işbirlikçi sermaye ile iyi ilişkiler kurmuştu.

Hindistan'da akü üretimiyle işe başlayan tekel, 1969'da Hindistan'ın **"Yeşil Devrim"** planına uygun olarak zirai ilaçlar üretimine geçmişti. **"Yeşil Devrim"** Hindistan'daki besin açığı sorununa son vermek üzere tarımsal alanda modern araç ve gereçlerin kullanımıyla üretimi arttırmayı hedeflemekteydi. Bu nedenle, zirai araçlar, önemli bir gereksinimdi ve **Union Carbide** Hindistan'ın ekonomik gelişmesine katkıda bulunduğu için yerel vergilerden muaf tutuldu; gerekli elektrik ve suyu özel tarifeyle ucuza sağladı. Bhopal'da insan emeği de insan canı kadar ucuzdu zaten... Böylece, öldürücü gazların üretimi ucuza getirildi.

Zehirli gaz sadece böcek ilaçları için mi üretildi ?

Kimya tekellerinin, özellikle Vietnam savaşı sırasında ve ardından Pentagon'la yakın işbirliği içinde çalıştıklarına ait kanıtlar dosyalar doldurmaktadır. Hele günümüzde Pentagon'un ve NATO'nun yeni savaş stratejilerinin kimyasal silahların kullanımına verdiği ağırlık için bu işbirliğini daha da geliştirdiği ortadadır. **Union Carbide**'in Pentagon'la işbirliği içinde Bhopal'i bir laboratuvar olarak kullanmış olması hiç de uzak bir olasılık değildir.

Hint basın ajanslarının bildirdiğine göre olayın ardından bir bilim adamları ordusu kente dolmuştur. Bunların 50-60 kadarı NATO ülkelerinden gelmektedir. Üstelik ABD, Federal Almanya, Ingiltere ve Kanada'dan gelen doktorların bir kısmı kimyasal savaş uzmanıdır. Işin bir ilginç yanı da bu bilim adamlarının hastaları tedaviden çok zehirli gazın hangi organları ilk önce etkilediği, hastaneye getiriliş ile ölüm olayı arasında ne kadar zaman geçtiği gibi konularla ilgilenmeleridir. Anlaşılan yoksul Bhopal halkının yaşadığı trajedi, NATO'nun savaş uzmanları için eşi bulunmaz bir laboratuar ortaya çıkarmıştır.

Doğal sonuç mu, yoksulların kaderi mi ?

Bhopal olayının ardından pekçok yorum yapıldı. Kimilerine göre olay çağımızda endüstriyel gelişmenin doğal bir sonucuydu. Yani Bhopal modern dünyamızdı... Bu tür değerlendirmeleri yapanlar, tekellerin politikasını, kapitalizminin **"insandan ve herşeyden önce kâr"** ilkesine göre işleyişini ve bunun doğurduğu sorunları örtbas etmeye, yani esas suçluları gizlemeye çalıştılar.

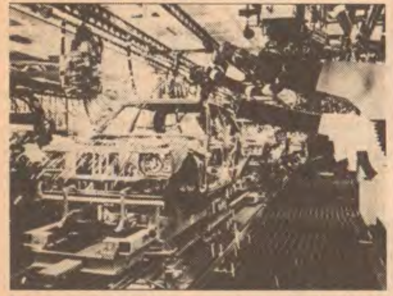
Diğerleri ise, Bhopal'in yaşadığı trajediyi geçtiğimiz yıl da iki geri kalmış ülkede, Meksika ve Brezilya'da yaşandığına dikkatleri çekerek, bunun bir rastlantı olmadığı bu tür olayların geri kalmış ülkelerin kaderi olduğunu vurguladılar. Gerçi uluslararası tekellerin geri kalmış ülkelere düşük kaliteli, denenmiş yada modası geçmiş teknolojiler gönderdiği, bunların geri kalmış ülke yapısındaki genel örgütsüzlüklerle birleşince vahim sonuçlara yol açtığı doğruydu. Ama tehlike gelişmiş kapitalist ülkeler için de vardı. Bu ülkelerde de zehirli maddelerin üretiminde, depolanmasında yada taşınmasındaki güvenlik önlemlerinin yetersizliği, tekellerin pahalı olduğu için bazı tedbirleri almaktan kaçınmaları geçtiğimiz yıllarda en önemlisi Italya'nın Seveso kentinde olmak üzere çeşitli kazalara yolaçmıştı.

Federal Almanya'da Leverkusen'de **Bayer,** Ludwigshaven'da **BASF** kimya işletmeleri her yıl binlerce ton fosgen gazı üretmekte ve bunu böcek ilacı yada maddelerin yapımında kullanılmak üzere başka bölgelere nakletmekteydiler. Geçtiğimiz yıllarda bu işletmelerde de birçok fosgen kazası olmuş, fosgenle ilgili bölümlerde çalışanların ölümlerine yolaçmış, ancak olayların yaygın bir şekilde duyulması engellenmişti.

Daha önemlisi, bugün ABD'de yığılan, NATO ülkelerinde depolanan ve bu ülkelere yerleştirilmesi öngörülen kimyasal silahlar ve zehirli gaz depolarının dünyadaki tüm canlı varlıkları yoketmeye yeterli olduğu saptanmıştır. Pentagon'un önümüzdeki yıllarda içinde Türkiye de olmak üzere bir dizi NATO ülkesinde kimyasal silah depolarını arttırma planları bu tehlikeyi daha da büyütecektir.

Washington'un ve NATO'nun kimyasal silahları artırmaktan vazgeçmediği, Pentagon'daki merkezi kimya laboratuarında 1400 araştırmacının sadece bu iş için çalıştığı, her yıl burada yada bir başka laboratuarda beşbin yeni öldürücü maddenin deneyiminin yapıldığı koşullarda dünyamızda her an bir başka Bhopal olayı yaşanabilir.

BİLİM/TEKNİK

"Robot" ne demektir?

"Robot" ve **"bilgisayar"** (yabancı dildeki adıyla Computer) sözcüklerini günlük dilde çoğu kez eş anlamda kullanıyoruz. **Robot** deyince, madenden bir insan veya bir zırh görünümünde, her işi yapabilen bir makineyi, **bilgisayar** deyince, bir çeşit çok gelişkin hesap makinesini hatırlıyorsak da, günlük konuşmamızda iki sözcük birbirine karışıyor. Aslında bu eş anlamlılığın hem doğru, hem de yanlış bir yanı var. Günümüzde fabrikalarda işçilerin işini yapan, ağır yük kaldırma, lehim, kaynak, oto montajı, kalite kontrolü vs. gibi işlerde çalışan, temizlik işlerini çözümleyebilen, hatta artık hastanelerde hastabakıcılık da yapan robotlar, eğer onları idare eden, çalıştıran, bir çeşit beyinleri olan bilgisayarlar olmasaydı, birer metal makine veya hantal oyuncaklardan ibaret kalırlardı.

"Robot" sözcüğü Çekoslovak dilinde **"robota"** yani **angarya çalışma** sözcüğünden geliyor. Bu sözcüğü ilk kez ünlü Çek yazarı **Karel Çapek** (1890-1938) **R.U.R.** adlı tiyatro oyununda kullanmış. Oyunda insan biçimindeki adları **"Robot"** olan makineler birden ayaklanıp insanları öldürüyorlar. Robot sözcüğü başka dillere geçerken "insana benzeyen ve insanın yaptığı işleri yapan makine" anlamını da birlikte götürmüş. Robotların ilk kez büyük ölçüde geliştirildiği Amerika'da, **Robot** sözcüğü **Çapek**'in verdiği ilk anlamda kullanılıyor. Günümüzde robotların en fazla geliştiği ve dünya piyasasında gerek ABD'ye gerekse Avrupa'ya meydan okuyan Japonya'da, **Robot** sözcüğünün anlamı bu kadar kısıtlı değil. Japonlar robotun mutlaka insan biçiminde olmasına itiraz ediyor ve tüm bilgisayar kumandalı makineleri **robot** olarak kabul ediyorlar.

Türlerin kaybolmasına çare: Gen bankası kuruluyor

Torunlarımızın torunlarının, günümüzde soyları yavaş yavaş tükenmekte olan kimi hayvanları sadece kitaplardaki, ansiklopedilerdeki resimlerden tanıyacaklarını düşünmek insanın fenasına gidiyor. O güzelim pandalar, samurlar,

len eksi 196 derecede dondurulmuş deney farelerinin üreme hücre ve embriyonları bulunuyor. Şimdilik örneğin inekten, küçük müdahalelerle çok farklı türler elde edilebileceği anlaşılıyor. Profesör Weprinzew, **"bir gen bankası he-**

ANADİL TARTIŞMASINDA İKİ EĞİTİMCİ

Rıza Baran

Kemal Şeref

"Bavyera Modeli kültürlerin birbirlerini etkileyerek değişmesini engellemeyi de amaçlıyor"

Bavyera Modeli üstüne eleştirel bir bakış...

Bavyera Modeli'ne ilişkin yürütülen tartışmada, genel olarak bu modelin eğitim alanındaki sonuçları, yansımaları konulaştırıldı. Böylece eğitim ve ekonomiyle politik süreçler ve kararlar arasındaki ilinti yeterince dile getirilemedi. Bizce konuya ilişkin tartışma aşağıda belirtmeye çalışacağımız ilkeler doğrultusunda geliştirilmelidir. Bu yöntem izlendiğinde tartışmanın verimli sonuçlara ulaşması kolaylaşacaktır.

Federal Almanya'nın ekonomik çıkarları

Işgöçmenleri, Federal Alman ekonomisinin işgücü gereksiniminin yerli işgücü ile doyurulamaması sonucu alınan ekonomik karar temelinde Federal Almanya'ya getirildiler. Işgöçmenlerinin toplumsal yaşamı buradan çıkarak Federal Alman ekonomisinin istemleri ve gelişim eğilimleri doğrultusunda düzenlendi ve günümüzde de bu karakterini korumaktadır. Yabancılar Yasası bunun somut belirtisidir. Bu eğilim giderek eğitim alanına da yansıdı ve uygulanan eğitimin içerik ve yöntemini belirledi, amaçlarına damgasını vurdu. Bavyera Modeli'nin bizce en belirgin özelliği yukarıda açıkladığımız anlamda düzenlenmiş olmasıdır (1). Işgöçmenleri, altmışlı yılların sonuna değin Rotasyon (değiştirme) ilkesine göre ele alındılar. yani, belirli bir süre çalışacaklar, sonra ülkelerine dönecekler; onların yerine yeni işgöçmenleri getirilecek ve böylece de işgöçmenlerinin en ucuz işgücü olarak çalıştırılmaları sağlanmış olacaktı.

Bilindiği gibi işgöçmenleri en pis, en ağır ve iş kazaları açısından en tehlikeli iş alanlarında çalıştırıldılar. Bu sırada yaptıkları işlerin

lamak için toplumun her kesiminde geniş kapsamlı harcamalar yapmak gereklidir. Ve böylece parasal yükü Federal Almanya üstlenmemelidir. 3- Zaten işgöçmenlerinin önemli bir bölümü uyum politikasına kuşku ile bakmaktadır. Çünkü uyum politikası onların ülkelerine geri dönme olanaklarını daraltmaktadır. (2)

Bavyera Modeli'ne dört eleştiri noktası

Yukarıda olanaklarını aktardığımız bu model toplumsal politik bir bütün içinde görülmeli ve aşağıda irdeleyeceğimiz açılardan eleştirilmelidir:

1- Işgöçmenleri ve onların aile üyeleri ekonominin gereksinimleri doğrultusunda salt emeklerinden yararlanılması gereken bir varlık olarak görülmekte, onların toplumsal yaşamını insancıllaştıracak her türlü harcamadan özenle kaçınılmaktadır. Sözde iki kültürlü-iki dilli eğitim ile ikinci kuşağın, istemsiz, niteliksiz, hak arama yeteneğinden yoksun, ileride birinci kuşağın yerini alabilecek şekilde yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

2-Bu model, kültürü değişmeyen, durağan bir olgu olarak değerlendiriyor; kültürlerin birbirlerini etkiliyerek değişmesini engellemek için yapay biçimde her kültür için toplumda ayrı ada yaratarak, onların çeşitlilik içinde bir bütüne dönüşmelerini zorlaştırıyor. Bu durumu haklı çıkarmak için anne-babaların içinde bulundukları güvencesiz, belirsiz durumdan kaynaklanan eğilim gerekçe olarak öne sürülüyor. Bizce bu, anne-babaların, çözümsüzlüğe ve kültürel eritme politikasına seçenek olarak ulusal değerleri ayakta tutma eğiliminin, bilimsel yönden kuşku götürür bir biçimde ve tek yanlı olarak abartılmasından başka bir anlam taşımaz. Göçmenlik psikolojisi içinde yaşayan insanlar ülkelerine birgün geri dönme düşüncesini sürekli diri tutarlar. Bu olağan, insana özgü bir tavırdır. Ülkemizden gelen işgöçmenlerinde bu özlem daha da belirgin olabilir, çünkü onlarda doğup büyüdükleri yerlere, dağlara taşlara, ırmaklara vs. ilişkin izlenimler son derece canlıdır ve bu izlenimler onların yer bilincinin belirleyici öğeleridir. Bu izlenimler ve özlemler onların Federal Alman toplumunda uğradıkları haksızlıklar aşağılanmalar ve daha önemlisi yasal ve kültürel baskılardan dolayı güncel yaşamda dışa vurmaktadır. Bu durumun doğmasına yol açan en belirleyici olgu ise onlara karşı uygulanan baskıcı politikadır. Burada açıkladığımız ulusal kökenli değerleri güncelleştirme eğilimi eğitsel politika ve önlemleri belirlemede temel alınamaz. Çünkü bunlar eğitbilimsel yönden belirleyici bir kategori olarak değerlendirilemez, ama egitimi biçimlendirmede gözönünde tutulmak zorundadır.

3- Bu modelin diğer bir amacı toplumsal alanda kendini şöyle göstermektedir: Işgöçmenlerinin ve Alman emekçilerinin ulusal kökenleri ve kültürel anlayışları mutlaklaştırılarak toplumsal dayanışmaları zayıflatılmaktadır. Çıkarlarının ortaklığı gerçeği karartılarak kültürel ve bilinçsel gelişmeleri önlenmekte, hem de ulusal düşünce ve ulusal çıkar süreklileştirilerek onların hep beraber Alman egemenlerine hizmet etmeleri istenmektedir.

4- Bavyera'da uygulanan eğitim anlayışı, eğitimin içerik ve amaçlarının var olan somut durumdan kazanılması gerektiği yolundaki eğitbilimsel bilginin yadsınmasına dayanmaktadır.

5- Yukarıda öne sürdüğümüz savı şöyle gerekçelendirebiliriz: Bavyera eyaletindeki göçmen işçi çocuklarının eğitiminde kullanılan araç-gereçlerin büyük bölümü, çocukların geldiği ülkelerden getirtilmektedir. Okutulan kitaplar o ülkelerin içinde bulundukları toplumsal ve politik gerçeklere göre yapıldığı için Federal Alman toplumunun gerçeğine uymamaktadır. Bugün Federal Almanya'da çeşitli kültürel ve ulusal kökenden gelme insanlar birarada yaşadığı için, çok kültürlü bir ortam vardır. Bu çok kültürlü ortamda kültürler birbirlerini karşılıklı olarak sürekli etkileyerek değişmektedir. Bu olgu ders araç-gereçlerinin yapımında mutlak gözetilmelidir. Ve gerçekleştirilen eğitimin içerik, yöntem ve amaçları bu olgudan çıkartılmalıdır. Bir diğer konu ise öğretmen sorunudur. Bavyera'da

mek insanın fenasına gidiyor. O güzelim pandalar, samurlar, kartallar, kimi geyik türleri, kuş türleri her geçen gün yok oluyor. Hayvan türlerinin yok olması sadece estetik bir sorundan ibaret de değil. Çünkü her türün doğada belli bir yeri, bir fonksiyonu var. Türlerin yok olması yeryüzünün biyosferini, kısaca yaşadığımız dünyanın havasını, suyunu, toprağını olumsuz yönde etkiliyor.

Sovyetler Birliği Biyofizik Enstitüsü laboratuvar şeflerinden Profesör **Boris Weprinzew** bu olumsuz gelişmenin bir çözümü olduğu görüşünde. **"Türleri azalmaya yüztutan hayvanların türsel özelliklerinin tümünün bulunduğu türün devamını sağlayan hücreler toplanabilir ve korunabilir"** diyor. Profesör **Weprinzew**'e göre, bunun için özel bir **"gen buzdolabı"** yeterli. Belli ısı koşullarında hücreler dondurularak çok uzun süre bozulmadan ve özelliklerini yitirmeden korunabiliyor. Hayvan türlerinin bugün karşı karşıya bulundukları tehlikeler, çevre kirlenmesinin veya yanlış ve kaçak avlanmanın yol açtığı türlerin tahribi tehlikesi böylece yenilebiliyor.

Profesör **Boris Weprinzew** ve asistanı **Nikolay Rott**'un dondurulmuş hücrelerden türü yeniden üretme denemeleri, bilimin bugünkü düzeyinde gerçek ana baba olmadan türün yeniden üretilmesinin olanaklı olduğu sonucunu verdi. Biyofizik laboratuvarında hazırlanan ... ceği anlaşılıyor. Profesör Weprinzew, **"bir gen bankası hemen kurulabilir, bilim bu aşamaya gelmiştir"** görüşünde.

Bugün bilim adamları bir beyaz fareden siyah fare elde edebiliyorlar. Çeşitli genler üzerinde oynayarak bir tür fareden bir diğer tür fare dölü alınabiliyor. Suni dölleme sırasında, gerçek ananın yerine geçirilen hayvanın organizmasında gerçekleştirilecek kimi değişiklikler, farklı türden yavru alınabilmesini sağlıyor.

Bugün için hayal gibi görünen bir olayın teorik olarak mümkün olduğu ve deney aşamasına geçtiği anlaşılıyor. Örneğin Sibirya'nın buzulları arasında binlerce yıl önce donmuş kalmış bir mamuttan alınacak üreme hücrelerini bir file aşılamak ve mamutların doğum süresi olan iki yıl sonunda bir bebe mamut elde etmek olanaklı. Canlı hücreler üzerinde yapılan araştırmalar, insanlığın önüne yeni ufuklar açıyor. Hücrelerin donmuş olarak ölmeden korunabilme özellikleri ve **"gen bankası"**nın kurulabilmesi, gelecekte hayvan türlerinin yok olmasının önüne geçilebilmesine; insanlığın ihtiyaç duyduğu hayvandan istendiği kadar üretilebilmesine olanak sağlayacak. Hücre ve embriyonların değişik bir türe aşılanması (transplantasyonu) da tam anlamıyla gerçekleştirildiğinde, bilim, insanlığın önüne yeni ve geniş ufuklar açmış olacak.

Uzayda su kaynatabilir misiniz?

Hayal bu ya! Farzedin ki astronotsunuz ve uzayda canınız birden güzel bir çay istedi. Çaydanlığı alıp elektrik ocağının üzerine koydunuz. Suyun üç beş dakikada kaynaması gerek. Ama aradan bir saat geçiyor, su halâ kaynamıyor. Tabii gerçek bir astronotsanız bu işe hiç girişmezsiniz, çünkü yerçekiminin çok alt düzeylere indiği uzayda su kaynatılamayacağını bilirsiniz. Yerçekimi ile su kaynatmanın ne ilgisi var diyeceksiniz. Ilgi var. Çünkü yeryüzünde ateşteki su kaynarken ateşe yakın olan dipteki sular ısınınca hafifleyip yukarı çıkar. Üstteki soğuk su bu suların yerini alır ve su böylece bir çeşit döne döne kaynar. Suların böyle sürekli yer değiştirmesini sağlayan yerçekimidir. Yerçekiminin olmadığı yerde, bu hareketlilik de sağlanamaz. Ama yine gerçek bir uzaycıysanız, uzayda su kaynatmanın yolunu da bilirsiniz. Ama yine sabırsız olmamayı, saatlerce beklemeyi de bilmeniz gerek. Çünkü uzayda kaynama, suyun yer değiştirmesiyle değil sıcaklığın bir cisimden ötekine geçmesiyle olur. Bir ucu kızgın bir cismi, örneğin bir demir parçasını suya sokarsanız ve suyu döndürürseniz buradan da sıcaklık yayılacağından su temas yoluyla ısınır. Tabii bu da zaman alır.

en tehlikeli iş alanlarında çalıştırıldılar. Bu sırada yaptıkları işlerin gerektirdiği deneyim ve nitelikleri kısa sürede kazandılar. Bu kazandıkları nitelik ve deneyimler işveren açısından işgücü yetiştirmek için yapacakları yatırımları gereksizleştirdiğinden, bizzat Alman işverenler **"Rotasyon"** ilkesinden uzaklaştılar. Onların bu yönelimi işgöçmenlerine karşı uygulanan politikaya hemen yansıdı. Federal Almanya'nın uyum (Entegrasyon) politikasını benimsemesinin temelinde bu olgu yatmaktadır.

Bu bağlamda şunu belirtelim: 1971 yılı sonlarına doğru uyum politikasına geçişin resmen kabul edilmesine karşın, Bavyera Modeli'nin uygulamaya konulması 1973-74 öğrenim yılına rastlar. Bu modelin oluşturulmasında şu ilkelerden yola çıkıldı: 1- Yabancı işçiler belirli bir süre Almanya'da çalışacak ve ülkelerine dönecekler. 2- Işgöçmenlerinin uyumunu sağ-

İşte üç fotoğraf. Batı Avrupa'nın gettolarını dolduran Türkiyeli göçmen işçilerin küçücük çocuklarından üç acı tablosu. Ezilen, itilen kakılan, ya arkadaşlarının yada anababasının dilini anlayamaz hale gelmiş küçücük yavrular... Sorunları çözüm bekleyen çocuklar, çocuklarımız...

çıkartılmalıdır. Bir diğer konu ise öğretmen sorunudur. Bavyera'da çalıştırılan öğretmenler genellikle geldikleri ülkelerin koşullarına göre yetiştirildikleri için, çok kültürlü bir ortamın isterlerine yanıt verecek niteliklere çoğu durumda sahip değiller. Bu da göçmen işçi çocuklarının eğitiminde ek bir olumsuzluk olarak kendini göstermektedir.

İki dilli, iki kültürlü eğitim mi?

Yazımızın sonunda Bavyera Modeli'ni irdelerken bir soruna değinmek gereğini duyuyoruz. Bu eyalette iki-kültürlü, iki-dilli eğitim kisvesi altında sunulan eğitimin gerçekte iki-kültürlü, iki-dilli eğitimle pek ilgisi yoktur. Eğitbilimsel tartışmada iki-kültürlü, iki-dilli eğitimden iki kültürün ve iki dilin aynı anda eşit koşullar altında öğretilmesi anlaşılır. Burada ise böyle bir durum sözkonusu değildir. Yapılan, iki kültürün özellikle zamanını doldurmuş öğelerinin yalıtlanmış bir konumda öğretilmesinden başka bir şey değildir. Ve böyle bir eğitimle yetiştirilen genç, dünyaya ancak çok dar bir pencereden bakmak durumundadır. Çünkü, kültürlerin evrensel yönlerini törpüleyen, böylece de çeşitli kültürel kökenden insanların, çağdaş demokratik bir kültür anlayışı temelinde yakınlaşmalarını ve yaşadıkları toplumun yapısını çalışan insanların çıkarları doğrultusunda değiştirmelerini, demokratikleştirmelerini zorlaştıracak ayrımcı bir eğitimden geçirilmiş olmaktadır.

Bu yazımızda eleştirel bir tavırla sözkonusu eyalette uygulanan eğitimin toplumsal-politik geri planına dikkati çekmeye çalıştık. Bunu yaparken şu amacı güttük: Göçmen işçi çocuklarının Alman çocuklarla birlikte okullaştırılması konusunda yürütülen tartışmada, açmazları, sınırlılıkları hep Bavyera Modeli'ni öne sürerek gizleme eğilimi doğdu. Bu eğilim Almanca yapılan tartışmaları olumsuz yönde etkiledi, kalıcı ve yol gösterici sonuçlar çıkarmayı ve güçleri biraraya getirmeyi zorlaştırdı.

---

(1)- Bakınız, Ray C. Rist, Die ungewisse Zukunft der Gastarbeiter,(Konuk Işçilerin Belirsiz Geleceği) Stuttgart 1980, S. 189.

(2)- Bakınız, Gerhart Mahler, Zweitsprache Deutsch (Ikinci Dil Almanca) 1976, Donauwörth

Anadil tartışmasında ilginç bir okuyucu mektubu...

Mesela benim çocukların durumunu ele alalım

Almanya'da 12 yıldan beri çalışan, öğretmenlikten gelme bir işçiyim. Biri 14, biri 10 yaşında iki çocuk babasıyım. **Türkiye Postası**'nda çocuklarımızın eğitimi, dili konusunda yazılar çıktığını bir arkadaşımdan öğrendim. Arkadaşım bana gazetenin birkaç sayısını da getirdi. Çoğu uzun olan bu yazıları birazda zorlanarak birkaç defa okudum. Iki çocuğumun dil ve eğitim durumları, gelecekleri açısından beni de çok ilgilendiren bu konuda düşünmeye başladım. Okuduğum yazılar bana çareyi göstermedi ama hiç değilse düşünmeme yardımcı oldu.

Size kendi durumumu, daha doğrusu çocuklarımın durumunu aktarmak istiyorum. Birini buraya 8 yaşında getirttim. Öteki burada doğdu ve büyüdü. Şimdi ikisi de hemen hemen Türkçe bilmiyorlar. Bildikleri Türkçe evdeki günlük hayatın konuşmalarını sürdürmeye yetecek kadar. Hiç Türkçe kitap okumuyorlar, daha doğrusu okuyamıyorlar. Türkiye'deki büyüklere Türkçe mektup yazamıyorlar. Biz, ana baba çalışıyoruz. Çalışmasak, onlara daha çok vakit ayırabilsek bile, dil konusuyla hususiyetle ilgilenmedikçe, bizim onlara evde verebildiğimiz Türkçe birkaç yüz, bilemedin bin kelimeyi aşamaz, aşmıyor da. Büyük kızımı, geç geldiği ve Almanca'yı iyi öğrenemeyeceği korkusuyla hiç Türkçe derslerine yazdırmadım. Doğrudan Alman okulunda Almanca diliyle okuttum. Dördüncü yıldan sonra, Sonderschule'ye (geri çocuklar için özel okul) gitmedi ama ancak meslek okuluna devam hakkı kazandı. Almancası giderek iyileşti. Küçüğü, daha baştan Kindergarten'e verdik. O zaten dile Almanca'yla başladı. Bu defa Türkçe hiç bilmeyecek diye korktuk, onu bulunduğumuz yerde mecburi olmayan ama okulda haftada iki gün ikişer saat yapılan Türkçe ek derslerine soktuk. Bir zaman sonra çocuk kendiliğinden istemedi, gitmedi. **"Benim Alman arkadaşlarım gitmiyorlar"** dedi.

Bizim aile çevremiz Türktür. O da çok sayıda değil. Çalışınca, Almanya'da öyle sık komşuluk etmek falan zor. Burada yakınlarım, akrabalarım var, bazan en sık onlarla ailece görüşürüz. Çocukların muhiti, arkadaşları hep Alman. Hem bazan eve **"Bizi oyuna sokmadılar, bizi doğum günlerine davet etmediler"** diye ağlayarak gelirler, hem de yine asıl Almanlarla arkadaşlık etmeye bakarlar. Büyük kızım bundan birkaç yıl önce **"Bu saçlar beni Türke benzetiyor, benimle o yüzden bazıları arkadaş olmak istemiyor"** diye saçlarını neredeyse kökünden kestirmek istedi. Şimdi ise öteki uca gitti, Türklüğüyle övünüyor, Almanlara saldırganlaşıyor. Ama bu değişen durumlara rağmen okul ve oyun çevreleri hep Alman. Çünkü Almanlardan uzak olurlarsa kendilerini yapayalnız hissedecekler. Bir baba olarak ben bunu anlayabiliyorum. Ama anlamak yetmiyor ki...

Bütün bunları neden mi yazıyorum? Size durumu açıkça göstermek ve çok faydalı olan, çocuklarımızın eğitimi, dilleri konularındaki yazılarda bu canlı, yaşanan durumlara bir cevap alabilmek için. Uzmanlarımızdan biri, mesela benim ve çocuklarımın durumunu alsın. Ne yapılması gerekirdi, bundan sonra ne yapabiliriz, yazsın. Ben çocuklarımın hem bu topluma uymalarını, burada sıkıntı çekmemelerini aşağılanmamalarını, yaralanmamalarını istiyorum. Hem de, Türkiye'ye yakın zamanda dönmeyi düşünmediğim halde, onlar belki hiç dönmeyecek oldukları halde, dillerini unutmamalarını, iyi bilmelerini, memleketlerini tanımalarını istiyorum. Bu sorulara cevap verilirse, yol gösterilirse yazılarınız çok daha faydalı olacak. Saygılarımla.

Türkiye Postası'nın notu: Gazetemizin gelecek sayısında, bu mektuba uzman öğretmenlerden gelen ve **somut** öneriler getiren cevaplar yayınlanacaktır.

BU KITABI OKUDUNUZ MU?

Ege'de savaş rüzgarları estirenlere tokat gibi bir yanıt

Benden selâm söyle Anadolu'ya...

Bekir KARAKURT

Savaşların çektirdiği acılar dünya edebiyatının birçok sayılı romanında anlatılmıştır. Bunlardan biri de **"Benden selam söyle Anadolu'ya... Toprağını kanla suladık diye bize garezlenmesin...Ve kardeşi kardeşe kırdıran cellatların allah bin belasını versin„** sözleri ile biten; Dido Sotiriyu'nun romanıdır. Romanın özgün adı **"Kanlanmış Topraklar"**dır. Çeviren ya da yayınevi, bu adı **"Benden Selam Söyle Anadolu'ya"** olarak değiştirmiş.Bence bu ad daha çok yakışmış..

Okuduğum baskısı 1974 yılında, Sander Yayınları, Çağdaş Dünya Yazarları Dizisi'nde yayınlanmış.Türkçeye **Atilla Tokatlı** Çevirmiş.

"Benden Selam Söyle Anadolu'ya" Türkiye'de 1974'de yayımlandığı zaman yasaklanarak toplattırılmıştır.Halâ yasak mı bilmiyorum!

Yayımlandığında okuyamamıştım. Şimdi okuyunca kendi sınıfsal çıkarları açısından haklı gördüm burjuvazinin yargıçlarını! Hani onlara da pek çok kızmamak gerek! Bir sürü sözümona ilerici kişi ve kuruluşun **"Kıbrıs Barış Harekâtı"** adlı işgal eylemini alkışladığı, dahası para yardımında bulunduğu ortamda burjuvazinin değerli yargıçları da küçük bir hizmette bulunarak bu **"milli duyguları inciten"** romanı yasaklayıvermişler!

Romanın ortaya koymak istediği, okuyuculara iletmek istediği mesaj şu: 1914 yılına kadar Anadolu'da Rumlarla Türkler kardeşçe bir arada yaşamaktaydılar. Aralarında hiçbir düşmanlık yoktu. Olmayabilirdi de. Bu düşmanlığa malzeme sağlayan olaylarda Yunanlı ve Anadolu'lu Rum emekçilerin suçları yoktur.Aynı zamanda Anadolu'lu Rumların katledilişlerinde de Türk emekçilerinin suçları yoktur. Asıl suçlular emperyalistlerdir. Emperyalistler çıkarları uğruna yüzyıllardır kardeşçe birarada yaşamış iki halkı birbirine düşman etmeyi başarmışlardır. Yazar 131. sayfada şöyle diyor: **"..Ve ekonomik hakimiyetlerini emniyet altına almak için en alçakça planları kuran yabancı monopoller, herşeyden önce Orta Doğu'nun petrol bölgeleriyle Ön Asya'nın masallara layık zengin bölgelerinden geçerek Bağdat'tan Izmir'e ulaşan demir yolu hattını ele geçirmek istiyorlardı."**

Roman, Aydın'ın Kırkıca köyünden **Manoli Aksiyotis**'in anılarından oluşmakta. Buna değgin olarak yazar şöyle diyor: **"Buradaki hikayeyi ağzından dinleyeceğiniz Manoli Aksiyotis, Anadolu Rum köylüsünün sembolüdür. 1914-1918 arası Amele Taburu'nda bulunmuş Anadolu'yu Rum istilası ile birlikte Elen uniformasını sırtlamış,esareti görmüş ve nihayet Yunanistan'da da mülteciliğin zehirli ekmeğine ortak olmuştur.Iltica ettikten sonra kırk yıl boyunca dokerlik, sendikacılık yapmış; Ikinci Dünya Harbi'ni izleyen Yunan Milli Direnme Hareketi'na katılmıştır. Emekli olunca da, altmış yılı aşkın yaşantısını kaleme almıştır Manoli. Büyük bir sabırla ve cefa çekerek: Çünkü, doğru dürüst okuma yazma bilmemektedir.."**

Fikret eskimiş dilinden, Yahya Kemal şiirinin içeriğinden dolayı artık yaşamıyorlar

Yahya Kemal 100, Tevfik Fikret 117 yaşında

Tevfik Fikret ve Yahya Kemal...Dilimizin, birbirinin çağdaşı sayılabilecek iki büyük şairi. Yahya Kemal, doğumunun 100. yılında Türkiye'de anılıyor. 24 Aralık ise, Fikret'in 117. doğum günü. Yahya Kemal daha genç, daha "yeni". Ölüm yılı olan 1958'e kadar geliyor şiirleri. Tevfik Fikret ise sadece 1915'e kadar yaşıyor. Genç kuşaklar, bu iki şairimizi, sıkıcı hale getirilmiş edebiyat dersleri, okul sıraları dışında artık pek okumuyor. Oysa her ikisinden de alınacak tadlar, daha da önemlisi ikisinin karşılaştırılmasından çıkarılacak dersler var. Şiir ve sanat anlayışları, dünyaya farklı bakışları tümüyle biribirinin zıddı olan bu iki şairin yaşlısının, yani Fikret'in ne kadar daha genç, ne kadar daha çağdaş olduğunu görmek ilginç. Bu iki şairimize ilişkin iki küçük incelemeyi sayfamızda bulacaksınız.

20. yüzyılın başında bir enternasyonalist: Tevfik Fikret

24 Aralık 1867'de Istanbul'da doğan **Tevfik Fikret**, **"Tekmil insanların"** kardeş olduğuna, **"bir hayal"** saysa bile **"bin canla"** inanmıştı. **"Özgürlük ve insanlık şairi"** Fikret, mücadeleci ve ödün vermeyen kişiliğiyle, bir Marksist olmadığı halde dünya görüşünü mısralarında şöyle dile getiriyordu:

"Toprak vatanım, nev'i beşer milletim...
Insan insan olur ancak buna iz'anla inandım."

O, bu inançları yüzünden Osmanlı despotizmi ve yobazlıktan az çekmemiştir.

1888-1896 yılları arası, şiirde arayış yıllarından sonra, 1896'da **"Servet-i Fünun"** dergisinin yazıişleri müdürü olduğunda, artık **Fikret**'in şiir anlayışı ve hayata bakışı değişmiş, bu değişiklikler **Servet-i Fünun** dergisine ve hareketine de yansıyarak yenilikçi edebiyata doğru yöneliş başlamıştır. Artık **Tevfik Fikret**, **"Sanat şahsi olamaz; kendi şahsı için asar-ı sanat vücuda getirenler bulunsa bile, sanatkârlar yalnız kendi şahısları için tevlid-i sanat edenler değildir. O halde sanatkârın hayat-ı umumiyeden ayrılmaması, bilakis onu tezyin ve takviye etmesi lazım gelir"** düşüncesine ulaşmıştır. Bu dönemde, toplumun ezilen katlarındaki insanları yansıttığı şiirler yazar. Abdülhamit döneminin baskı ve zorbalıkları yoğunlaşınca, 1901'den 1908'e kadar Fikret inzivaya çekilir. Elden ele gizli gizli dolaşan **"Şehrayin"**, **"Sis"**, **"Izler"**, **"Sabah Olursa"**, **"Tarihi Kadim"** adlı şiirler bu dönemin ürünüdür.

1908'de **Ittihat ve Terakki**'cilerin yönetimi almaları ve Meşrutiluyla bu görevi kabul eder. Daha sonra Robert Kollej'de öğretmenlik yapar.

Bu dönem, aynı zamanda Fikret'in sanat anlayışının tam anlamıyla şiirine yansıdığı, başkaldırı şiirinin en güzel örneklerini verdiği dönemdir. Dili artık yalınlaşmıştır. Konuşma dilinden yararlanmaktadır. Divan şiirinin kalıplarından kurtulmuş, ses ve kulağa bağlı uyakla Türk şiirine yeni bir soluk gelmiştir. Dünya görüşünde ise yaşadığı toplumu çok aşan materyalist, hümanist bir öz; bilinçsiz de olsa kendiliğinden bulunmuş diyalektik kavramlar; geleceğe ve ilerlemeye, en çok da insana inanç belirir. Meclis'i Mebusan'ın geçici olarak kapatılması üzerine yazdığı **"95'e Doğru"**, **"Millet Şarkısı"**, **"Haluk'un Amentüsü"** ve özellikle **"Han'ı Yağma"** bu dönemin ürünleridir.

Iktidarda bulunan ittihatçıların şahsında, halk düşmanı egemen güçlere yönelen bir isyanın ifadesi olan **"Han'ı Yağma"** şu dizelerle son bulur ve ittihatçıların hışım ve saldırılarına hedef olur.

Verir zavallı memleket, verir ne varsa; mâlini,
Vücudunu, hayatını, ümidini, hayalini,
Bütün ferâg-ı hâlini, olanca şevk-i bâlini.
Hemen yutun, düşünmeyin harâmını, helâlini...
Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı iştihâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, patlayıncaya kadar yiyin!
Bu harmanın gelir sonu, kapıştırın giderayak!
Yarın bakarsınız söner bugün çatırdayan ocak,
Bugün ki mi-deler kavi, bugün ki çorbalar sıcak,
Atıştırın, tıkıştırın, kapış kapış, çanak çanak...
Yiyin, efendiler yiyin; bu hân-ı pür-nevâ sizin;
Doyunca, tıksırınca, patlayıncaya kadar yiyin!

Daha sonraki yıllarda 1. Paylaşım Savaşı patlak verince Osmanlı Imparatorluğu da Almanya'nın yanında savaşa katıldı. Fikret, bu katılımın ülkeye ve insanlara getireceği yıkımı, acıları görebiliyordu. Dini politikaya alet ederek savaş kışkırtıcılığı yapanlara karşı **"Sancağı Şerifin Huzurunda"** şiiriyle saldırıya geçti.

Fikret, son dönem şiirlerinde derin izleri görülen barışçı, ilerlemeci, özgürlükçü düşüncelere rağmen, bu düşünceleri sistemleştirebilmiş, asıl kaynağı olan Marksizm'e bağlayabilmiş değildi. Buna o dönem Türkiye'sinin ekonomik ve siyasal yapısı, işçi sınıfının nicel nitel güçsüzlüğü, o dönem aydınlarını asıl etkileyenin burjuva demokratik düşünce kalıpları olması elvermiyordu. 1915 yılında ölen Fikret'in, özlediği ve kendisine yakışan dünya görüşüyle tanışıp bütünleşmesine 48 yıllık kısa ömrü olanak tanımadı.

Fikret'in şiirlerinin ve dünya görüşünün özelliklerini, onun insana, bilime, gelişmeye ve geleceğe inancını en iyi yansıtan, oğlu **Haluk**'a bir öğüt, bir çağrı, bir vasiyet olarak yazdığı **"Haluk'un Amentüsü"** şiirini sayfamıza alıyoruz.

HALUK'UN AMENTÜSÜ

Bir kudreti külliye var ulvî ve münezzeh,
Kutsî ve muallâ, ona vicdanla inandım.

Toprak vatanım, nev'i beşer milletim... Insan
Insan olur ancak buna iz'anla inandım.

Şeytan da biz, cin de, ne şeytan, ne melek var;
Dünya dönecek cennete insanla inandım.

Fıtratta tekamül ezelidir, bu kemale
Tevrat ile, Incil ile, Kur'anla inandım.

Ebnâyi beşer birbirinin kardeşi... Hülya!
Olsun, ben o hülyaya da bin canla inandım.

Kollar ve boyunlar çözülüp bağlanacak hep
Yumruklar o zinciri huruşanla inandım.

Bir gün yapacak fen şu siyah toprağı altın.
Herşey olacak kudreti irfanla inandım.

Cumhuriyet çağında bir Osmanlı: Yahya Kemal

Birbirini izleyen imgeler: Bir güneş batışı, bir deniz, bir kıyı, bir bahçe, bir minare, parlayan camlar, kızıl bir şal, güller, selviler, evler...Binlerce, onbinlerce imge. Ve adeta bir müziğe dönüşmüş, dilin müzikle, ritmle aynılarak Paris'e gittiğinde 19 yaşındaydı. Bu yıllarını, kendi kaleminden şöyle anlatıyor: **"1904 senesi Paris'te kilise ve din düşmanlığının azdığı ve sosyalist cereyanın sert bir rüzgâr gibi estiği bir sene[illegible]. Mitinglere ve nümayişlere karışı-**

duyuş, konu, imge yönünden öylesine Türkçeleştirilmişlerdir ki, yadırganmaz.

"Şiir, dinli, dinsiz; milliyetçi, milliyetsiz olabilir. Hatta komünist hislerle dolu Verlaine'in Charles Maurice'e ithaf ettiği şiir benim çok

almıştır. Emekli olunca da, altmış yılı aşkın yaşantısını kaleme almıştır Manoli. Büyük bir sabırla ve cefa çekerek: Çünkü, doğru dürüst okuma yazma bilmemektedir.."

Roman bize Manoli'nin öyküsünü Yunanistan'a iltica edene kadar anlatıyor. Romanın önsözünden de anlaşılacağı gibi Manolilerin yani Anadolu'lu Rum emekçilerinin Yunanistan'a iltica ettikten sonraki hayatları da acılarla doludur.

Yunanlı bir gazeteci olan Dido Sotiriyu'nun romanı bir **"başyapıt"** değil kuşkusuz. Kimi yerlerde anlatı dokusunda görülen tıkanıklıklar etkileyiciliğini azaltıyor. Ama Türk-Yunan gerginliğinin bir yandan Türk faşistleri ve diktatörlük öte yandan gerici Yunan siyasal çevrelerince körüklendiği ve iki halkın birbirine karşı alabildiğine kışkırtıldığı şu günlerde **"Benden Selam Olsun Anadolu'ya"** okunmasında yarar olan, dostluk, özlem, insanca duygular dolu bir roman.

ürünüdür.

1908'de **Ittihat ve Terakki**'cilerin yönetimi almaları ve Meşrutiyet'in ilanıyla, beklediği "hürriyet"in geldiğini sanan **Fikret**, Ittihatçı hareketinin temelindeki ekonomik, sınıfsal temelleri kavramadığından, önce yeni düzenin coşkulu övgülerini yazar, karamsarlığından sıyrılır. **"Ferda"** adlı şiir bu dönemin ürünüdür. Bu sıralarda **Tanin** gazetesini çıkarmaya başlar ama sürdüremez. Bu arada, kendisine Galatasaray Lisesi müdürlüğü teklif edilince, yetkilerine karışılmaması koşuler, evler...Binlerce, onbinlerce imge. Ve adeta bir müziğe dönüşmüş, dilin müzikle, ritmle aynılaştığı bir şiir. Tarihe, insanlara, toplumsal, kültürel değerlere yönelmeye çalıştığı, bu konulara eğildiği zaman bile, **Yahya Kemal**'in şiirinde bu temalar, sözcüklerin müziğinin, ritmin bir yardımcısından ibarettir. Onun şiiri, **"şiir için şiir"**dir. Dünya görüşünün veya dünya görüşsüzlüğünün bir yansımasıdır.

1884'de Üsküp'de doğan **Yahya Kemal** "Genç Türk" akımına kapı**azdığı ve sosyalist cereyanın sert bir rüzgâr gibi estiği bir seneydi. Mitinglere ve nümayişlere karışıyordum. Sokaklarda "International"i dinlerken kalbim geniş bir insanlık sevgisiyle doluyordu...Ihtilalci hareketim 1905'e kadar sürdü ve sonra sönmeye yüz tuttu. Kendimi Paris'in eğlencelerine heva vü heveslerine kaptırdım."**

1912 yılında, Yahya Kemal Paris'ten Istanbul'a döndüğünde Meşrutiyet ilan edileli dört yıl geçmiş, **Ittihat ve Terakki** iktidar olmuştu. Ama, o bu dönemde de politikayla ilgilenmedi. Kurtuluş savaşının ilk dönemlerinde kimi gazetelere yazdığı yazılarda, utangaç biçimde de olsa Kurtuluş Savaşı'na yandaş göründüyse de, Yunan orduları karşı saldırıya geçip Kurtuluş Savaşı'nın geleceğinin belirsizleştiği, tehlikelerin arttığı günlerde, bu tür yazıları keserek yurt dışına çıktı. 1922'den sonra, yeni Türkiye'nin kaderi belirginleşirken, belirsiz ve tehlikeli ortamlardan her zaman kaçmış olan **Yahya Kemal**, yeniden ortaya çıkarak sonradan **Ulus** olan **Hakimiyet-i Milliye** ve **Milliyet** gazetelerinde başyazarlık yaptı. Daha sonra çeşitli Avrupa ülkelerinde Büyükelçilik, 1935-1946 arasında da milletvekilliği yaptığını görüyoruz. Yahya Kemal'in çoğu sonuçsuz kalan aşklarla geçmiş hayatının en önemli aşkı ve tutkusu **Nazım Hikmet**'in annesi ressam **Celile hanım.** Onunla evlenemedi, yetmişinden sonra buluşturma girişimlerini de **"hayalimi bozmak istemem"** diye reddetti. Celile hanım, Bursa hapisanesinde yatan oğlu **Nazım Hikmet**'in 1938'de Cumhuriyet'in 15. yılı münasebetiyle çıkarılacak aftan yararlanabilmesi için çabalarken, Yahya Kemal'den devrin iktidarı üzerindeki etkinliğini kullanmasını mektuplar yazarak rica ettiyse de, Yahya Kemal, kendi yapısından beklenebileceği üzere, hiçbir girişimde bulunmadı; dönemin iktidarının gözünde kötü kişi olmaya yanaşmadı.

Onun bu yapısı, bazı yazı ve şiirlerinde temellendirmeye çalıştığı, Osmanlı-Türk geçmişin Batı düşüncesine uyarlanması, Batı burjuva kültür ve yaşam değerlerinin benimsenmesi yolundaki dünya görüşünün doğal bir sonucuydu ve olduğu gibi şiirlerine yansıdı. Evrensel duyguları anlatmayan, yaşayan insandan ve toplumdan uzak olan bu şiir yine de

Cumhuriyet sonrası şiirinin ilk çağdaş temellerini attı, kurallarını koydu. Neydi Yahya Kemal'in şiirini "iyi şiir" yapan?

Yahya Kemal şiirin herşeyden önce sözcüklerle örülmüş bir yapı olduğunu kavramıştı. Fransız şairi **Mallarmé**'nin **"Bir mısra kelimelerin yanyana dizilmesinden meydana gelir"** sözünün, önünde ufuk açtığını anlatan Yahya Kemal, **"Şiir ritmin lisan haline gelmesidir"** diyor ve her dizesinin bir **"musiki cümlesi"** olmasını hedefliyordu.

Yahya Kemal'in şiirinin bir başka yönü Fransız şiirinin etkisidir. Onun bazı dizeleri Fransız şiirinin etkisidir. Onun bazı dizeleri Fransız şairlerinden doğrudan bir çeviridir. Ama bunlar Türkçe'ye öyle ustalıkla aktarılmışlar, dil,

milliyetsiz olabilir. Hatta komünist hislerle dolu Verlaine'in Charles Maurice'e ithaf ettiği şiir benim çok hoşuma gider, çünkü şiirdir. Içindeki komünist duygular beni alakadar etmez. Zaten duyuşun deyiş olması şiirdir. Şiir hazların, elemlerin ifadesidir..." diyen Yahya Kemal'in şiiri gerçekten de böyle oldu. Ispanya'nın en sarsıntılı, en hareketli, acılı günlerinde o **"Endülüs'de Raks"**ı yazdı ve Ispanya'da sadece "zil, şal ve gül"ü gördü. Yeni bir Türkiye ve yeni bir dünya kurulurken geçmişe sığındı, geçmişi anlattı. Yaşlandıkça ana teması kah korktuğu, kah korkusunu yenmeye çalıştığı ölüm oldu. Ünlü **"Sessiz Gemi"** şiiri, **"Sonbahar"**, **"Rindlerin Ölümü"** ve **"Rindlerin Akşamı"** şiirleri bu dönemin ürünleridir. Özetle bir Tevfik Fikret, bir Nazım Hikmet şiirleriyle haykırmak, dünyayı değiştirmek ve yeniden kurmak isterlerken; şiir onların dilinde, kaleminde susturulmaz bir çığlık, bir zorunluluk olurken, Yahya Kemal'in şiiri, şiir yazmak için oturulmuş bir masanın başında, büyük çaba ve özenle, ustalıkla, müzik ve ritm duygusuyla kaleme alınmış uyumlu, müzikli dizelerdir. Ve bu kadar olduğu içindir ki, kendi dilini, Türkçe'yi aşamamış, evrensel boyutlara ulaşamamıştır.

ENDÜLÜS'TE RAKS

Zil, şal ve gül. Bu bahçede raksın bütün hızı...
Zevk akşamında Endülüs, üç defa kırmızı...

Aşkın sihirli şarkısı yüzlerce dildedir.
Ispanya neş'esiyle bu akşam bu zildedir.

Yelpaze çevrilir gibi birden dönüşleri,
Işveyle devriliş, saçılış, örtünüşleri...

Her rengi istemez gözümüz şimdi aldadır;
Ispanya dalga dalga bu akşam şaldadır.

Alnında halka halkadır aşüfte kâkülü,
Göğsünde yosma Gırnata'nın en güzel gülü...

Altın kadeh her elde, güneş her gönüldedir;
Ispanya varlığıyla bu akşam bu güldedir.

Dans ortasında bir durup oynar, yürür gibi;
Bir baş çevirmesiyle bakar öldürür gibi...

Gül tenli, kor dudaklı, kömür gözlü, sürmeli...
Şeytan diyor ki sarmalı, yüz kere öpmeli...

Gözler kamaştıran şala, meftun eden güle,
Her kalbi dolduran zile, her sineden "Ole!"

BU FILMI GÖRDÜNÜZ MÜ ?

Ormanlar Kralı Tarzan'ı tanır mısınız ?

Balta girmemiş ormanlarda, ağaçlardan ağaçlara dev sarmaşıklara tutunup atlayan, sevgilisi **Jane** ve maymunu **Çita** da kendisi kadar ünlü olan **Tarzan'**ı tanımayan var mı? Tarzan filmlerinin ilki, bundan 66 yıl önce çevrilmiş. O günden bu yana tam 44 Tarzan filmi yapılmış. Sinemanın kahramanlarının E.T'ler, uzay yaratıkları, süpermenler olduğu çağımızda Tarzan'ın artık unutulduğu, ucuz ara sokak sinemalarında sinemaya ilk gelen çocuklara sunulan eskimiş, modası geçmiş bir kahraman olduğu sanıldığı bir sırada, Tarzan filmleri yeniden beyazperdeye döndü, hem de yine gişe rekorları kırarak.

EN SON TARZAN FİLMİNDEN: ORMANDA BİR BEBEK VE BÜYÜYÜP TARZAN OLMUŞ

Tarzan'ın "babası", **Edgar Rice Burroughs** adlı, eski bir asker, bir maceracı, bir altın arayıcısı, başarısız bir işadamıydı. 1912'de bir seri çizgi roman olarak Tarzan'ı hazırladı ve bu onun gerçek başarısı oldu. Hollywood Tarzan'a el attı. 1918'de çevrilen ilk Tarzan, Afrika'nın balta girmemiş ormanlarına hakkı, adaleti, düzeni getiren **"Iyi Beyaz Adam"**dır. O hem orman düzenine uymayan vahşi hayvanları hem de doğanın düzenine karşı çıkan, kurduğu orman düzenini altüst etmek isteyen kötü beyazlara karşı savaşır. **Iyi/Kötü** ikileminde, o kaba anlamda iyinin ve bozulmuş uygarlığa karşı doğal uyumun, doğanın saflığının temsilcisidir. Sevgilisi **Jane** de kendisi gibi beyaz olan -Tarzan'ın sevgilisi nasıl Afrikalı olabilir Ingiliz emperyalizminin ve Amerikan ırkçılığının gözünde?- Tarzan, işin aslı aranırsa, sömürgeci veya emperyalist **"Beyaz adam"**ın idealize edilmiş bir modelidir. Sömürgecilerin, emperyalistlerin Afrika'ya düzen getirmeleri (!) gibi, o da Afrika ormanına düzen getirir. Ancak bu, Tarzan'ın bir yüzüdür. Tarzan tipinin öteki yanı: doğal, saf güzelliklerini, temiz, iyi değerlerini kaybetmiş uygar Batı toplumuna saflığın, doğallığın ve doğanın tepkisi simgesini de görmek gerek. Tarzan asıl bu yönüyle sevilmiştir.

Çok şeyin değiştiği günümüz dünyasında Tarzan da değişti. Gençliğimizin unutulmaz Tarzan'ı yakışıklı **Johnny Weismuller** artık sıkmaya başlayınca, Tarzan'a bir manevi oğul bulmaktan başlayıp, **Bo Derek**'in Jane'i oynadığı son Tarzan'lardan birinde olduğu gibi işe seks, erotizm kadın karıştırılıp Tarzan Tarzan'lıktan çıkartılıyordu.

Bu yıl, yönetmen **Hugh Hudson**'un **"Greystoke Lordu Tarzan"** filmiyle, Tarzan yine aramıza dönmüş bulunuyor. Hudson, Tarzan'a yeni bir yorum getirmeyi deniyor. Bu nedenle de Tarzan'ın kökenine, ilk Tarzan filmlerine iniyor. Hikâye bir bakıma basit: Soylu bir Ingiliz ailesinden gelen Tarzan, tesadüflerle ormadan kaybolur. Ormanda goriller tarafından büyütülür. Hayvanlar arasında gelişir. Ilk beyaz insanla karşılaşır ve onun aracılığıyla ilkel bir beyaz insan dili öğrenir. Ingiltere'ye dönüp soylu Greystoke'ların arasına girdiğinde, Ingiliz soyluluğunun tüm insansızlığıyla karşılaşır. Sevgilisi Jane ve büyükbaba dışında herkes ona düşmandır, herkes onu yadırgar. Bilimsel araştırmalar için öldürülmeyi bekleyen hayvanları, bunlar arasında da kendisini büyütmüş olan Goril'i görmesi filmin düğüm noktasıdır. **"Insancıl"** denen bu düzen mi yoksa ormanın vahşeti mi? Hangisi daha uygar, daha iyi, insana daha yakın? **Hugh Hudson**'un filmi **"uygarlık"** denilen şey üzerine şiirli ve felsefi bir düşüncenin Tarzan simgesiyle anlatımıdır. Hudson'un Tarzan'ı, filmin sonunda soylu ailesini ve uygarlığı bırakıp ormanına döner. Tarzan filmleri geleneği de, bu filmle bir aşama yaparak toplumsal eleştiri ve uygarlık konusunda bir görüş niteliği kazanır.

Türkiye Postası

SİZİN İÇİN GÖRDÜK, DUYDUK, OKUDUK...

DEDİLER Kİ...

"Bizim bulunduğumuz yerden köşe görünmüyor. Köşeyi uzaklaştırıyorlar her gün. Bir bakıyorum dolar şöyle olmuş, böyle olmuş. Köşe uzaklaşıyor" **TV'deki "Köşedönücü" tipinin yaratıcısı oyun yazarı ve tiyatro sanatçısı Ferhan Şensoy**

•

"Çıkıp ben mi oynayım yani" **Galatasaray Kulübü Başkanı Ali Uras**

•

"Inşallah Keban'ın da hisse senetleri ortaya çıkınca hepimiz sabah erkenden kuyruğa girip alacağız" **ANAP Genel Muhasibi Doğancan Akyürek**

"Suratıma bakın, ben aptal mıyım?" **YÖK Başkanı Ihsan Doğramacı**

•

"Zaten futbola küstüm. Bana heyecanlı bir basketbol maçı bulun da gideyim" **8-0'lık Ingiltere yenilgisinden sonra diktatör Evren**

Kar, yağmur, soğuk... ve anayurtta umut kuyruğu!

Fakirin ekmeği umut. Türkiye emekçi halkı yoksullaştıkça, Milli Piyango, Spor Toto, At Yarışları gibi şans oyunlarına rağbet artıyor. Işte karakışın hüküm sürdüğü yurdumuzda, Istanbul'da Bahçekapı Nimet Abla Milli Piyango Bileti Gişesi'**nin önünde sürekli uzayan bir kuyruk: Umut kuyruğu... Ortadirek dona titreye umut peşinde.** "Umut kuyruğu", "Kastelli kuyruğu", "Iş kuyruğu", "kuyrukları kaldırdık" **diye övünen Özal'ın uzayıp giden kuyrukları.**

Artık geçim sıkıntısına değil, can derdine düşmüş olan Türkiye halkı gerçekten de umudunu talih oyunlarına bağlamaktan öte yol bulamamışa benziyor. Onca patırtı gürültüyle satışa çıkarılan Boğaz Köprüsü'nden sadece 10 milyar lira "gelir" elde edilirken, aynı haftada yalnız Istanbullular at yarışlarında tam 25 milyar lira yatırdılar. Özal'ı yakında elinde milli piyango biletleri ile Yenicami önünde görürsek şaşmayacağız. Yada Veliefendi Çayırı'nda altılı ganyan oynarken...

Eski "ülkücü" kızlar şimdi pavyonlarda çalışıyormuş

Adana **MHP Ek Davası**'nda cinayet suçuyla ve idam istemiyle yargılanan **Osman Engin** adlı **MHP**'li komando şu itiraflarda bulundu:

"Bizleri şu zamana kadar Türk Islam ülküsünün yılmaz neferleri-

Pek yerinde, pek yararlı, pek gerekli bir yardım

Zengin kapitalist ülkelerde, sık sık yoksul ülke çocukları ve halkları için giyecek yardımı toplanır. Herkesin çöpe atacağı modası geçmiş eski giysilerini, yardım örgütleri toplayıp dağıtırlar. Bu türden yardımların kendini kandırmaktan öteye geçemediğinin, yoksul halklarla

Çocuk satışları hızlanıyor

Dünyaya gözlerini açmadı daha. Henüz ana karnında ve altı ayı daha var doğmaya. Ayşe mi olacak Memet mi belli değil. Izmir'in gecekondularında **Sabahat Dibekçi** kocası **Hasan**'ın da onayını alarak doğmamış çocuğunu **"bir kat karşılığında"** satılığa çıkarmış. **"Bu da doğarsa beşinci olacak. Her gün bir kap yemekle çocuk bakılır mı? Haftalık gelir 1500. Eve günde 5 ekmek girer. Kuru ekmeğe talim ederiz. Yok mu öyle bir zengin. Biz de hele bir kat sahibi olalım"** diyor. En büyüğü 13, en küçüğü 3 yaşında dört çocuk sıralanıyor Sabahat'in yanına.

Anababaları suçlamak kolay. Ama sormak gerek: Anababalar mı canavar, düzen mi? Suçlu kim?

Uyuşturucu alışkanlığı yayılıyor

Son beş yılda, Emniyet Genel Müdürlüğü ve jandarma kuvvetleri Türkiye'de 19 bin kilo esrar, 919 kilo eroin, 568 kilo afyon, 350 kilo bazmorfin ele geçirdiler. Aynı kaynaklar, en etkin bir mücadeleyle bile piyasadaki uyuşturucunun ancak yüzde 10'unun yakalanabildiğini belirtiyorlar. Türkiye'de iç piyasadaki uyuşturucu madde kullanımı ortalama 16 milyar 500 milyon Lira kabul ediliyor. Iç piyasada, yaklaşık 70 kilo saf eroin tüketiliyor. Eroinin gramı Türkiye'de 5 bin Liradan satılıyor. Uyuşturucu madde tüketimi tehlikeli boyutlarda artarken, son beş yılda Türkiye, Mafya bağlantılarıyla en büyük uyuşturucu pazarı ve ihracatçısı haline geldi.

Gülmeyin! Türkiye'de "yerli malı haftası" düzenlendi

Çocukluğumuzda ilkokullarda **Yerli Malı Haftası** kutlanırdı. **Yerli Malı Haftası** küçük öğrenciler için, bol bol fındık, üzüm, incir, meyve yemek demekti. Aslında, Cumhuriyet sonrasında ve devletçilik döneminde ulusal ekonomi ve sanayiinin geliştirilmesi çabalarına eşlik eden sembolik bir olaydı **Yerli Malı Haftası. "Yerli malı kullanmalı"** belgisiyle, genç kuşaklar dışa bağımlı ekonomiye karşı bilinçlendirilmek, yabancı mal kullanma alışkanlığına son vermek, ulusal pazarı geliştirmek hedeflenirdi.

Yıl 1984-1985. Diktatörlüğün

550 bin memur

Başbakanı'nın adıyla anılan ekonomi modelinin esası ithalat ve ihracat serbestliğine dayanıyor. Türkiye tarihinin hiçbir döneminde görülmemiş oranda yabancı mal piyasaları kaplamış durumda. Tuvalet kağıdından diş macununa, ayakkabıdan peynire, etten muza kadar herşey ithal malı, her mal yabancı. Mahalle bakkalından bile, yabancı sigara, yabancı çay, kahve, sabun, peynir, istenirse yabancı parayla; dövizle satın alınabiliyor. 1984 sonunun ekonomik belgisi **"Yabancı malı kullanmalı"**ya dönüşmüş. Ve zavallı öğretmenler, bu ortamda programa göre yine **Yerli Malı Haftası**'nı kutluyor, çocuklara yerli malı kullanmanın faydalarını anlatıyorlar. Ve zengin semtle-

"Muhalefet orta direğe hep sınıf diyor. Biz ve milletvekili arkadaşlarım hiçbir zaman sınıf kelimesini kullanmadık. Bu Anayasa dışı bir tabirdir" **Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral**

•

"Futbolumuzu düştüğü çıkmazdan kurtarmak sayın Kenan Evren'in ellerindedir" **Milliyet spor sayfasında Türk futbolunun 25 otoritesinin ortak görüşü**

•

"Afşin-Elbistan termik santraline 400 milyon lira veren varsa, parayı getirsin santralı hemen satalım. Biz satmaya hep hazırız" **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cemal Büyükbaş**

•

"Özal yakın zamanda Toros Dağları'nı ve Gülek Boğazı'nı da satışa çıkarırsa Türk seçmeni şaşırmasın" **DYP Adana Il Başkanı Mustafa Bozer**

"Kimin cebine el atsam para çıkmıyor" **Yankesici Ahmet Saraç**

•

"Babanızdan bile fatura isteyin" **Izmir Anakent Belediye Başkanı Burhan Özfatura**

•

"Boğaziçi köprüsünden kendisi için senet alamayan Başbakanımız, daha kârlı gördüğü Keban Barajı'nın gelir ortaklığı senetlerinden alacak" **Devlet Bakanı Mesut Yılmaz**

•

"Devrini kapatan Osmanlı Imparatorluğu'nun yerine sarı saçlı, şimşek gözlü Bozkurt Mustafa Kemal çıkıyordu" **ANAP Bingöl milletvekili Hakkı Artukaslan'ın TBMM'deki konuşması**

"Bizleri şu zamana kadar Türk Islam ülküsünün yılmaz neferleriyiz diye mevcut olan komünizm tehlikesinin karşısına mertek gibi diktiler. Bizler komünistlerle çarpışırken kendileri otellerde dansözlerin, pavyon kadınlarının kucaklarında günlerini gün ettiler. Bize mi düşmüştü komünist tehlikesini önlemek. Aslında bunlarınki ne Türk Islam ülküsü ne de komünizm tehlikesine reaksiyondur. Aslında bu oyunların altında sinsice iktidara gelmek emelleri yatıyordu...MHP yöneticileri yüzlerce genç ülkücü kızı kirletmişlerdir. Hatta içlerinden bir tanesini, Erdem adlı bir ülkücü kızı kötü yola düşünce davaya leke getiriyor diye öldürmüşlerdi. Dosyası Adana Emniyet Müdürlüğü'ndedir. Eskiden ülkücü olan birçok genç kız şimdi pavyonlarda çalışıyor. Ismail Karataş'ı davadan döndüğü için öldürdük. Önder Ersoy bana Ismail Karataş'ın hain olduğunu, öldürülmesi gerektiğini, bu emrin büyük yerden geldiğini ve yöneticilerin durumu bildiğini söyledi...Cezaevinde, Adana MHP davasına gelirken Başbuğ Türkeş'ten 'Aman bu olay hakkında ifadeleri çok güzel hazırlayın. Özellikle Ismail Karataş'ın davadan dönmediğini belirtin' diye haber gönderdi...Davaya yön veren kişiler gençliği bir yığın olaylara bulaştırıp şimdi yüzüstü kendi kaderlerine terkettiler. Sadece kendilerini kurtarmak için uğraşıyorlar."

Ankara'nın hava kirlilik oranının açıklanması bile yasak

Her yıl kış aylarında olduğu gibi, bu yıl da Ankara'da hava kirliliği alarm sınırına yaklaştı. Hamile kadınların kentten çıkmaları, pencerelerin açılmaması, kaloriferlerin yakılmaması istenirken, kentin havasının kirliliğinin tehlike sınırını aştığı da bildirildi. Gazetelerde, başkentin sisler içinde fotoğrafları yayınlanırken Özal hükümetinin Devlet Bakanı **Ahmet Karaevli** Hıfzısıhha Enstitüsü'ne emir vererek, hava kirliliği ölçümlerinin sonuçlarının gizli tutulmasını, hükümete sorulmadan veya izin alınmadan asla açıklanmamasını, yani kısaca halktan gizlenmesini istedi.

...geçemediğinin, yoksul halklarla alay etme anlamına bile geldiğinin en güzel kanıtı, yukarıdaki fotoğraf. Afrikalı çıplak çocukların payına bu kez tülden bale elbisesi düşmüş.

Küçük kızın şaşkın bakışları, açlığın, sadaka ile alt edilebileceğini sananlara somut bir yanıt...

550 bin memur 33 milyar borçlu

Emekçi halkın, işçinin, memurun, dar gelirlinin uçan kuşa borcu var. Artık bakkallar ortadireğe acır oldular. **"Borçlarını hatırlatmaya utanıyoruz. Içimiz parçalanıyor"** diyorlar. Borçla yaşamaya çalışan milyonların yanında 550 bin memur da Emekli Sandığı'na borçlu. 1984 yılında Emekli Sandığı'nın memurlara verdiği borç 33 milyar, 260 milyon lirayı buldu. Bir yıl önce bu miktar 22 milyardı.

TÜRKİYE POSTASI "YILIN ADAMINI" SEÇTİ!

Yıl uğursuzun... Yılın adamı: Turgut Özal!

Adettir, bir yıl biterken o yılın bir dökümü yapılır. Önemli olaylar bir kez daha hatırlatılır. O yıla damgasını vuran kişiler bir kez daha tanıtılır. Bir de **"yılın adamı"** seçilir. Biz de öyle yaptık. 1984'ü uğurlarken **"yılın adamı"**'ni seçtik: **Turgut Özal!..** Kolay bir seçim oldu. Halk deyişlerimizden biri bize yol gösterdi:

Halkımız, **"yıl uğursuzun"** demiş, öyleyse **yılın adamı Turgut Özal**'dır.

Özal'ın sayfalar ve sayfalar dolusu yazılıp çizilebilecek özellikleri, kepazelikleri, hamhalatlıkları ve affı olanaksız suçları var... Ama biz onun temel bazı karakter özelliklerini (siz **"karakter bozuklukları"** diye anlayın) sıralamakla yetineceğiz.

Turgut Özal, tekellerin adamıdır. Özal'ın hayat hikayesi ile Türkiye tekelce sermayesinin son yirmi yılı sıkı sıkıya bağlı. 1966'dan itibaren Devlet Planlama Teşkilatı'nın (DPT) başına çöreklenen ünlü **"takunyalı biraderler"** ekibinin elebaşısı DPT Müsteşarı Turgut Özal'dır. Ilk kez 1966'da devletin tekellere yöneltiği teşvik tedbirleri uygulamasının gerçek mimarı Özal'dır. Keza 1970 yılındaki büyük devalüasyonun ve dev boyutlu zam paketinin de (doları 9 liradan 15 liraya çıkarmıştı)...

1974 yılında Özal bu kez büyük tekellerle doğrudan çalışmaya başladı. Önce Sabancı Holding'e genel koordinatör oldu. Ardından Koç Holding adına Asil Çelik'i kurdu ve örgütledi. Aynı günlerde Çumitaş'ta trak-

tör üretiminden biçerdöver ve mibzer üretimine geçilmesini sağladı.

1976'ya gelindikte ise Türkiye tekelci sermayesi kara ünlü MESS'i, Turgut Özal'a emanet etti. Türkiye'nin en önemli işveren örgütlenmelerinden biri olan Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası'nın (MESS) naylon Genel Başkanı Şükrü Er; esas yöneticisi, beyni ve kurmayı ise Özal'dı. Maden Iş'in şanlı MESS grevleri işte bu günlere rastlar. 1979 yılında, gösterdiği başarılar yüzünden Özal, MESS'in başına resmen getirildi. **Ikinci MESS grevleri** başladığında Türkiye işçi sınıfının karşısındaki düşman saflarının kurmay başkanı Turgut Özal'dı. O görevden ayrılmaksızın ünlü **24 Ocak Kararları**'nı uygulamak üzere, Demirel tarafından bakanlarüstü yetkilerle donatılmış Başbakanlık Müsteşarı olarak Ankara'ya gelmesi gerekecekti. O günden bu yana olup bitenleri ise burada yinelemeyelim.

Özal, ABD'nin adamıdır. Teknik Üniversitedeki **"başarılı"** öğrencilik yaşamının ardından bilgisini daha da derinleştirmek için ABD'ye giden Turgut Özal, o gün bugündür ABD'nin ülkemizdeki en güvenilir adamlarından biri (bugünlerde: birincisi) olma özelliğini hiç yitirmedi. 12 Mart 1971'de DPT müsteşarlığı görevinden alındıktan sonra Özal, **bir kez daha** ABD'ye gitti. Orada, ABD emperyalizminin en önemli mali kuruluşlarından birinin, Dünya Bankası'nın pek değerli bir uzmanı oldu. Taa 1973 yılına kadar orada kaldı. Döndüğünde **daha da** yükselmişti. Bu dönemi bakanlarüstü yetkili Başbakanlık Müsteşarı olarak noktaladı.

12 Eylül'ün ardından Özal bir kez daha ABD'ye gitti. Kastelli'nin kaçışının ardından istifa etmişti. Bıraktığı pisliği, Adnan Başer Kafaoğlu temizlemeye çabalarken Özal da karısıyla birlikte ABD'ye uçuyordu. Özal giderken **"zayıflamaya gittiğini"** söylüyordu. Gerçekten de kilo verip geldi. Kilo vermişti ama önemli görevler ve destekler de almıştı. ABD **"demokrasiye geçen"** Türkiye'de başbakanlık koltuğunda Özal'ı görmek istiyordu. Nitekim öyle oldu. 6 Kasım'da faşistiyle, üçkağıtçısıyla, sahtekâr müslümanıyla birlikte kurduğu ANAP, iktidarı aldı. Ve Özal, ABD adına, tekeller adına, engelsiz, muhalefetsiz hükümet etmeye başladı...

Özal, islam gericiliğinin adamıdır. DPT Müsteşarı iken bir yandan ABD'ye, Türkiye tekelci sermayesine hizmet verirken bir yandan da DPT koridorlarında takunyalarını takırdatarak mescit yaptığı alt kata gitmeye başladı Özal. Nakşibendi tarikatına girmişti. Islami tarikatların en gericilerinden biri olan Nakşibendilerin, Arap-Islam gericiliğinin uluslarüstü örgütü **Müslüman Biraderler**le bağları, ARAMCO gibi bir petrol tekelinden desteği vardı. **"Mü'min Özal"**, 1977 seçimlerinde MSP'nin Izmir milletvekili adayı oldu. Ne yazık ki kazanamadı. Yoksa bugün yasaklı eski politikacılar gibi pineklemek zorunda kalacaktı. En azından başbakan olamayacaktı. Ama ne çare, yıl da uğursuzun, gün de...

Özal, gelmiş geçmiş en arabesk başbakandır. Kuşkusuz burada arabesk terimi ile ülkemizde yaşanan kültürel, ahlaki, sanatsal çürümeyi, bozulmayı, yozlaşmayı anlatmak dileğindeyiz. Gerçekten de TC'nin başbakanı müzikte **Emel Sayın - Zeki Müren - Ajda Pekkan**'dan ötesini tanımamaktadır. Kitap olarak **Teksas ve Tom Miks** okuduğunu -utanmadan- açıklamaktadır. Herhalde yanlışlıkla gittiği Devlet Tiyatrosu'nun bir oyunundan, birinci perde biterken ayrılmış, giderken de **"Sonunu tahmin edebilecek kadar dikkatli izledim"** diye derin (!) sanatsal sezgisini kanıtlamıştır. Başbakanın arabeskliği üstüne bu kanıtlar da yetmiyorsa, yandaki fotoğrafa bakıverin yeter. Orada bir **başbakan** görmektesiniz...

yerli malı kullanmanın faydalarını anlatıyorlar. Ve zengin semtlerin okullarında, çocuklar, yerli malı haftasında okula, ithal edilen muzlar, kuru yemişler ve ithal malı malzemeyle geliyorlar.

VE BİR SÖYLEŞİ...

Sülün Osman köprü satışını değerlendiriyor

Köprü satıldıktan sonra, Cumhuriyet gazetesi muhabiri Karaköy Köprüsünü, Galata Kulesini satmakla ünlü eski büyük dolandırıcı Sülün Osman'la konuştu:

–Köprü satıldı Sayın Osman Sülün.Sizin yapamadığınızı başkaları başardı.

–Ben olmadığım için. Tövbe ettik ya...

–Tövbe etmeseydiniz ne olurdu. Siz de satabilir miydiniz?

–Lafı mı olur? Benim zamanımda bu kadar saf adam yoktu. Ben şimdi bu millete istesem aynı köprüyü bi daha satarım.

–Sizin zamanınızda millet nasıldı?

–Abi bizim zamanımızda millet köprüyü satın alacağı zaman her yanına bakıyordu.Şimdi uzaktan bakıp alıyorlar.

–Sonra sizin Sayın Özal gibi imkânlarınız da yoktu. Televizyonda reklam gibi...

–Abi ben iyi ki tövbe etmişim, yoksa bize ekmek kalmazdı bunlar varken...